

**BUDAPEST FŐVÁROS
XV. KERÜLETI SZOCIÁLIS
SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉSI
KONCEPCIÓ
FELÜLVIZSGÁLATA**

...417.../2023 (XII.14:) számú képviselő-testületi határozat alapján



RÁKOSPALOTA - PESTÚJHELY - ÚJPALOTA

**BUDAPEST FŐVÁROS XV. KERÜLET
ÖNKORMÁNYZATA**

2023

Tartalomjegyzék

I. SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉS.....	4
1.1. SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉSI KONCEPCIÓMEGALKOTÁSÁNAK CÉLJA ÉS FELADATA	4
1.2. A KONCEPCIÓ FELÜLVIZSGÁLATÁNAK FELADATA.....	5
1.3. ALAPELVEK MEGHATÁROZÁSA	5
1.4. ÉRTÉKEK MEGHATÁROZÁSA.....	5
1.5. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR.....	6
1.6. EURÓPA UNIÓS FOLYAMATOK.....	6
1.7. DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐK AZ UNIÓBAN ÉS MAGYARORSZÁGON.....	8
II. A XV. KERÜLET ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI, STATISZTIKAI ADATAI	17
2.1. TELEPÜLÉSSZERKEZET, INFRASTRUKTÚRA	17
2.2 A XV. KERÜLETI NÉPESSÉG SZÁMA, EGYÉB DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐI	18
2.2.1. ISKOLÁZOTTSÁGI MUTATÓK.....	22
III. A SZOCIÁLIS IGAZGATÁSRÓL ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOKRÓL SZÓLÓ 1993. ÉVI III. TÖRVÉNYBEN MEGHATÁROZOTT KÖTELEZŐ, ILLETVE ÖNKÉNT VÁLLALT SZOCIÁLIS GONDOSKODÁSI FORMÁK.....	36
3.1. A XV. KERÜLETI LAKOSSÁG SZÁMÁRA IGÉNYBEVEHETŐ PÉNZBELI ÉS TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK	36
3.2. SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK.....	38
IV. AZ EGYES SZOCIÁLIS ELLÁTÁSI, SZOLGÁLTATÁSI FORMÁK HELYZETE.....	40
4.1. A SZOCIÁLIS IGAZGATÁSRÓL ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOKRÓL SZÓLÓ 1993. ÉVI III. TÖRVÉNY ALAPJÁN NYÚJTOTT PÉNZBELI ÉS TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK	40
4.1.1. PÉNZBELI ELLÁTÁSOK (Kormányhivatal által megállapított támogatások).....	40
4.2 A SZOCIÁLIS IGAZGATÁSRÓL ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOKRÓL SZÓLÓ 1993. ÉVI III. TÖRVÉNY ALAPJÁN NYÚJTOTT SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK (SZEMÉLYES GONDOSKODÁST NYÚJTÓ ELLÁTÁSOK).....	59
4.2.1. Alapszolgáltatások.....	59
4.2.2. SZAKOSÍTOTT ELLÁTÁSOK	86
4.3 A GYERMEKEK VÉDELMÉRŐL ÉS A GYÁMÜGYI IGAZGATÁSRÓL SZÓLÓ 1997. ÉVI XXXI. TÖRVÉNY (továbbiakban: Gyvt.) ALAPJÁN ADHATÓ PÉNZBELI ÉS TERMÉSZETBELI ELLÁTÁST ÉS SZEMÉLYES GONDOSKODÁST BIZTOSÍTÓ TÁMOGATÁSI FORMÁK	90
4.3.1. Pénzbeli és természetbeni ellátások	90
4.3.2 SZEMÉLYES GONDOSKODÁST BIZTOSÍTÓ TÁMOGATÁSI FORMÁK.....	94
V. A NEM ÖNKORMÁNYZATOK ÁLTAL VÉGZETT SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK HELYE ÉS SZEREPE A KERÜLETI ELLÁTÁSBAN.....	108
5.1. A CIVIL SZERVEZETEK SZEREPE A SZOCIÁLIS JELLEGŰ TEVÉKENYSÉG RENDSZERÉBEN.....	108

5.2. ELLÁTÁSI SZERZŐDÉSEK KÖTÉSE ÖNKORMÁNYZATI FELADAT ÁTVÁLLALÁSÁRA	108
5.3. PÁLYÁZATOK ÉS EGYÉB TÁMOGATÁSOK SZOCIÁLIS CÉLÚ CIVIL SZERVEZETEK RÉSZÉRE.....	109
5.4. HELYI SZOCIÁLPOLITIKAI KERESZTAL.....	111
VI. STRATÉGIAI KIHÍVÁSOK A SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK FEJLESZTÉSÉBEN	113
6.1 A szociális ellátórendszer SWOT analízise.....	113
6.2 A TERVEZETT TENNIVALÓK, CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSA ÉS A TOVÁBBI FELADATOK KIJELELÉSE.....	113
VII. SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI ELLÁTÁSOK FINANSZÍROZÁSA	115
VIII. Mellékletek	117

I. SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉS

1.1. SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSTERVEZÉSI KONCEPCIÓMEGALKOTÁSÁNAK CÉLJA ÉS FELADATA

A szolgáltatástervezési koncepció az önkormányzatok szociális stratégiájának, operatív tervezésének és az operatív tervekben származtatott fejlesztési projektjeinek alapidokumentuma. Meghatározza a fejlesztési irányok különféle szintekre történő lebontása révén a szociális szolgáltatások, illetve az azokat körülvevő környezet viszonyát.

A szolgáltatástervezési koncepció célja egy olyan dokumentum létrehozása, amely átfogó képet nyújt a XV. kerület ellátási kötelezettségének helyzetéről, a szociális szükségletekről, a rendelkezésre álló lehetőségekről, a szolgáltatások fejlesztésének irányairól, racionalizálásukról.

Továbbá célja:

- feltárni és megszüntetni azokat a hiányokat, amelyek az ellátás biztonságát veszélyeztetik,
- olyan szolgáltató rendszer létrehozása, amely összehangoltan működik, lefedi a szociális szükségleteket, minőségi- és differenciált szolgáltatást nyújt, és amelynek a középpontjában az egyén áll,
- rávilágítani a XV. kerületben működő szociális ellátó rendszer esetleges hiányosságaira,
- kijelölni az irányt a szükségletekhez igazodó intézményrendszer kialakításához,
- a meglévő szolgáltatások minőségének emeléséhez,
- tárgyi és infrastrukturális feltételek javításához,
- az intézmények alapvető működőképességének erősítéséhez,
- célcsoport elérésének javításához,
- kommunikációs és tájékoztatói hatékonyság növeléséhez,
- külső partnerekkel való együttműködés fejlesztéséhez,
- esélyegyenlőségi intézkedésekhez,
- a pályázati aktivitás fokozásához.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) 92. § (3) bekezdése szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I.7.) SzCsM. rendelet 111/A. § (1) bekezdése szerint az Szt. 92. § (3) bekezdése szerinti szolgáltatástervezési koncepció tartalmazza különösen

- a) a lakosságszám alakulását, a korösszetételt, a szolgáltatások iránti igényeket,
- b) az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét, az ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról,
- c) a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az esetleges együttműködés kereteit,
- d) az egyes ellátotti csoportok, így az idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét.

Az (5) bekezdés szerint a szolgáltatástervezési koncepció tartalmát az önkormányzat, illetve a társulás két évente felülvizsgálja és aktualizálja.

A XV. kerületben az első szociális szolgáltatástervezési koncepció 2004-ben készült el, majd két évente felülvizsgálva és aktualizálva lett, legutóbb 2021-ben.

A XV. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete mindegyik alkalommal - a koncepcióban leírtak szerint - tudomásul vette a már megvalósult elképzeléseket, illetve meghatározta a célokat.

Fentiek figyelembe vételével a 2023. évi felülvizsgálatnak célja, hogy bemutassa kerületünkben a jogi, gazdasági, és társadalmi változások hatását a szociális szolgáltatásokra.

Helyzetjelentést fogalmazunk meg a jelenlegi viszonyokról, és bemutatjuk az előző felülvizsgálat elkészítésekor megfogalmazott célok megvalósítását és az előttünk álló feladatok körét.

1.2. A KONCEPCIÓ FELÜLVIZSGÁLATÁNAK FELADATA

Kerületi helyzetkép bemutatása, amely kitér a felülvizsgálata óta történt változásokra a kerület szociális helyzetére, demográfiai, statisztikai adataira, a foglalkoztatottsági helyzetére.

A koncepció felülvizsgálatakor meghatározott feladatok időarányos végrehajtásának bemutatása, azok eredményessége, a továbbra is megvalósításra váró feladatok feltérképezése.

A szociális ellátórendszer felépítése, abban történt változások, a megváltozott jogi szabályozás bemutatása, az önkormányzati hatáskörben történt szabályozás változása, a helyi szinten – jegyzői hatáskörben, valamint önkormányzati hatáskörben – hozott döntések alakulása. Az Szt.-ben és a helyi rendeletben meghatározott ellátások típusonkénti bemutatása.

A jövőbeli feladatok, fejlesztési irányvonalak bemutatása.

1.3. ALAPELVEK MEGHATÁROZÁSA

Jog az emberhez méltó életre és ennek elidegeníthetlensége.

Esélyegyenlőség biztosítása a kerület valamennyi rászorulója számára és egyenlő hozzáférés biztosítása a szociális szolgáltatásokhoz.

Mindennemű hátrányos megkülönböztetés tilalma kor, nem, vallási, etnikai hovatartozás, szexuális irányultság, vagyoni helyzet, politikai nézet, fogyatékoság és egyéb helyzet miatt.

A szociális biztonság megteremtése az önkormányzat koordinatív szerepének erősítésével a szociális intézmények, valamint a szociális tevékenységet folytató nonprofit, egyházi és civil szervezetek között.

Nyitott szociálpolitika, az önkormányzat szerepének tisztázása (az önkormányzat csak az egyik felelős szereplő, a szolgáltatások biztosításában szerepet vállaló non-profit, egyházi és piaci szervezetek tekintetében főként koordinatív szerepet lát el).

A szociális intézmények támogató szerepének hangsúlyozása.

A helyi szociálpolitika feladata az esélyegyenlőtlenségek mérséklése, és az ebből fakadó társadalmi feszültségek, a marginalizálódás, a kirekesztettség csökkentése, a szegénységben élők esélyeinek, önálló boldogulási lehetőségeinek javítása.

Fenntarthatóság: a működés és a fejlesztés finanszírozhatósága.

1.4. ÉRTÉKEK MEGHATÁROZÁSA

A szociálpolitika szempontjából kiemelt jelentőségű értékek:

- Szociális biztonság - ne fordulhasson elő, hogy a szükségét szenvedők ellátás nélkül maradjanak.
- Differenciált, az egyén szükségleteihez igazodó ellátás.
- Az ellátások, szolgáltatások „kliensközei” biztosítása.
- A társadalmi beilleszkedés, integráció erősítése.
- Hatékony és minőségi szolgáltatások biztosítása.
- Önkormányzatunk érdeke, hogy a rendelkezésre álló gazdasági erőforrások minél hatékonyabban kerüljenek felhasználásra; az ellátórendszer költséghatékonyan működjön. A szociális ellátások állami normatív támogatása csökkent, de az ellátórendszer struktúrája nem változott. Ezért keresni kell a lehetőségét, módját annak, hogy kevesebb forrásból változatlan színvonalú szolgáltatást tudjunk biztosítani.

1.5. JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

A szociálpolitikai célok megvalósításának egyik fontos eszköze a jogi garanciák megléte, ezért a jogszabályok tartalmazzák a legkoherensebb formában az állam szociális célkitűzését. Az állampolgárok alapvető szociális jogai a Magyarország Alaptörvényében kerültek legmagasabb szinten megfogalmazásra. Az Alaptörvény az alábbi rendelkezéseiben fogalmazza meg a szociális jogokat:

XIX. cikk

- (1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.
- (2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.
- (3) Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja.
- (4) Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő. Törvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló **2011. évi CLXXXIX. törvény** a helyi önkormányzatoknak kötelező feladat- és hatáskört is megállapít. A kötelezően ellátandó feladatok ellátásához szükséges anyagi feltételeket a központi költségvetés biztosítja.

A törvény a nagyobb lakosságszámú és teljesítőképességű önkormányzatoknak több kötelező feladatot és hatáskört állapíthat meg. Lehetőség nyílik önként vállalt feladatellátásra is, amelyhez az anyagi forrást az önkormányzatnak kell biztosítania.

Az Szt. a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesülésének garanciáit.

1.6. EURÓPA UNIÓS FOLYAMATOK

Az Európai Unió (EU) célja, hogy – az Európai Unió működéséről szóló szerződés preambulumban szereplő elv szerint – előmozdítsa a társadalmi fejlődést és javítsa az EU-ban élő valamennyi ember élet- és munkakörülményeit.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződéssel – különösen annak 153. cikkével összhangban – az EU valamennyi uniós tagállam által teljesítendő minimumkövetelmények megállapításával egészíti ki az uniós tagállamok szakpolitikai kezdeményezéseit.

Az európai foglalkoztatási, szociális és esélyegyenlőségi politikák célja, hogy javítsák az élet- és munkakörülményeket a több és jobb munkahely, a készségek, az egyenlőség, a szociális védelem és a társadalmi befogadás előmozdítása révén.

Az EU a társadalmi változás katalizátoraként a tisztességes és jól működő munkaerőpiacok és szociális védelmi rendszerek támogatására törekszik a szociális jogok európai pillére 20 kulcsfontosságú elvének megfelelően. A szociális jogok európai pillérének megvalósítására irányuló cselekvési tervvel összhangban 2030-ig a 20–64 éves népesség legalább 78%-ának foglalkoztatottnak kell lennie, a felnőttek legalább 60%-ának évente részt kell vennie képzésen, a szegénység vagy társadalmi kirekesztés veszélyének kitett emberek számát pedig legalább 15 millióval csökkenteni kell – ebből legalább 5 milliónak gyermeknek kell lennie.

Az EU e célkitűzések elérése érdekében a következőket célzó szakpolitikákat dolgoz ki és mozdít elő: az esélyegyenlőség és a munkaerőpiacra való belépés biztosítása, a foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás növelése, a munkahelyek minőségének és a munkakörülményeknek a javítása, a munkavállalók tájékoztatása és a velük való konzultáció, a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem, az esélyegyenlőség előmozdítása és a megkülönböztetés elleni küzdelem, valamint a szociális védelmi rendszerek korszerűsítése.

Az EU 2021–2027 közötti hosszú távú költségvetése a Next Generation EU helyreállítási eszközzel együtt olyan példátlan uniós alapokat biztosít, amelyek támogathatják a tagállamok reformjait és beruházásait a szociális jogok európai pillérével összhangban. A 99,3 milliárd EUR költségvetésű Európai Szociális Alap Plusz továbbra is az EU egyik fő eszközeként támogatja a szociális jogok európai pillérének végrehajtását és a 2030-ra kitűzött három uniós kiemelt célt.⁶

Az Európai Szociális Alap (ESZA) az Európai Unió (EU) öt strukturális és beruházási alapjának egyike, továbbá a munkahelyteremtés és a társadalmi befogadás, a szegénység elleni küzdelem, valamint az oktatás, a készségek és képességek egész életen át tartó megszerzésének előmozdítását szolgáló egyik legfőbb eszköz.

A Bizottság egy 2017-ben kiadott közleményében létrehozta a szociális jogok európai pilléréként ismert eszközt.

A szociális pillér, amelynek célja az, hogy jobb élet- és munkakörülményeket hozzon létre az Európai Unióban (EU), **20 kulcsfontosságú elvet és jogot** határoz meg.

Ezek az elvek és jogok három témakört ölelnek fel:

- **esélyegyenlőség és munkaerőpiacra való belépés** (pl. készségek, oktatás és egész életen át tartó tanulás, esélyegyenlőség, a nemek közötti egyenlőség, valamint a foglalkoztatás aktív támogatása);
- **tisztességes munkakörülmények** (pl. biztonságos és rugalmas foglalkoztatás, bérek, tájékoztatás a munkaviszony feltételeiről és védelem elbocsátások esetén, társadalmi párbeszéd, valamint a munka és a magánélet közötti egyensúly);
- **szociális védelem és társadalmi befogadás** (pl. gyermekgondozás, minimumjövedelem, munkanélküli ellátások, a fogyatékkal élő személyek befogadása, segítségnyújtás a hajléktalanok számára, az alapvető szolgáltatásokhoz történő hozzáférés, egészség és tartós ápolás-gondozás).

A 2017 novemberében Göteborgban megrendezett, tisztességes munkafeltételekről és növekedésről szóló szociális csúcstalálkozón az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és a Bizottság kifejezésre juttatták közös elkötelezettségüket azáltal, hogy elfogadtak egy közös nyilatkozatot a szociális jogok európai pillérének kihirdetéséről.

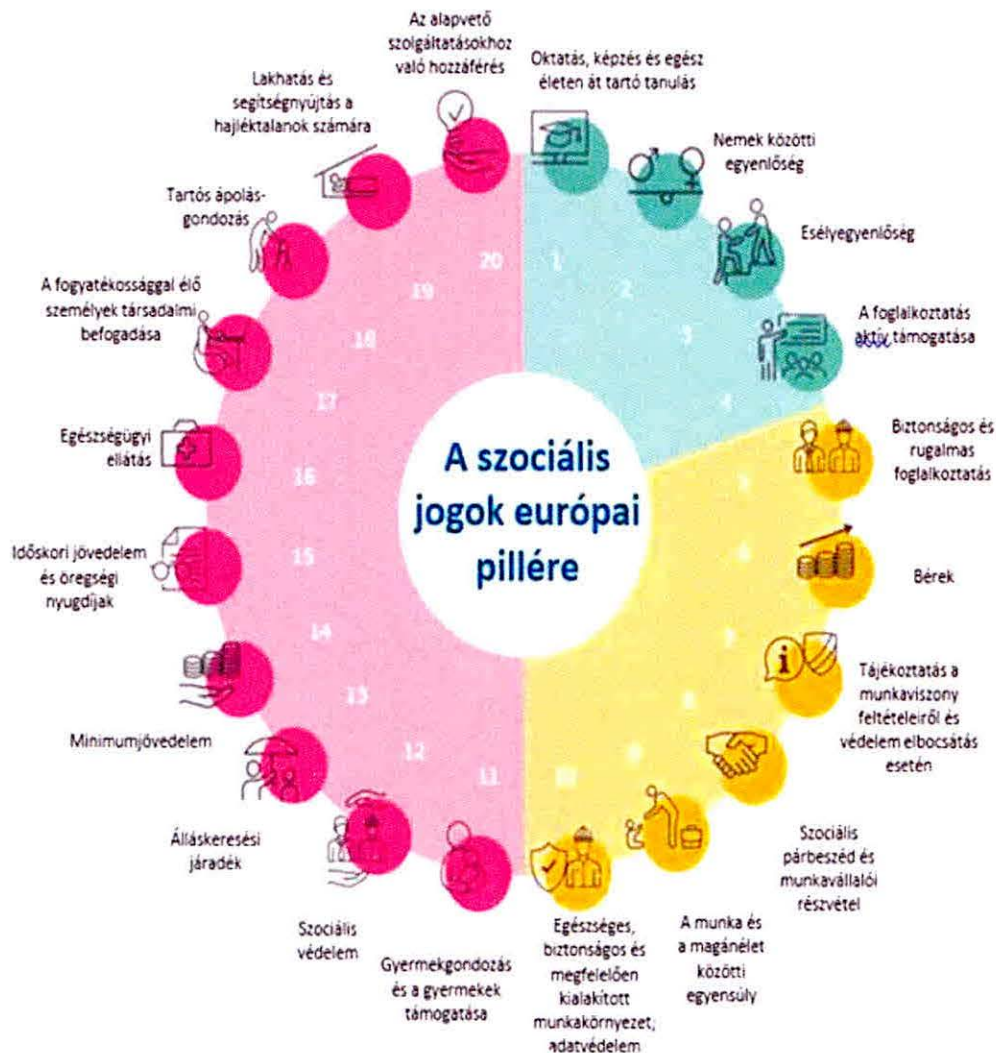
A szociális pillér olyan referenciakeretként szolgál, amely egy szociális eredménytáblán keresztül figyelemmel kíséri az uniós tagállamok foglalkoztatási és szociálpolitikáinak teljesítményét, és egy új megközelítést tartalmaz arra, hogy az összes uniós szakpolitika esetében figyelembe vegyék a szociális prioritásokat.

2021-ben a Bizottság elfogadta a szociális jogok európai pillérének megvalósítására irányuló cselekvési tervet. A terv az alábbi három kiemelt célt javasolja elérni 2030-ig:

- a 20–64 éves népesség legalább 78%-ának foglalkoztatottnak kell lennie;
- a felnőttek legalább 60%-ának évente részt kell vennie képzésen; és
- a szegénység vagy társadalmi kirekesztés veszélyének kitett emberek számát legalább 15 millióval csökkenteni kell.

⁶ https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/employment_and_social_policy.html?root_default=SUM_1_CODED=17&locale=hu

Emellett a terv meghozandó intézkedések egész sorát határozza meg a több és jobb munkahely, a készségek, az egyenlőség, valamint a szociális védelem és társadalmi befogadás terén. 2022-ben az EU elfogadta a minimálbérekről szóló irányelvet, amely tükrözi a **szociális pillér 6. alapelvét**, amely megállapítja az uniós munkavállalók tisztességes életszínvonalat biztosító, méltányos bérezéshez való jogát. Ezen túlmenően az EU elfogadta a vezetőtestületekben a nemek közötti egyensúlyról szóló irányelvet, amelynek alapelvei között szerepel a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség, többek között a munkaerőpiaci részvétel, a foglalkoztatási feltételek és a szakmai előmenetel tekintetében.



1.7. DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐK AZ UNIÓBAN ÉS MAGYARORSZÁGON

Az ENSZ legfrissebb becslése szerint bolygónk népessége már a 8 milliárd főt is meghaladja. A világszervezet közepes szintű előrejelzése szerint a jövőben továbbra is folytatódik a népesség gyarapodása, azonban lassuló ütemben. Az 1950. évi 2,5 milliárd fő megkétszereződéséhez 37 évnek kellett eltelnie, ezt követően az 1987-es 5 milliárd fős népesség várhatóan több mint 70 év elteltével, 2058-ra duplázódik meg 10 milliárdra. Az előrejelzés legtávolabbi évében, 2100-ban előreláthatólag 10,3 milliárd ember él majd a Földön.

Az unió 27 tagországának 2022. január 1-jén 446,7 millió fő volt. A 2020 előtti évtizedekben a növekedés volt meghatározó: 1960 óta 92,2 millió fővel, 26%-kal nőtt az országcsoport lakosságszáma. Az Eurostat által készített népesség-előrejelzés alapváltozata szerint az unió népessége az elkövetkező néhány évben még gyarapodni fog, majd ez csökkenésbe fordul át: 2100-ig 419,5 millió főre mérséklődik. A reprodukciós szint alatt stagnáló termékenység és a járványt követően várhatóan ismét javuló életkilátások hosszú távú következményeként az unió egészét tekintve természetes fogyás és a népesség öregedése prognosztizálható. Mindez előrevetíti a kontinens előtt álló demográfiai kihívásokat.

2022. január 1-jén 83,2 millió fővel Németország számított az unió legnépesebb tagállamának. A második helyen Franciaország (67,9 millió fő), a harmadikon pedig Olaszország (59 millió fő) állt. Magyarország népessége az Eurostat prognózisa szerint 2050-re 9,2 millió főre, 2100-ra pedig 9,1 millió főre apadhat.

Magyarország népessége az elmúlt évtizedek során egy kiegyensúlyozott korösszetételű és létszámában alapvetően gyarapodó népességből fokozatosan előreledő és lélekszámában fogyó népességgé alakult. 1981 óta folyamatosan csökken a népességszám, 2023. január 1-jén 9 millió 597 ezer főt tett ki. Ez 42 év alatt 1 millió 108 ezer fős, több mint 10%-os létszámcsökkenést jelent. Az 1980-as években elsősorban a kedvezőtlen halandósági viszonyok, az 1990-es évektől a termékenység és a születésszám erős visszaesése, majd tartósan alacsony szintje, illetve a rendszerváltás utáni első években megfigyelhető magas halálozás játszott meghatározó szerepet a népesség számának fogyásában.

A KSH népesség-előrejelzésének mindhárom (alacsony, közepes és magas) változata szerint hazánk népessége a jövőben tovább csökken. 2070-re a legoptimistább, legnagyobb pozitív vándorlási egyenleggel számoló előrejelzés közel 8 millió fős népességszámot jelez. A közepes forgatókönyv 7,7 milliós, az alacsony változat pedig 7,5 milliós népességszámot valószínűsít 2070-re.

1981-től napjainkig felgyorsult a népesség öregedési folyamata, ami a gyermek- és a fiatal-, valamint az időskorú népesség arányának kedvezőtlen változásával járt együtt. A gyermekkorúak (0–14 évesek) népességen belüli aránya várhatóan 0,6 százalékponttal csökken 2070-ig, míg a legalább 65 évesek részaránya 6,1 százalékponttal emelkedik majd. A következő évtizedek korfái a további létszámcsökkenéssel együtt egy öregedő népesség korösszetételét mutatják.

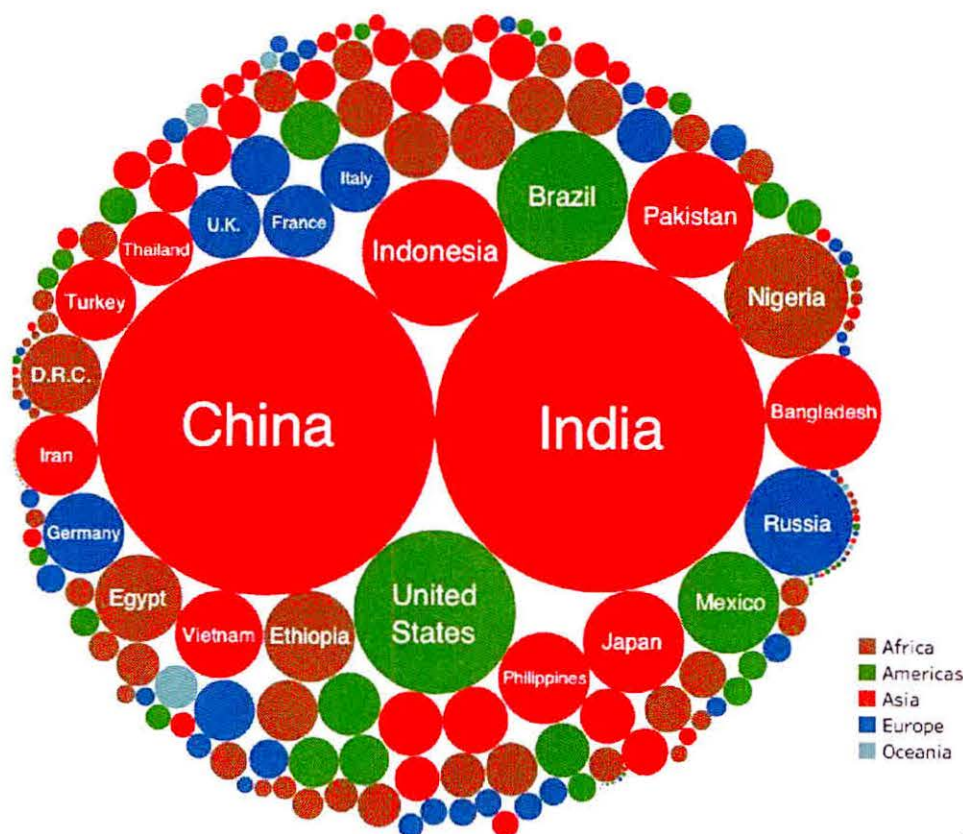
Hazánk népességének öregedési folyamatát jól szemlélteti a gyermek- és az időskorúak eltartottsági rátájának alakulása. 2023. január 1-jén száz aktív korúra (15–64 éves népességre) 23 0–14 éves jutott. A népesség-előrejelzés közepes változata szerint ez az arány a következő évtizedekben stabil marad. Az időskorúak eltartottsági rátája 32%, amely a 2030-as évek második felétől – a Ratkó-nemzedék gyermekeinek időskorba lépésével – egyre inkább emelkedni fog. Az időskorúak száma 2006 óta meghaladja a gyermekkorúakét, napjainkban száz gyermekkorúra 140 idős jut. Ez az ún. öregedési index, amelynek értéke a következő évtizedekben folyamatosan növekszik majd, 2060 körül akár 190%-on tetőzhet.

2021-ben a születéskor várható élettartam 80,1 év volt az EU-ban. 2019-ben a születéskor várható élettartam elérte a 81,3 évet, majd 2020-ban 80,4-re (-0,9 évre) csökkent, 2021-ben pedig tovább csökkent (-0,3 év 2020-hoz képest), valószínűleg a COVID miatti hirtelen növekedés következtében. A nők várható élettartama (82,9 év) továbbra is magasabb volt, mint a férfiaké (77,2 év) 2021-ben, és mindkettő további csökkenést regisztrált a 2019-től 2020-ig tartó nagyobb csökkenést követően. 2020-hoz képest a nők és a férfiak várható élettartama 0,3-kal csökkent. 2002 (az első év, amelyre vonatkozóan valamennyi EU-tag esetében elérhetővé váltak a várható élettartamra vonatkozó adatok) és 2021 között a születéskor várható élettartam az EU-ban 2,5 évvel, 77,6 évről 80,1 évre nőtt; a növekedés 2,0 év volt a nőknél és 2,9 év a férfiaknál. Továbbra is jelentős eltérés viszont az egyes országok között – Magyarország esetében 75,7-re emelkedett 2020-ra, azonban 2019-ben elérte a 76,5 évet, lemaradva az uniós átlagtól. A különbség országon belül és a nemek között is fennáll: 2022-es adat szerint a nők átlagosan több mint 6,83 évvel tovább élnek Európában, mint a férfiak.

Az ENSZ egészen 2100-ig igyekezett prognózist adni, különféle feltételezések alkalmazásával arról, hogy a termékenységi és halálozási arányok az évek során hogyan változnak a világ országaiban. Ezeknek a becsléseknek az átlagai arra utalnak, hogy a **globális népesség 2085-ig meghaladja majd a 10 milliárdot**. 2100-ra az emberek 22,3%-a lesz 65 éves vagy idősebb, ez mindössze 7,6% volt 2010-ben! A népességnövekedés nagy része várhatóan a fejlődő világból származik.

Afrika népessége a 2010-es 1 milliárdról 2100-ra 3,6 milliárdra fog emelkedni. 1950-ben a világ népességének 32%-a a mai gazdag országokban élt. 2100-ra csak 13% fog ezekben élni.⁷ Az ENSZ előrejelzése szerint 2100-ban 10,9 milliárd ember fog élni a Földön. A növekedés legnagyobb részét az afrikai országok fogják adni. 2100-ra a tíz legnépesebb ország közül öt afrikai lesz.

2020-ban 7,8 milliárd ember élt a Földön. Kína és India a legnépesebb, e két országban koncentrálódik a világ lakosságának 36%-a.^{8,9}

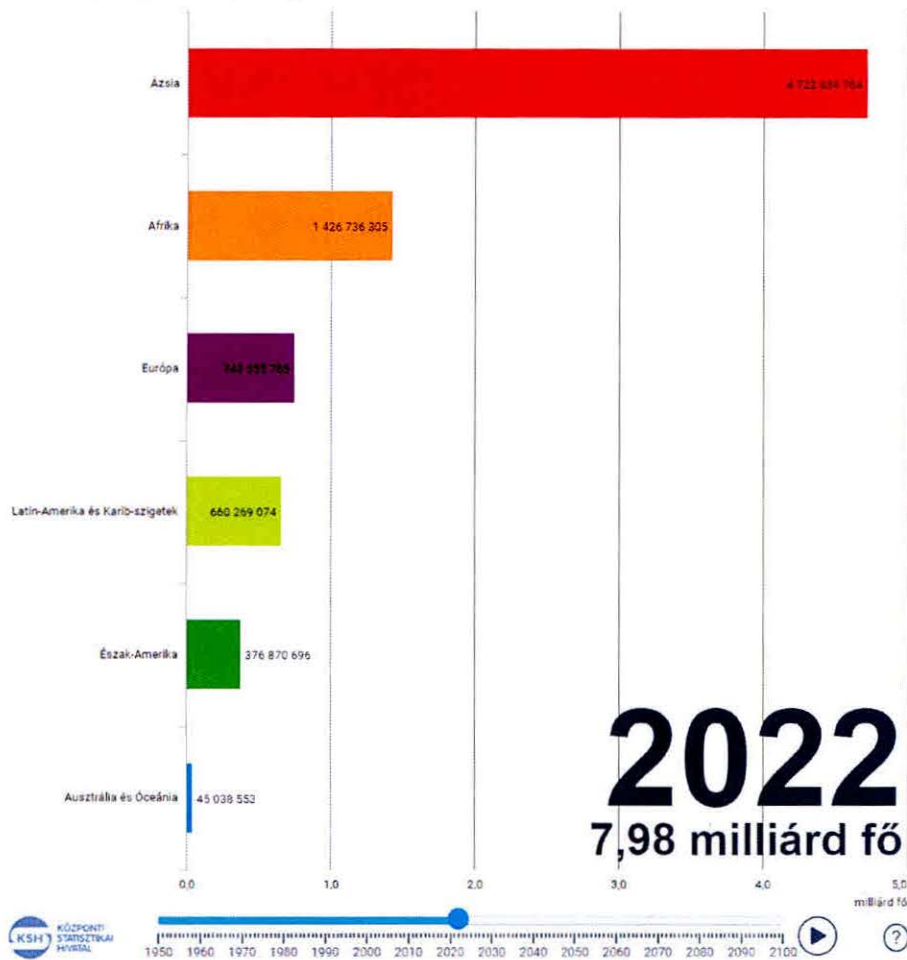


⁷ http://piackutatas.blog.hu/2011/05/19/a_vilag_2100_ban_valtozik_a_korfa_alakja

⁸ https://www.ksh.hu/infografika/2020/nepesedesi_vilagnap_2020.pdf

⁹ kép: <https://i2.wp.com/2oqz471sa19h3vbwa53m33yj.wpengine.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2017/03/countries-by-population-size-1.png>

A világ népessége régiók szerint 1950-2100



Forrás: ENSZ, World Population Prospects 2022

Magyarország lakónépessége (év / január 1-jén)¹⁰

Év	2018	2019	2020	2021	2022
Ország összesen	9 778 371	9 945 975	9 917 344	9 730 772	9 689 010
Budapest összesen	1 749 734	1 752 286	1 750 216	1 723 836	1 706 851
XV. kerület	79 966	79 675	79 033	77 845	77 037

A demográfiai öregedés, vagyis az idősebb korosztályok arányának növekedése az egyik meghatározó társadalmi-demográfiai jelenség a világ fejlettebb régióiban. Bármilyen mutatóval is mérjük, egy egyre dinamikusabb változás szemtanúi vagyunk, ami a népességelőszámítások szerint folytatódni fog az elkövetkező évtizedekben is. Magyarországon a 65 éves és ennél idősebb népesség aránya 1990 és 2017 között 13%-ról 19%-ra növekedett, és az előrejelzések szerint 2070-re eléri a 29%-ot.¹¹

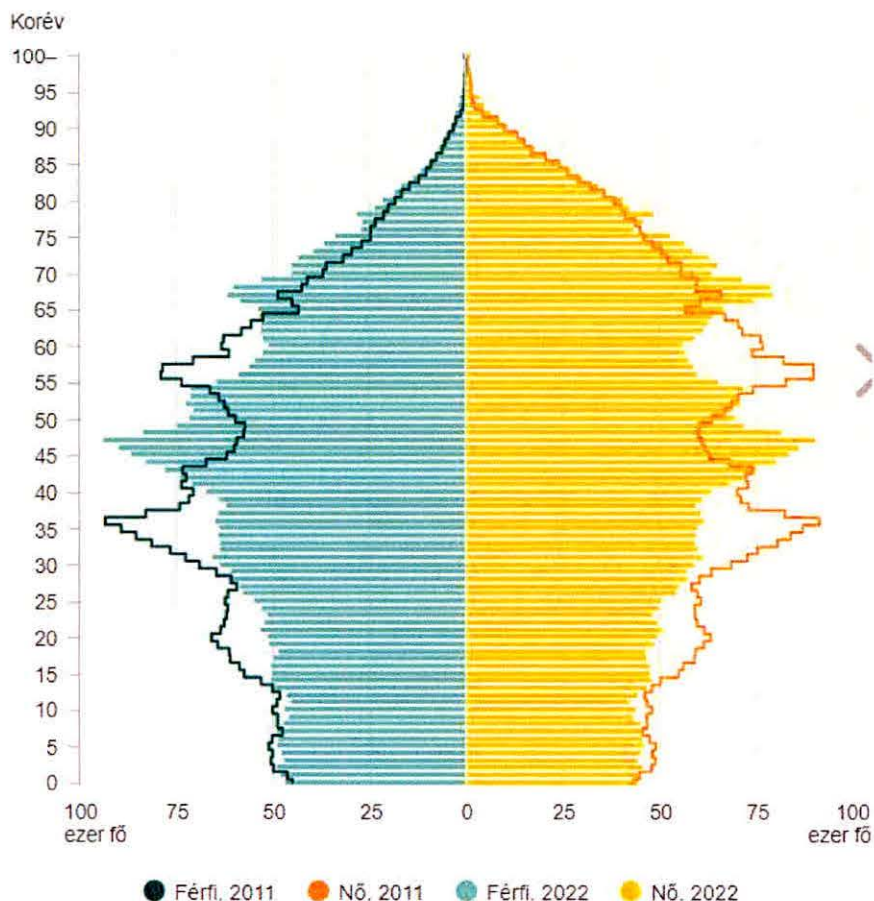
¹⁰ https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0034.html

¹¹ Monostori Judit-Gresits Gabriella: Idősödés

Budapesten – sajnos - az egyik legidősebb korstruktúrája a XV. kerületnek van, ahol száz gyermekkorúra 208 idős személy jut, amely sajnos az elmúlt években nem változott.

A népesség öregedési folyamatához az időskorúak számának növekedése mellett a gyermekkorúak csökkenő létszáma is hozzájárult. A két népességcsoport egymáshoz viszonyított arányát az öregedési index értéke fejezi ki a legszemléletesebb módon.

Magyarország korfája 2011-ben és 2022-ben



2022-ben ezer férfira 1078 nő jutott, az előző népszámláláskor még 1106, a férfiak és a nők létszáma tehát kismértékben közeledett egymáshoz. A népesség idősödő korszerkezetét jelzi, hogy a 65 éves és annál idősebbek létszáma (közel 2 millió fő) 42%-kal meghaladja a 15 év alattiakét.

Születés, halálozás, házasságkötés, válás (2021, 2022)

Területi egység	Élve születés ezer lakosra		Halálozás ezer lakosra		Házasságkötés ezer lakosra		Válás ezer lakosra	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Budapest	8,8	8,3	14,2	12,9	7,2	7,1	1,9	1,8

Területi egység (ezer lakosra)	Természetes szaporodás, fogyás		Tényleges szaporodás, fogyás	
	2021	2022	2021	2022
Budapest	-5,4	-4,6	-9,9	-0,1

Területi egység	Születéskor várható átlagos élettartam						Átlagéletkor					
	férfi			nő			férfi			nő		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Budapest	74,34	n.a.	74,22	79,85	n.a.	79,90	40,9	n.a.	41,3	45,3	n.a.	45,7

A népmozgalom főbb adatai, 2022. évben

Népmozgalmi esemény	Száma	Változás az előző évhez képest, %	Ezer lakosra	Változás az előző évhez képest, %
Élveszületés	88 400	-5,0	9,1	-4,7
Halálozás	135 700	-12,8	14,0	-12,6
Csecsemőhalálozás	315	1,9	3,6 ^{a)}	7,3
Természetes szaporodás/fogyás	-47 300	-24,4	-4,9	-24,2
Házasságkötés	64 100	-11,0	6,6	-10,8

2022. január 1-jén az ország népességének lélekszáma 9 millió 689 ezer fő volt. A halálozások számának a születéseknél jóval nagyobb mértékű emelkedése 2021-ben jelentősen megnövelte a természetes fogyás mértékét. A nemzetközi vándorlás egyenlegének az előző évinél nagyobb többlete nagymértékben ellensúlyozni tudta a népesség természetes fogyását, így az ország lélekszáma ténylegesen 41,4 ezer fővel lett kisebb.

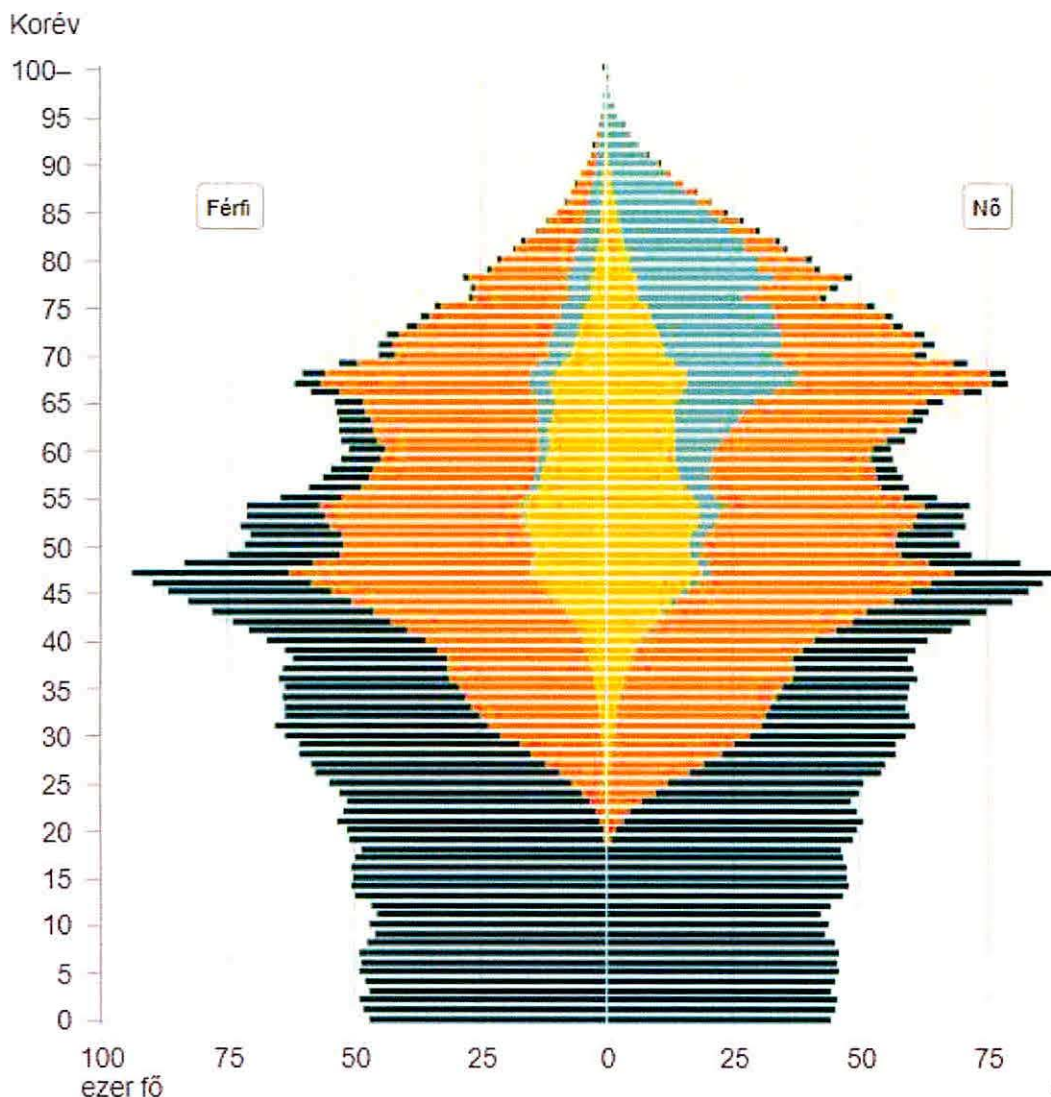
A népesség továbbra is öregszik. 2022. január 1-jén száz gyermekkorúra 141 időskorú lakos jutott, szemben az előző évi 139-cel.

2021-ben a Covid19-járvány miatt tovább romló halandósági viszonyok nyomán 155 ezer személy hunyt el. A halálozások száma 14 ezer fővel, mintegy 10%-kal meghaladta az egy évvel korábbit és 20%-kal múlta felül a – járvány előtti utolsó – 2019. év értékét.

A csecsemőhalandóság alapvetően csökkenő trendje eredményeként az 1 éven aluli elhunytak ezer élveszületésre jutó száma 2021-ben 3,3 ezrelékre, az eddigi legalacsonyabb szintre süllyedt. 2021-ben ismét kiemelkedő számú, 72 ezer házasságot kötöttek, 7,3%-kal, csaknem 5000-rel felülmúlva az előző évit.

A házasságkötések számának az elmúlt években bekövetkezett növekedése nyomán a házasok arányának évtizedek óta tartó csökkenése lelassult. 2022. október 1-jén a 15 éves és annál idősebb népesség 43%-a élt házasságban, ez alig marad el a legutóbbi, 2011. évi népszámlálásban mért adattól (44%), miközben a 30 év alattiak körében 8%-ról 12%-ra nőtt a házasok aránya. a népesség egyharmada viszont soha nem élt házasságban, a 2022-es népszámlálás idején az 50 év alattiak 62%-a nőtlen, az ilyen korú nők 50%-a hajadon volt.

A népesség száma nem, életkor és családi állapot szerint, 2022



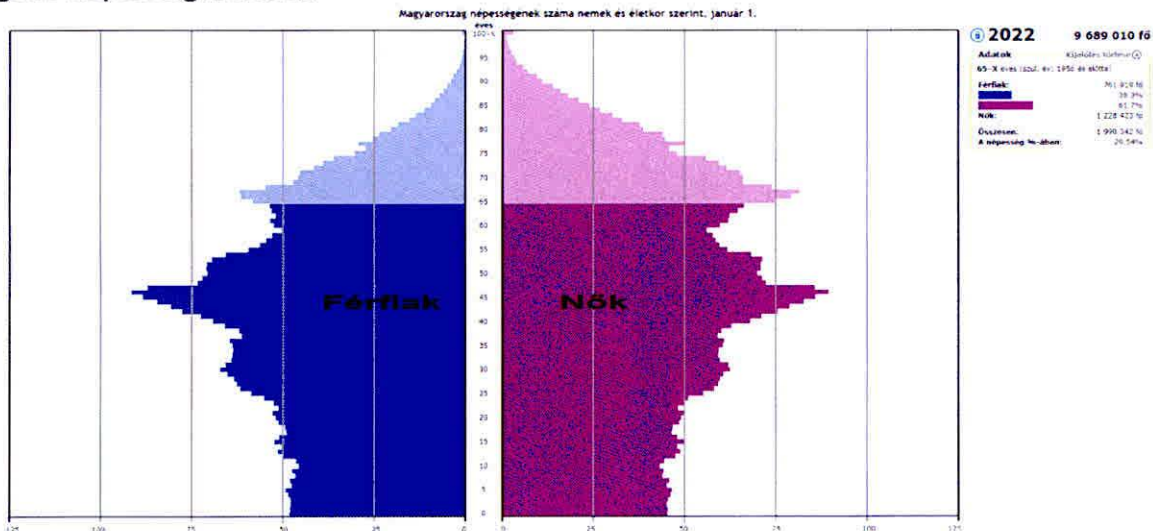
Az előző évhez képest 2021-ben jelentősen, 22%-kal **18,3 ezerre nőtt a válások száma**. A mintegy 3300-as válási többletben szerepet játszott, hogy 2020-ban, az első járványhullám idején rendkívüli ítélkezési szünetet rendeltek el, így az emelkedés részben az előző évről áthúzódó válásokkal magyarázható.

2022. január 1-jén **202,6 ezer külföldi állampolgár** tartózkodott Magyarországon, 4,2%-kal több mint egy évvel korábban.

Az előző évhez képest 2021-ben több mint kétszeresére, **20,6 ezerre nőtt a nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege**. Az év folyamán 20,4 ezer magyar állampolgár távozott külföldre, 1000 fővel több az egy évvel korábbinál. 21,3 ezer korábban kivándorolt, Magyarországon született magyar állampolgár költözött vissza Magyarországra, közel 2000 fővel kevesebb, mint 2020-ban.¹²

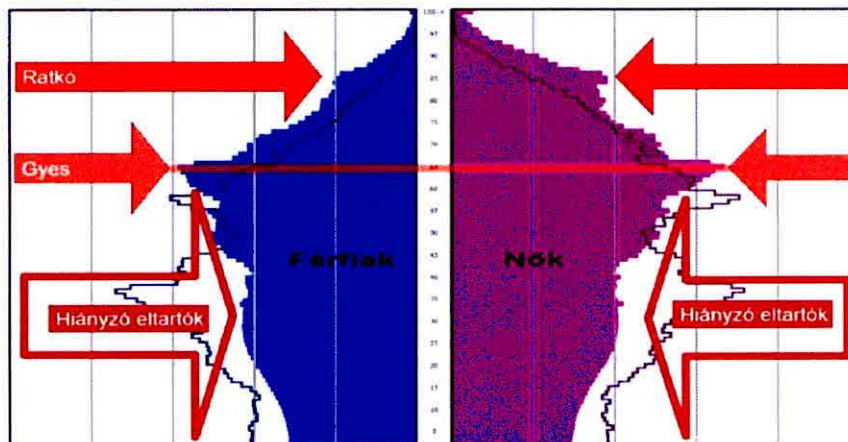
¹² <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepmozg/nepmozg21/index.html>

Öregedő népesség a korfán



Az alábbi korfa bemutatja, hogy mire számíthatunk 2041-ig Magyarországon. Jól látszik, hogy a fiatal népesség száma jelentősen csökken, ugyanakkor az idősebbek száma szignifikánsan emelkedik az életkor kitolódása miatt.

Magyarország népességének száma nemek és életkor szerint, 2041



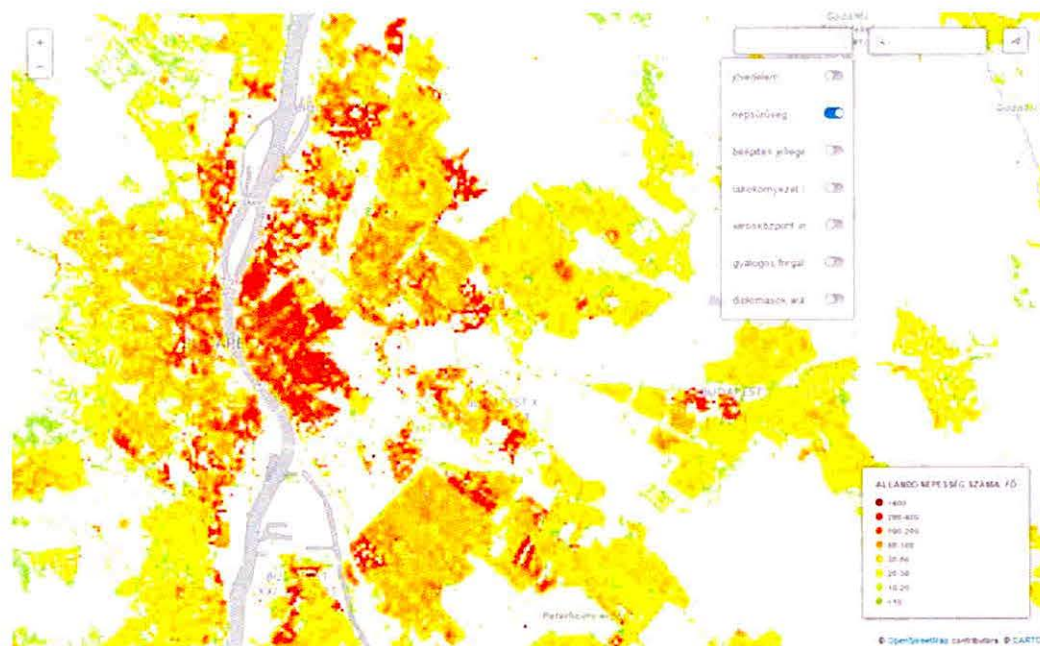
Budapesten 2022-ben 12 949 gyermek jött világra, és 22 287 fő hunyt el. 2021-hez képest az élveszületések száma a fővárosban csökkent a legnagyobb mértékben, 14%-kal, a halálozások száma ugyanakkor 8,5%-kal volt kevesebb, ami viszont a második legalacsonyabb csökkenés. Utóbbi elsősorban a Covid19-járvány miatti többlethalálozások magas bázisa miatt következett be.

A születések és a halálozások egyenlegeként kialakult természetes fogyás 9338 fővel csökkentette a főváros lakónépességét, ez a veszteség 0,8%-kal magasabb volt az előző évinél. A természetes fogyás népességre vetített 5,5 ezrelékes értéke az országos átlagnál (4,9 ezrelék) kedvezőtlenebb volt.

Budapesti lakónépesség

KSH elemzése szerint a lakónépesség a főváros középső területén koncentrálódik, a belső kerületektől a külső kerületek felé haladva csökken a népesség. A koncentrikus elrendeződés az agglomerációs övezetet tekintve is megjelenik, Budapest közvetlen környezetében jóval többen élnek, mint a nyugati-északnyugati vagy a délkeleti periférikus térségekben. A közlekedési útvonalak

elhelyezkedésének is meghatározó szerepe van: az autópályák, vasútvonalak, HÉV mentén fekvő településeket nagy népességszám jellemzi, mivel a fővárosba történő ingázást jelentősen megkönnyítik a jó közlekedési adottságok.



Forrás¹³

Budapesti lakások száma

A népszámlálás időpontjában (2022) 961 061 lakást tartottak számon a főváros közigazgatási területén. Ezekben a lakásokban 1 649 010 laktak, és üresen 160 723 darab volt. A XV. kerületben pedig 34 716 lakást számoltak össze 2011-ben, amely a fővárosi lakásállomány 3,6 %-a. Az összkomfortos lakások száma 30 954, a komfortnélküli lakások száma 53 volt. Egyszobás 3 014, kétszobás 12 301, háromszobás 11 998, 4 vagy ennél több szobás 7 333 volt.¹⁴

¹³ <http://www.geoindex.hu/wp-content/uploads/100x100-nepsuruseg-Budapest-2016-2-1024x684.png>

¹⁴ Forrás: KSH

II. A XV. KERÜLET ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI, STATISZTIKAI ADATAI

2.1. TELEPÜLÉSSZERKEZET, INFRASTRUKTÚRA

A XV. kerület területe: 26,94 km². Belterületi közúti hálózata: cca. 137 km, ebből burkolt: 121,5 km. Csatornahálózat hossza: cca. 122 km. Népsűrűség 2 785 fő/km². A XV. kerület lakásállománya 2022-ben 38 554 db, mely a népességet figyelembe véve, 1,96 fő/lakást jelent.

Magyarország népessége a KSH statisztikai adatai szerint, 2023. január 1-jén, 9 599 744 fő volt. Budapest XV. kerület népessége 2022. év végén 75 590 fő volt, ami Magyarország népességének 0,78 %-a.

Budapest XV. kerülete három történetileg jól elkülöníthető, illetve megkülönböztetett területi egységből áll. Ez a három része a kerületnek – Rákospalota, Pestújhely és Újpalota. E területrészek azonban sem építészeti szempontból, sem az ott élő emberek társadalmi, szociális helyzetét figyelembe véve nem tekinthetők teljesen homogénnek. Ez még Újpalotára – amely egy tipikus nagyvárosi lakótelep – is igaz, mint az a későbbiekben felsorolt adatok tükrében is látható.

Ez a homogenitás még kevésbé mondható el Rákospalotáról, ahol a családi házas kertvárosias lakóövezet (Rákospalota-kertváros) mellett, létezik az Öregfalu nevű terület, a maga régi építésű parasztházaival, illetve újonnan felépült lakótelepi lakásaival, társasházaival. Emellett még sok különböző időszakban épült településrész alkotja Rákospalota egészét. Ilyen többek között a Rákospalota-Újfalú és az egyedi adottságokkal rendelkező MÁV-telep. A Budapesttel mára szervesen összenőtt, Rákospalota, Pestújhely és Újpalota városrészeket egységbe foglaló XV. kerület alig több mint fél évszázada része, peremkerülete a fővárosnak. Közvetlen szomszédai: Újpest (IV. ker.), Zugló (XIV. ker.) és Rákosszentmihály, Árpádföld (XVI. ker.), valamint Csömör, Fót és Dunakeszi. Budapest 9. legnépesebb kerülete.

A kerület történelmi hagyományaiából adódóan is elsősorban lakóterület. Budapest közelsége és a jelentős infrastrukturális fejlesztéseknek köszönhetően a kerület lakossága létszámában igen rövid idő alatt gyarapodott, a lélekszám hirtelen növekedése a jelentős lakásépítkezések következménye volt. A kerületben meghatározó közlekedési infrastruktúrák (észak-déli és harántoló vasútvonalak, M3 autópálya bevezető szakasza) mellett a Szilas-patak tagolja a kerületet. A hálózati elemek közötti teret alapvetően a nagy egybefüggő, nagyrészt családi ház léptékű lakóterületi szövet határozza meg, melytől elválik az Újpalotai lakótelep, a Városközpont környezete és a kerület keleti és északi részén fekvő, folyamatosan növekvő gazdasági területek.

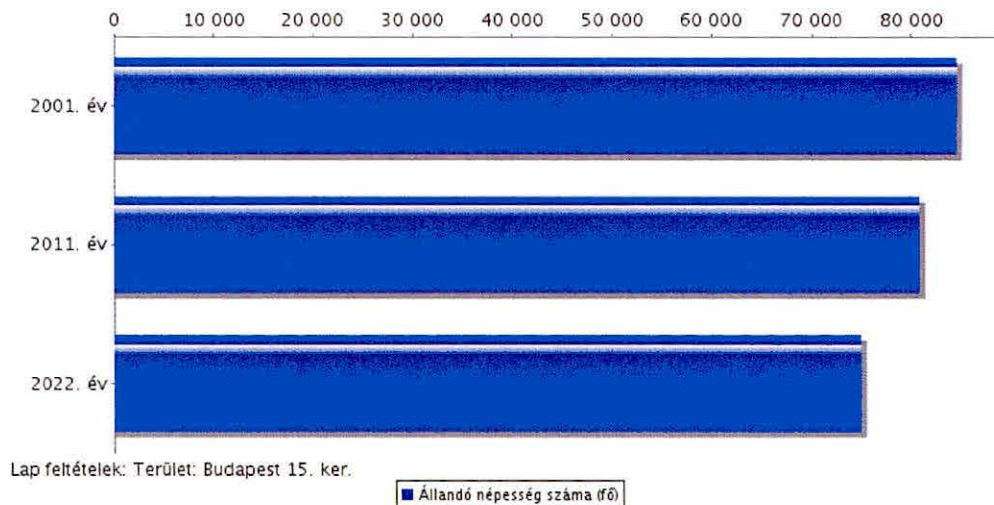
A kerület legnagyobb területén a kertvárosias, földszintes beépítés a jellemző. Alacsony szintszám jellemzi a gazdasági területeket is. Ugyanakkor egyes ipari – raktározási épületek, ha szintszámában nem is, magasságukban városképileg is jelentősek lehetnek (pl. a fűtőmű épülete). Magasabb szintszám a városközpont környezetét, a MÁV telepet, és egyes intézményterületeket, így a Leánynevelőt, illetve az Észak-Pesti kórház területét jellemzi. A legmagasabb épületekkel a paneles technológiával épült lakótelepek rendelkeznek.

A kerület legmagasabb épülete a 71 méter magas, újpalotai F+19 szintes víztorny ház. A kerület alapintézményekkel jól ellátottnak számít, ugyanakkor területi egyenlőtlenségek felfedezhetők. Az egészségügyi, szociális és oktatási intézményhálózat fővárosi és agglomerációs vonzáskörzettel bír.

Az intézményhálózat meghatározó elemei a meglévő és fejleszteni kívánt többcélú, alap- és középfokú oktatási intézmények, az itt alapított kínaimagyar két tannyelvű általános iskola, illetve a szociális városközpont kiépítésével példaértékűvé váló szociális intézményhálózat. A zöldfelületi rendszer fő alkotója és összekötő elemei az utcai fasorok. A fasorok nagy száma és jelentős aránya miatt a zöldfelületi rendszer egy finom hálózatszerű zöldfelületet képez, ami csaknem az egész kerületet lefedi. E zöldsövet mellől hiányoznak az igazán nagy területű parkok, amiket valamennyire pótolnak a lakótelepek jelentős zöldfelületei.

2.2 A XV. KERÜLETI NÉPESSÉG SZÁMA, EGYÉB DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐI

Kerületünk lakossága – a KSH adatai szerint – az elmúlt években 80 ezer fő alá esett, sajnos folyamatosan csökken.



A lakosság korösszetétele az európai és a magyar trendet követi, az időskorúak száma kismértékben, de folyamatosan emelkedik, amíg a születések száma stagnál, amely hosszabb távon a népesség elöregedését jelentheti. Egyre növekszik az idős egyszemélyes háztartások száma, valamint az egyedül élő, a különböző egészségügyi, mentális és szociális problémákkal küzdő emberek aránya. A demográfiai adatokból látható a lakosság elöregedése, így várhatóan nő az igény az idősellátás iránt, amely szociális segítségen túl egészségügyi, gondozási szolgáltatások iránti igény növekedését is jelenti.

Lakónépesség

Budapest XV. kerület népességének száma 1990-ben, 2001-ben, 2011-ben, 2022 (népszámlálás időpontjában)

Év	1990	2001	2011	2022
XV. kerületi lakónépesség összesen	95 593	84 548	80 872	75 054

Budapest XV. kerület adatai nemek és népsűrűség szerinti bontásban (népszámláláskor)

	Férfi fő	Nő fő	Összesen fő	Népsűrűség (fő/km ²)
2001	39 190	45 358	84 548	3163
2011	37 541	43 331	80 872	2956
2022	35 010	40 044	75 054	2785

Lakónépesség száma az év végén

év	fő	változás
2012	80 686	
2013	80 278	99,49%
2014	80 327	99,55%
2015	80 573	99,85%
2016	80 061	99,22%
2017	79 966	99,10%
2018	79 675	98,74%

2019	79 033	97,95%
2020	77 845	96,47%
2021	77 037	95,47%
2022	75 590	93,68%

Forrás: TeIR, KSH-TSART

A társadalomkutatók szerint, a fiatalok hetven százaléka mondja azt, hogy nem lehet az ember igazán boldog akkor, ha nincs gyermeke, és nyolcvan százalékuk összességében a házasságot tartja a legjobb életformának.

Budapest XV. kerületében a házasságkötések száma

év	2019	2020	2021	2022
Házasságkötések száma	331	282	294	276

Kopp Mária¹⁵ szerint a házasságnak és a családnak van a legerősebb egészségvédő szerepe az ember életében, ezek hiánya sokkal nagyobb kockázatot jelent, mint az ismert rizikótényezők: az alkohol, a dohányzás, vagy az elhízás, messze nincs ilyen pozitív hatása az élettársi kapcsolatoknak, a szingli lét pedig egyenesen egészségkárosító.

Valamennyi pszichológiai életminőség-mutató jobb azok között, akik úgy érzik, nehéz élethelyzetben számíthatnak családtagjaikra. A férfiak között a családi támogatás mértéke az élet értelmének tudatát, a koherenciát erősíti, a nők esetében a depressziótól és reménytelenségtől véd a jó családi légkör.

Budapest XV. kerületében a születések száma

év	2019	2020	2021	2022
Születések száma	627	642	626	585

Forrás: KSH

A XV. kerületben a születések száma az elmúlt négy év adatai alapján átlagosan 620 volt, azonban a születések számának megállapításakor a kerületben életvitelszerűen élők számát vettük alapul, amelyek közül nem mindenki rendelkezik kerületi bejelentett lakcímmel.

Budapest XV. kerületében a halálozások száma

év	2019	2020	2021	2022
Halálozások száma	1 104	1 175	1 301	1 222

Forrás: KSH

A koronavírus-járvány növelte a halálozások számát, ami összevetve a születési adatokkal emelkedést jelentett a kerület természetes fogyását tekintve.

Egészségügyi állapot

Magyarországon a születéskor várható élettartam 2000 és 2020 között 71,9 évről 75,7 évre nőtt. Ennek ellenére 2020-ban a születéskor várható élettartam csaknem öt évvel elmaradt az EU egészségesek átlagától és alacsonyabb volt, mint Csehországban, Lengyelországban és Szlovákiában. A Covid19-világjárvány következtében a várható élettartam 2019 és 2020 között átmenetileg közel 10 hónappal csökkent, ami összhangban van az uniós átlaggal, és a négy visegrádi ország közül a legalacsonyabb. A magyar nők átlagosan majdnem hét évvel tovább élnek, mint a férfiak – 79,1 évig, szemben a 72,3 évvel. Ez a nemek közötti különbség nagyobb, mint az EU egészében és nagyrészt annak tudható be, hogy a férfiak jobban ki vannak téve különböző kockázati tényezőknek, különösen a dohányzásnak és a túlzott alkoholfogyasztásnak.

¹⁵ Orvos, pszichológus a SOTE Magatartástudományi Intézet tudományos igazgatóhelyettese, a Semmelweis Egyetem–MTA „Mentális Egészségtudományok” társult kutatócsoport vezetője volt, 2012-ben hunyt el.

Magyarországon a várható élettartam tekintetében jelentősek a nemek és az iskolai végzettség szerinti egyenlőtlenségek. 30 éves korukban a legalacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező férfiak átlagosan majdnem 11 évvel kevesebbet fognak élni, mint a felsőfokú végzettséggel rendelkezők. Bár ez a különbség az elmúlt években csökkenő tendenciát mutatott, még mindig majdnem négy évvel meghaladja az uniós átlagot. A nők esetében a várható élettartambeli különbség sokkal kisebb: Magyarországon 3,1 év, míg az EU-ban 3,4 év. Ezek a különbségek részben azzal magyarázhatók, hogy az alacsonyabb iskolai végzettségűek nagyobb mértékben vannak kitéve olyan kockázati tényezőknek, mint például a dohányzás.

Az ischaemiás szívbetegség és a stroke a vezető halálozási okok, amelyek a 2018-ban Magyarországon regisztrált halálesetek egyharmadát tették ki. A rákos megbetegedések közül a tüdőrák a leggyakoribb halálok, amelyet a vastagbél-, a hasnyálmirigy- és az emlőrák követ 2020-ban a Covid 19 közel 10 000 halálesetet okozott Magyarországon (az összes haláleset 7%-a). 2021 júniusának végére ez a szám megháromszorozódott, és megközelítőleg 30 000 halmozott halálesetre emelkedett, ami egymillió lakosra vetítve több mint 3 000 halálesetnek felel meg. Ez a legmagasabb érték az EU-ban. A többlethalálozás - azaz a különbözet az előző évek adatai alapján általában várható összes okból bekövetkezett halálozás és a ténylegesen tapasztalt halálozás között - azt jelzi, hogy a Covid19 közvetlen és közvetett halálos áldozatainak tényleges száma valószínűleg még magasabb lesz. Bár magasabbak, a népességre vetített többlethalálozási adatok kedvezőbb fényben tüntetik fel a Covid19 magyarországi halálozási adatait – például az egymillió lakosra jutó többlethalálozás a második legalacsonyabb a visegrádi négyek országai között.

Az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja (JRC) korábban azt jelezte előre, hogy Magyarországon 2020-ban várhatóan több mint 62 000 új rákos megbetegedés fog előfordulni. Ez 100 000 főre vetítve mintegy 623 rákos megbetegedést jelent, ami 10%-kal magasabb az uniós átlagnál. A rák okozta halálozási arány Magyarországon 2020-ban várhatóan szintén magas lesz: 100 000 főre vetítve 330 haláleset várható, míg az EU egészében 263. A rákos megbetegedések előfordulására és a rák okozta halálra vonatkozó viszonylag magas becslések részben a lakosság kockázatos egészség-magatartását, például a dohányzást és az alkoholfogyasztást tükrözik.¹⁶

A Kormány a 1722/2018. (XII. 18.) Korm. határozattal elfogadta az egészségügy átfogó megújítására irányuló, a legnagyobb egészségveszteségek mérséklését célzó, 2019–2030 közötti időszakra szóló 5 Nemzeti Egészségügyi Programot (Nemzeti Rákellenes Program, Nemzeti Keringési Program, Nemzeti Mozgásszervi Program, Nemzeti Mentális Egészségügyi Program, Nemzeti Gyermekegészségügyi Program), valamint 2016-ban elindította az Egészséges Budapest Programot. A programok kapcsolódnak a WHO „Egészséget 2020” Európai Stratégiájához, több EU tagállam nemzeti egészségügyi programjának és az európai, vonatkozó szakmai irányelveknek a figyelembe vételével készültek el.¹⁷

A fővárosban a felnőttek körében messze a legnagyobb gyakoriságú betegség a magasvérnyomás, melyet a zsíryanycsere rendellenességei, az ischaemiás szívbetegségek, a cukorbetegség és az agyi keringési betegségek követnek mindkét nem esetében. A mozgásszervi betegségek közül a spondylopathiák mindkét nem, a csontsűrűség és csontszerkezet rendellenességei a nők esetében vezető morbiditási tényezők. A pajzsmirigy rendellenességei, illetve a vér és a vérképző szervek betegségei kiegészülve az immunrendszert érintő bizonyos rendellenességekkel csak a nők esetében rendelkeznek meghatározó szereppel. Ezekhez viszonyítva lényegesen kisebb, de még jelentős gyakorisággal fordulnak elő mindkét nem esetében az idült alsó légúti betegségek, a gyomor-, nyombél-, gastrojejunális fekélyek és a rosszindulatú daganatok (függetlenül a szervi lokalizációtól). A felsorolt kórképek férfiak esetében a morbiditás 80%-áért, nők esetében 87%-áért voltak felelősek 2009-ben Budapesten (14. ábra). Minden kiemelt betegségcsoportban lényegesen (összességében 44%-kal) nagyobb a női betegek száma. A magasabb esetszámok azonban nem jelentik egyértelműen azt, hogy a nők között gyakoribbak a megbetegedések, hanem alapvetően azt a demográfiai helyzetet tükrözik, hogy minden felnőtt korosztályban Budapesten magasabb a nők létszáma a férfiakénál.

¹⁶ Magyarország Egészségügyi országprofil 2021 https://health.ec.europa.eu/system/files/2022-01/2021_chp_hu_hungarian.pdf

¹⁷ „Egészséges Magyarország 2021-2027”

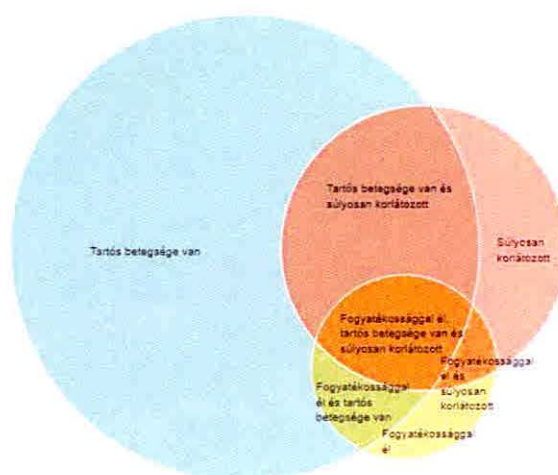
2022-ben a magyar lakosság közel kétharmada elégedett volt az egészségével, a férfiak 5,0 százalékponttal nagyobb arányban, mint a nők. 2019 és 2021 között erőteljesebben nőtt azoknak az idősnek az aránya, akik magukat jó vagy nagyon jó egészségűnek vélték, mint a hasonló állapotú fiataloké. 2022-ben viszont a jó vagy nagyon jó egészségérzetűek aránya az idős személyek körében 16%-kal romlott, miközben a fiatalabbaknál nem változott számottevően.

Az iskolai végzettség, illetve a jövedelmi helyzet jelentősen befolyásolja a vélt, azaz a szubjektív egészségi állapotot. A kedvezőtlenebb helyzetben lévők kevésbé elégedettek az egészségi állapotukkal. Az alacsonyabb végzettségűek és a legalacsonyabb jövedelműek mindössze fele-fele, a felsőfokú végzettségűeknek és a legmagasabb jövedelműeknek viszont egyaránt több mint háromnegyede tartotta jónak vagy nagyon jónak az egészségét. A férfiak önértékelését ezek a változók kisebb mértékben befolyásolják, mint a nőket.¹⁸

A 2022-es népszámlálás során az 5 éves és annál idősebb népesség 75%-a válaszolt az egészségi állapottal kapcsolatos, önkéntesen megválaszolható kérdésekre. A válaszadók 72%-a nem jelzett egészségi problémát.

1,7 millióan számoltak be tartós betegségről, 6329 ezren nyilatkozták, hogy egészségi állapotuk súlyosan akadályozza őket, és 270 ezren éltek fogyatékossgal. 109 ezren voltak mindhárom tekintetben veszélyeztetettnek tekinthetők, többségükben idős emberek.

Az 5 éves és annál idősebb egészségi problémával élő népesség, 2022



Forrás: KSH

A főváros halálozási viszonyai súlyos egyenlőtlenségeket mutatnak a kerületek között, az egyes budapesti kerületekben halálokonként változó mértékű lemaradás tapasztalható, nem csak nemzetközi viszonylatban, de az ország vidéki lakosságának mutatóihoz és a budapesti átlagos szinthez viszonyítva is. A születéskor várható átlagos élettartam különbség a legelőnyösebb és leghátrányosabb helyzetű kerületek között férfiak esetében megközelíti a 8 évet, nők esetében pedig meghaladja a 6 évet. A kerületek lakossága egészségi állapotában észlelhető, a társadalmi-gazdasági helyzettel szoros összefüggésben kialakult, alapvetően méltánytalan egészségi állapot különbségek mérsékléséhez célzott, kerületenként specifikált programok szükségesek, az egyes kerületi profilok elkészítését követően.¹⁹

Magyarország egészségügyi állapota alapján a világ országai között a középmezőnyben foglal helyet, azonban Európát tekintve egyike a legkedvezőtlenebb helyzetű országoknak. Az egykori szocialista országokat tekintve hazánk morbiditási (megbetegedési) és mortalitási (halálozási) helyzete szinte egyedülálló. Sajnos elmondható, hogy hazánk a rendszerváltást követően nemcsak

¹⁸ <https://ksh.hu/s/helyzetkep-2022/#/kiadvany/egeszsegugy>

¹⁹ Budapest Egészségterv 2012

az Unió fejlett országaival és az uniós átlaggal sem tudott az egészségügyi állapotokat és halálozási statisztikát szemlélve lépést tartani, de Közép-Kelet- Európa országai (volt szocialista államok) mögött is elmaradt.

A lakosság egészségének megőrzése nemcsak az egyén, hanem a társadalom szempontjából kiemelkedő jelentőségű, ezért nagyon fontos az egészségmegőrzésére való törekvés és ehhez a megfelelő finanszírozás megteremtése.

„A tartósan fennálló betegségek csökkentik a munkában eltöltött aktív időt, valamint a munkaerő termelékenységét, továbbá az idő előtti halálozás is jelentős kárt okoz a nemzetgazdaságnak. Éppen ezért a meglévő egészség megőrzése egyéni és gazdasági szempontokból is előnyös a társadalomnak”²⁰

Segíteni szükséges a lakosság egészségtudatosságát, ezért nagyobb nyomatékot kell adni a prevenciónak elsősorban az alapellátásban. A lakoságnak folyamatosan szüksége lenne a rendszeres egészségügyi állapotfelmérésre és a szűrővizsgálatokon való megjelenésre.

Kerületünkben a mortalitási adatok kiegyensúlyozottnak tekinthetők. A halálokok megegyeznek az országos okokkal. A szív és érrendszeri megbetegedések és az általuk okozott halálozás legfontosabb kockázati tényezői a magasvérnyomás-betegség, a cukorbetegség, a zsírsavcsere-betegség, az elhízás, a dohányzás és az alkoholizmus, valamint az egészségtelen táplálkozás, és a mozgásszegény életmód. Emellett azonban számos tényezőszerpet játszhat a kialakulásukban, pl. a genetikai faktorok. A szív és érrendszeri betegségek a szívben (koszorúér-betegség, szívinfarktus, szívelégtelenség), az agyban (átmeneti agyi keringési zavar, szélütés, stroke), a perifériás érrendszerben (érszűkületek) és a vesében (krónikus vesebetegség, veseelégtelenség) okoznak elsősorban károsodást.

2.2.1. ISKOLÁZOTTSÁGI MUTATÓK²¹

A 2021–2030-as időszak európai uniós stratégiai célkitűzései között kiemelt fontosságú a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelése. Cél, hogy (a tagállamok átlagában) a 25–34 évesek körében ez az arány elérje a 45%-ot. A 2015 és 2021 közötti időszakban Magyarországon a felsőfokú végzettséggel rendelkező 25–34 évesek aránya 30,2–32,9% között alakult. 2022-ben 31,9% volt, ami az uniós átlagtól 10,1 százalékponttal maradt el.

Az európai uniós tendenciához hasonlóan a nők körében magasabb volt a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya. 2022-ben Magyarországon a vizsgált korcsoportban a nők 37,4%-a tartozott a legmagasabban iskolázottak közé, ami 10,7 százalékponttal haladta meg a férfiak körében mért értéket.

2022-ben Magyarországon a 25–34 évesek közül felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya az előző évekhez hasonlóan Közép-Magyarországon volt a legmagasabb (50,0%) és Észak-Magyarországon a legalacsonyabb (18,2%), a többi magyarországi régió között továbbra sem volt számottevő különbség.

2011. október 1-jén a főváros gazdaságilag aktív népessége megközelítette a 868 ezer főt, ez az összeírt népességnek valamivel több, mint 50 százaléka.

A gazdaságilag aktívakon belül 778 ezer volt a foglalkoztatottak, 90 ezer a munkanélküliek létszáma. A foglalkoztatottak 94 százalékát az aktív keresők alkották, fennmaradó részük nyugdíj, illetve gyermekgondozási ellátás mellett dolgozott. (Népszámlálási adatok)²²

²⁰ <https://www.mnb.hu/letoltes/versenykepessegi-jelentes-hun-2020-0724.pdf>

²¹ Népszámlálási adatok

²² <https://ksh.hu/s/helyzetkep-2022/#/kiadvany/oktatasi-adatok-2022-2023/a-felsőfoku-vegzettseguek-aranya-a-25%0l:2%80%09334-eves-koru-nepessegen-belul-nemek-szerint-magyarorszagon-es-az-europai-unioban>

A magyar népesség száma legmagasabb iskolai végzettség szerint, nemenként
[ezer fő]

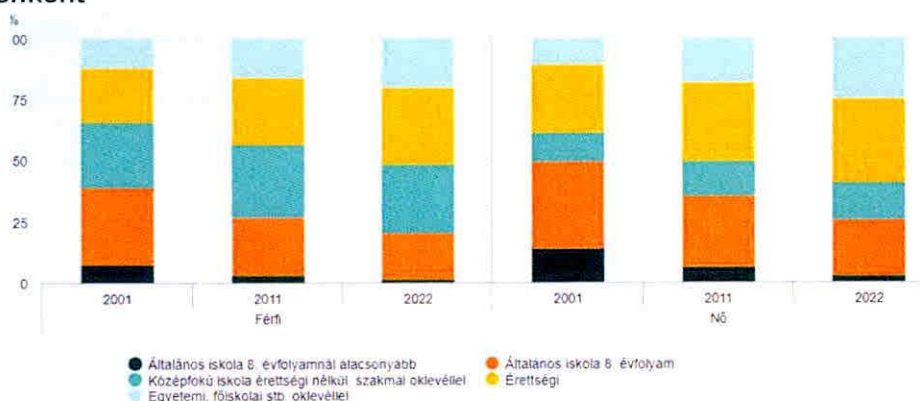
Év	8 általános iskolánál kevesebb	Általános iskola 8. osztálya	Középfokú végzettség érettségi nélkül, szakmai végzettséggel	Középfokú végzettség érettségivel, szakmai végzettség nélkül	Középfokú végzettség érettségivel, szakmai végzettséggel	Felsőfokú végzettség, főiskola vagy alapképzés	Felsőfokú végzettség, egyetem vagy mesterképzés	Összesen
Együtt								
2018	107,6	1 469,2	1 864,3	1 014,1	1 403,8	887,0	686,2	7 432,2
2019	103,0	1 443,5	1 819,3	1 043,4	1 385,6	902,7	721,6	7 419,0
2020	97,1	1 399,0	1 785,7	1 042,3	1 372,4	919,2	793,1	7 408,7
2021	91,0	1 343,6	1 747,5	1 003,8	1 359,6	945,8	867,7	7 359,1
2022	88,3	1 298,8	1 698,5	1 005,8	1 425,8	969,5	840,1	7 326,9
Férfi								
2018	47,4	640,9	1 187,7	390,1	661,4	330,5	346,8	3 604,8
2019	45,9	641,9	1 162,3	406,5	674,8	320,8	354,1	3 606,4
2020	42,8	624,2	1 144,1	412,7	663,6	330,3	390,8	3 608,4
2021	40,6	604,9	1 111,9	404,0	659,7	330,4	432,2	3 583,7
2022	39,6	593,5	1 082,9	387,2	703,6	351,6	409,7	3 568,2
Nő								
2018	60,2	828,3	676,6	623,9	742,4	556,5	339,4	3 827,4
2019	57,1	801,6	657,0	636,8	710,7	581,9	367,5	3 812,6
2020	54,3	774,8	641,6	629,6	708,8	588,9	402,3	3 800,3
2021	50,4	738,7	635,6	599,8	699,9	615,3	435,5	3 775,4
2022	48,7	705,3	615,6	618,6	722,2	617,9	430,4	3 758,7

Forrás: KSH

A népszámlálás adatai alapján 2022 októberében a felnőtt lakosság egyharmada rendelkezett érettségivel, és további 22%-a diplomával. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 23%-ra csökkent, az érettségi nélkül szakmai oklevéllel rendelkezők hányada (21%) pedig alig változott 2011-hez képest.

A szakmai végzettségűek körében továbbra is jelentősen több a férfi. A nők iskolai végzettsége az elmúlt évtizedekben a férfiakét meghaladó mértékben emelkedett, az alacsony iskolázottságúak körében mégis ők vannak többségben, mert a nők korösszetétele idősebb, és az időseki között gyakoribb az alacsony iskolázottság.²³

A 15 éves és annál idősebb népesség megoszlása a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint nemenként



²³ <https://nepszamlatas2022.ksh.hu/eredmenyek/vegleges-adatok/kiadvany/>

A Budapest XV. kerületi népesség száma iskolai végzettség szerint 2001-ben

Körzet	A 10-X éves népességből az általános iskola első évfolyamát sem végezte el	A 15-X éves népességből legalább az általános iskola	A 18-X éves népességből legalább középiskolai	A 25-X éves népességből egyetemi, főiskolai
		8. évfolyamával	érettségivel	oklevéllel
Rákospalota	135	30 431	16 641	4 738
Pestújhely	31	7 134	3 956	1 212
Újpalota	93	30 881	15 076	3 733
Összesen	259	68 466	35 673	9 683

A Budapest XV. kerületi népesség száma iskolai végzettsége szerint 2011-ben

Korcsoport	A 7-X éves népességből az általános iskola első évfolyamát sem végezte el	A 15-X éves népességből legalább az általános iskola 8. évfolyamával	A 18-X éves népességből legalább középiskolai érettségivel	A 23-X éves népességből egyetemi, főiskolai oklevéllel
		rendelkező		
Összesen	666	68 471	40 674	13 483
A megfelelő korúak százalékában (%)	0,9	91,4	54,3	18

A Budapest XV. kerületi népesség száma iskolai végzettség szerint népszámlálás éveiben

	Általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb		Általános iskola 8. évfolyam		Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel		Érettségi		Egyetem, főiskola stb. oklevéllel	
	Bp.	Bp., 15.ker.	Bp.	Bp., 15.ker.	Bp.	Bp., 15.ker.	Bp.	Bp., 15.ker.	Bp.	Bp., 15.ker.
2001	215 609	11 525	420 863	22 594	167 468	10 388	556 356	25 603	320 899	10 070
2011	124 770	6 462	275 482	16 025	187 430	11 772	564 108	27 191	467 619	13 483
2022	125 189	5 690	202 503	11 814	160 344	10 642	528 740	27 378	573 877	17 315

A népszámlálás adatainak összevetéséből látható, hogy a 8. évfolyamot el nem végzett, illetve 8. évfolyamot végzett lakosság száma kerületünkben csökken. A szakmai oklevéllel rendelkezők száma, hasonlóan a budapesti adatokhoz romlást mutat, azonban az érettségivel és felsőfokú tanulmányokat végzett lakosság száma növekedett kerületünkben az évek során.

2.2.2. FOGLALKOZTATOTTSÁGI MUTATÓK

Az Európai Unióban (EU27_2020) 2022-ben minden tagországban nőtt a foglalkoztatottság, közösségi szinten 1,5 százalékponttal. Az elmúlt 2 évhez hasonlóan 2022-ben is Hollandiában volt a legmagasabb a foglalkoztatottak aránya, ott a 15–64 éves lakosság több mint negyötöde dolgozott (81,8%). Olaszországban viszont a 15–64 éveseknek csupán a háromötöde (60,1%) tartozott a foglalkoztatottak közé, ami a legalacsonyabb arányt jelentette az Európai Unióban. Magyarország 74,4%-os rátája 4,5 százalékponttal haladta meg az uniós átlagot, ezzel a 8. helyen található a tagországok rangsorában. Tíz évvel ezelőtt a 20. helyet foglaltuk el, jelentős előrelépés a rangsorban 2014-ben következett be. Azóta – kisebb megtorpanásokkal – folyamatos a javulás: 2020-ra 12 helyet léptünk előre, ez a pozíciónk 3 éve stabil. A V4-országok közül Csehországban volt ennél kedvezőbb (1,1 százalékponttal) a ráta.

2022-ben a foglalkoztatás – főként az elsődleges munkaerőpiac élénkülése miatt – hazánkban tovább bővült az előző évhez képest. A kereskedelem, illetve a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágban létszámnövekedés, a közszolgáltatási ágakban viszont kisebb visszaesés történt az év során. Csökkent a munkanélküliek száma és a munkanélküliségi ráta is, kevesebb volt a potenciálisan rendelkezésre álló munkaerő, miközben több lett a betöltésre váró álláshely. Bár az átlagkeresetek kimagaslóan emelkedtek, a magas infláció miatt a bérek vásárlóereje éves szinten csak kismértékben nőtt. A főbb mutatók a munkaerőpiac stabilitását jelezték a IV. negyedévben is, azonban a foglalkoztatás növekedése az év során lassult. A munkanélküliség, így a munkaerő-tartalék is az év második felében már enyhén emelkedni kezdett, ezzel párhuzamosan pedig megtört az üres álláshelyek számának intenzív növekedése is. A nettó keresetek vásárlóértéke a IV. negyedévben hosszú idő óta először csökkent.

A Covid19-járvány lecsengésével a foglalkoztatottak száma 2021-ben ismét növekedett, ez a tendencia 2022-öt tekintve is folytatódott. A foglalkoztatottak átlagos létszáma a 15–74 éves népességben 4 millió 696 ezer fő volt, 61 ezerrel több, mint az előző évben. A foglalkoztatás szintje a III. negyedévben érte el a maximumát, a IV. negyedévben ennél némileg alacsonyabb volt. Az év során a foglalkoztatottak száma minden negyedévben meghaladta az előző év azonos időszakit, de a növekedés mértéke csökkenő tendenciát mutatott.

A foglalkoztatotti létszám emelkedését 2022-ben mindenekelőtt a hazai elsődleges munkaerőpiacon dolgozók létszámának 60 ezer fővel, 4 millió 527 ezerre történő bővülése okozta. Szintén nőtt, 13 ezerrel, 93 ezer főre a külföldön dolgozók létszáma, a közfoglalkoztatási programok keretében viszont 12 ezer fővel kevesebben dolgoztak, létszámuk 2022-ben 75 ezer volt.

A munkanélküliségi ráta éves átlagban 3,6% volt, 0,4 százalékponttal alacsonyabb, mint 2021-ben. 2022-ben a III. negyedévig csökkent, a IV. negyedévben viszont már kismértékben nőtt a ráta az előző év azonos időszakához képest. 2022-ben a nőket jobban érintette a visszaesés, mint a férfiakat (rátájuk 3,5, illetve 3,7% volt), 2021-hez képest éves átlagban mindkét nem munkanélkülisége alacsonyabb lett. A 15–24 évesek munkanélküliségi rátája az előző évi, kiugróan magas szinthez képest jelentősen, 2,9 százalékponttal, 10,6%-ra csökkent. A 25–54 éves és az 55–74 éves korosztályok munkanélkülisége csak kismértékben változott.²⁴

Munkanélküliség a XV. kerületben

2019 decemberében a XV. kerületben, a munkaképes korú népességből (53 352 fő), 706 fő álláskeresőt tartottak nyilván.

2020 decemberében a XV. kerületben, a munkaképes korú népességből (52 990 fő), 1 538 fő álláskeresőt tartottak nyilván.

2021 októberében a XV. kerületben, a munkaképes korú népességből (52 318 fő), 1 169 fő álláskeresőt tartottak nyilván.

2022 októberében a XV. kerületben munkaképes korú népesség (51 928 fő) 833 fő álláskeresőt tartottak nyilván²⁵

A statisztikai adatok mutatják, hogy a 2020 elején a COVID-19 világjárvány következtében megduplázódott álláskeresők száma, ami 2022. évben ismét csökkenés mutat.

²⁴ <https://ksh.hu/s/helyzetkep-2022/#/kiadvany/munkaeropiac>

²⁵ https://nfsz.munka.hu/nfsz/document/2/5/6/9/doc_url/T01_2022_10.pdf

A Budapest XV. kerületi lakosság gazdasági aktivitás szerint (népszámlálási adatok)

	Foglalkoztatott		Munkanélküli		Ellátásban részesülő, inaktív		Eltartott		15 évesnél fiatalabb személy	
	Bp.	Bp., 15.ker.	Bp.	Bp., 15.ker.	Bp.	Bp., 15.ker.	Bp.	Bp., 15.ker.	Bp.	Bp., 15.ker.
2001	746 018	35 462	50 038	2 572	556 460	27 644	197 783	7 539	227 622	12 015
2011	777 544	35 113	90 379	4 685	474 501	22 669	175 976	7 331	210 640	9 847
2022	913 266	41 453	36 831	1 795	354 212	17 504	171 300	7 050	209 733	9 289

Forrás: KSH

A népszámlálás adataiból látható, hogy a kerületi lakosságban nő a foglalkoztatottak száma, és csökken a munkanélküli, inaktív, eltartott személyek száma. Sajnos, a 15 év alattiak száma is csökkenést mutat, kerületünk átlagéletkora, öregedése nő.

Nyilvántartott álláskeresők száma, végzettsége

Nyilvántartott álláskeresők száma végzettségük szerint Időszak	Általános isk. végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő)		Szakiskolai végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő)		Főiskolai végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	
	Budapest	XV. kerület	Budapest	XV. kerület	Budapest	XV. kerület
2019. év	2.476	138	341	33	1.969	59
2020. év	5.041	294	758	72	2.857	102
2021. év	3.614	203	476	37	1.964	84
2022. év	3.488	173	474	27	2.033	74

Forrás: KSH

Közfoglalkoztatás

A közfoglalkoztatás átalakítása következtében 2011. január 1-jétől megszűnt a közmunkaprogram, a közcélú munka és a közhasznú munkavégzés, melyeket az egységes közfoglalkoztatás rendszere váltott fel. A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája, támogatott „tranzitfoglalkoztatás”, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerőpiacra. A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen. A közfoglalkoztatás számottevő lehetőséget jelent a halmozottan hátrányban lévő, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban (a továbbiakban: FHT) részesülő, illetve álláskeresési vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskeresők (kiemelten a megváltozott munkaképességűek, a hajléktalanok, menekültek, roma nemzetiségű álláskeresők) átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatására.

Azt, hogy ki lehet közfoglalkoztatott, a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Kftv.) határozza meg.

A közfoglalkoztatásban részt vevő személyek havi átlagos száma 2023 augusztusában 67,5 ezer főt tett ki, amely az előző év azonos időszakához viszonyítva 10,7 százalékkal (8,1 ezer fővel) mérséklődött.

A XV. kerületi nyilvántartott állás keresők és közfoglalkoztatottak száma

év	2019	2020	2021	2022
Állás keresők száma (fő)*	706	1538	940	815
Közfoglalkoztatottak (fő)	42	37	35	20

Forrás: KSH

A XV. kerületi Önkormányzat a közfoglalkoztatás különböző formáit 1994 óta folyamatosan szervezi. A foglalkoztatásban résztvevők állás keresési támogatásra szereztek jogosultságot, továbbá az Önkormányzat arra is törekedett, hogy a nyugdíjkorhatár betöltéséig minél többen rendelkezzenek a nyugdíj megállapításához szükséges szolgálati idővel.

A közfoglalkoztatásban résztvevők foglalkoztatása egyrészt a Polgármesteri Hivatalban, a XV. kerületi Önkormányzat intézményeinél valósult meg. A Palota-15 Rehabilitációs és Közfoglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Kft., a RÉPSZOLG Környezetgazdálkodási és Foglalkoztatási Nonprofit Közhasznú Kft., a Gazdasági Működtetési Központ továbbá a Dr. Vass László Egészségügyi Intézmény szervezi és foglalkoztatja a közfoglalkoztatásban résztvevőket, akiknek feladata az önkormányzati tulajdonú intézményekben meghatározott (karbantartási) feladatok ellátása, továbbá az önkormányzati területek, így különösen az önkormányzati közutak, közparkok, járdák, zöldterületek és a hozzá tartozó kerületi faállomány ápolása, karbantartása.

Közfoglalkoztatásban résztvevők átlagos létszáma, foglalkoztatási költsége

év	2019	2020	2021	2022
Foglalkoztatásban résztvevők (fő)*	42	37	35	20
Foglalkoztatás költsége önk. önrész (eFt)	3 059	3 283	5 575	4 291

Forrás: KSH

Tervezett intézkedés: a közfoglalkoztatás célja, hogy a munkaerőpiacról tartósan kiszorulóknak ne veszítsék el kapcsolatukat a munka világával, képességüket megtartsák a munkavégzésre és hasznos munkát végezzenek, dolgozzanak. Fontos feladat a segélyezettek munkaerőpiaci pozíciójának javítása, a segélyezés munka ellen ösztönző hatásának mérséklése, a foglalkoztatás növelése. Legfontosabb alapelvek, hogy együttesen érvényesüljön a társadalmi szolidaritás és egyéni felelősség, aki képes dolgozni az munkával járuljon hozzá a közteherviseléshez. A minimum szintű ellátást továbbra is biztosítja az arra rászorulóknak, de a segítségnyújtás és az együttműködéssel szemben támasztott követelmények, valamint ezekhez kapcsolódó szankciók együttes alkalmazását szigorúan megköveteli. Önkormányzatunk a munkanélküliek foglalkoztatása érdekében az elmúlt években is – pályázat igénybe vételével – biztosítja a közmunka lehetőségét. A foglalkoztatásba bevonja gazdasági társaságait is intézményeit.

Regisztrált állás keresők a XV. kerületben**A nyilvántartott állás keresők száma a tartózkodási helyük szerint - 2017. 12. 20-i állapot**

Főváros települései	Nyilvántartott össz. fő	Foly.nyilv. hossz>365 nap	Járadék tip.ell. fő	Segély tip.ell. fő	FHT RSZS fő	Munkav. korú népes. fő*	Relatív mutató**	% Arány-szám***
Budapest 15. ker.	980	332	177	110	203	54 188	1,81	0,48
Főváros	16 952	5 631	3 410	2 367	3 037	1 134.573	1,49	0,40

Forrás:FSZ

A nyilvántartott álláskeresők száma a tartózkodási helyük szerint – 2022. 12.20-i állapot

Főváros települései	Nyilvántartott össz. fő	Foly.nyilv. hossz>36 5 nap	Járadék tip.ell. fő	Segély tip.ell. fő	FHT, RSZS fő	Munkav. korú népes. fő*	Relatív mutató**	% Arányszám***
Budapest 15. ker.	815	265	207	147	106	51 346	1,59	0,44
Főváros	17 617	5 786	4 000	2 567	2 241	1 128 144	1,56	0,43

Forrás:NFSZ

* Munkavállaló korú népesség fő - a KSH népszámlálási ill. népesség-nyilvántartási adatai előző év január 1-i állapot szerint. (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

** Relatív mutató - a nyilvántartott álláskeresők a munkavállalási korú népesség %-ában

*** Arányszám - a relatív mutatóhoz az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya

2.2.3 A HÁZTARTÁSOK, CSALÁDOK, LAKHATÁS

A Budapest XV. kerületi háztartások főbb adatai (2001. évi népszámlálás)

Körzet	Háztartások száma	Ebből			100 háztartásra jutó személy
		egy-személyes	több-személyes	több családból álló	
Rákospalota	15 759	4 690	11 069	273	241
Pestújhely	3 812	1 230	2 582	95	231
Újpalota	16 872	5 137	11735	379	230
Összesen	36 443	11 057	25 386	747	235

A Budapest XV. kerületi háztartások főbb adatai (2011. évi népszámlálás)

Összes család	Egy szülő egy gyermekkel	Egy szülő több gyermekkel	Családtag	100 családra jutó	
				összes	fiatalabb gyermek
21 854	3 393	2 329	274	100	44

A Budapest XV. kerületi családok főbb adatai (2001. évi népszámlálás)

Körzet	Összes család	Ebből: egy szülő gyermekkel	családtag	100 családra jutó	
				összes	15 évesnél fiatalabb gyermek
Rákospalota	10 806	2 046	285	104	52
Pestújhely	2 528	479	273	92	45
Újpalota	11 374	2 979	268	95	45
Összesen	24 708	5 504	276	98	48

A Budapest XV. kerületi lakások lakószám szerinti megoszlása

	1 személy	2 személy	3-5 személy	6 vagy több személy
2011	11 400	10 308	11 892	622
2022	13 689	9 798	10 462	767

A 2001. évi és 2011. évi népszámlálás adatai alapján már megállapítható volt, hogy a népességfogyás miatt csökkent a kerületi háztartások száma, ennek ellenére az egyszemélyes háztartások száma nőtt. Ez a 2022. évi népszámlálás adataiból is megfigyelhető. Feltehetően az idős lakosság tagjaiból tevődik össze az egyszemélyes háztartások többsége, amely jelentős terhet ró a szociális ellátórendszerre, ezért az új kihívásokhoz elengedhetetlen az új módszerek kidolgozása az idősgondozás területén.

A kerület lakossága családi állapot szerint (népszámlálás)

	Nőtlen, hajadon		Házias		Özvegy		Elvált		15 évesnél fiatalabb személy	
	Bp.	Bp., 15.ker.	Bp.	Bp., 15.ker.	Bp.	Bp., 15.ker.	Bp.	Bp., 15.ker.	Bp.	Bp., 15.ker.
2001	481 467	20 495	709 614	35 092	177 136	8 786	182 082	8 844	227 622	12 015
2011	556 350	23 802	601 678	27 747	154 746	7 778	205 626	10 471	210 640	9 847
2022	587 050	25 100	579 551	26 562	119 631	6 217	189 377	9 923	209 733	9 289

Az adatok alapján nő a nőtlen, hajadon családi állapotú lakosság száma, és csökken a háziasok, az özvegyek és az elvált személyek száma.

2.3. A KERÜLETI LAKÁSÁLLOMÁNYRÓL

Lakásállomány a XV. kerületben (2011. évi népszámlálás)

	Lakás	Ebből			Lakott üdülő	Lakás és egyéb lakóegység
		lakott	nem lakott	Lakott egyéb lakóegység		
Összesen	37 158	34 222	2 936	14	0	37 172

Lakásállományunk a népszámlálást követező esztendőben enyhe mértékben emelkedett 2 012- ben 37 240, 2013-ban 37 250 volt a számuk.

A XV. kerületi lakott lakások tulajdonjelleget és használati jogcím szerint (2011. évi népszámlálás)

	Természetes személyek tulajdona	Önkormányzati	Egyéb	Összes lakás	Ebből	
		tulajdonú			tulajdonosi	bérleti, szolgálati
Összesen	34 736	1 982	440	37 158	30 355	3. 67

A XV. kerületi lakott lakások száma szobaszám szerint (2011. évi népszámlálás)

	1	2	3	4-x	Összes lakás
	szobás				
Összesen	3 557	14 883	12 862	5 856	37 158

A XV. kerületben lakott lakások tulajdoni viszonyok szerinti megoszlása

Népszámlálás éve	Magánszemély(ek) tulajdona	Nem magánszemély(ek) tulajdona
2011	32 096	2 126
2022	32 610	2 106

A XV. kerületi lakások megoszlása komfortfokozat szerint

Népszámlálás éve	Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Szükség- vagy egyéb lakás
2011	28 863	4 513	471	240	135
2022	30 954	3 501	111	53	97

A XV. kerületi lakások egy lakóra jutó alapterület szerinti megoszlása

Népszámlálás éve	10 m ² -nél kisebb	10-14 m ²	15-19 m ²	20-29 m ²	30-39 m ²	40-59 m ²	60-79 m ²	80 m ² vagy nagyobb
2011	605	2 859	5 594	7 760	7 405	6 098	2 664	1 237
2022	658	2 369	4 715	7 121	7 617	7 062	3 418	1 756

A XV. kerületi lakások száma szobaszám szerint

	1	2	3	4-x	Összes lakás
	szobás				
2020	3 539	14 928	12 993	6 068	37 528
2021	3 538	14 932	13 001	6 090	37 561
2022	3 611	13 980	13 072	7 891	38 554

Forrás: KSH

Kerületünkben a lakások száma kismértékben, de folyamatos növekedést mutat. Az egy- és háromszobás lakások mellett 2022-ben jelentősen nőtt a négyszobás illetve annál nagyobb ingatlanok, lakások száma.

A XV. kerületi lakott lakások alapterület szerinti megoszlása (2011. évi népszámlálás)

	-29	30-39	40-49	50-59	60-79	80-99	100-x	Összes lakás
	m ² alapterületű lakás							
Összesen	897	6 850	4 614	8 300	9 879	3 074	3 544	37 158

A XV. kerületi lakott lakások száma komfortosság szerint (2011. évi népszámlálás)

	Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Szükség és egyéb lakás	Összes lakás
Összesen	30 821	5 158	613	342	224	37 158

A XV. kerületi lakott lakások fűtési mód szerinti megoszlása (2011. évi népszámlálás)

	táv- (tömb-)	egy épület több lakását fűtő kazán-	egy lakást fűtő központi kazán- (etázs-, cirkó-)	egyedi helyiség-
	fűtéssel ellátott lakás			
Összesen	16 321	12 883		5 018

Az előző táblázatokból sok minden kiolvasható a XV. kerület lakáshelyzetéről, de néhány érdekesebbnek tekinthető mutató azonban külön említést, kiemelést érdemel.

A XV. kerületi lakásállomány a statisztika szerint 420 lakással növekedett a 2001. évi és a 2011. évi népszámlálás között. 2011-ben a 37.158 lakásból 34.222-öt laktak átlagosan 63 m² alapterületen. A lakások döntő többsége 2011-ben is természetes személyek tulajdona, az önkormányzati tulajdonú lakások akkor a kerületi lakások 5,33 %-át tették ki. 2011-ben a lakott lakásoknak a 90,06 %-a összkomfortos, (2001-ben ez az arány 78,19 %-os volt!), komfortos, 15,07 %-a félkomfortos, 1,79 %-a 0,99 %-a komfort nélküli, 0,65%-a szükséglakás.

2022-ben a kerületi lakásállomány közel 85%-a van magántulajdonban, a kerületi bérlakások száma a lakásállomány 4,85%-a. A lakott lakások 80,2%-a összkomfortos, 9%-a komfortos, 0,28%-a félkomfortos. A 2011. évi népszámlálás adataihoz képest öröndetes, hogy tovább csökkent a komfort nélküli (0,14%) és szükséglakások (0,25%.) száma.

Szobaszám szerinti megoszlás

Év	Lakásállomány (db)	Az egyszobás lakások száma (db)	A kétszobás lakások szám a másfél szobásokkal együtt) (db)	A háromszobás lakások száma (a két és félszobásokkal együtt) (db)	A négy és több szobás lakások száma (a három és félszobásokkal együtt) (db)
2018.	37 350	3 533	14 885	12 938	5 994
2019.	37 431	3 529	14 885	12 980	6 037
2020.	37 528	3 539	14 928	12 993	6 068
2021.	37 561	3 538	14 932	13 001	6 090
2022.	38 554	3 611	13 980	13 072	7 891

2.3.1 BÉRLAKÁS-ÁLLOMÁNY²⁶

A XV. kerület teljes bérlakás-állománya 2022.12.31. napján 1 873 db volt, amelyből bérbé adott lakások száma 1 773 db volt. A Palota Holding KSH felé történő adatszolgáltatása szerint a XV. kerületi bérlakás-állomány 2020. évben az alábbiak szerint alakult.

Szobaszám szerinti megoszlás (2020. év/db)

lakások száma	Ebből							
	1 szobás	1+ félszobás	1+ 2 félszobás	2 szobás	2+ félszobás	2+ 2 félszobás	3 szobás	3+ félszobás
1984	566	582	239	300	174	25	89	9

Lakbér mértéke (2020. év/db)

bérbe adott lakások száma	Ebből				
	összkomfortos	komfortos	félkomfortos	komfort nélküli	szükséglakás
1 573	1 181	283	34	75	0

Bérleti díj szerinti megoszlás(2020. év/db)

bérbe adott lakások száma	Ebből			
	szociális (300 Ft/m ²)	költségtérítési (400 Ft/m ²)	piaci (700 Ft/m ²)	Egyéb (Nyugdíjasház)
1 573	339	436	751	47

Az önkormányzati lakásállomány szerkezete 2020-ban

A kerület tulajdonában lévő, 1984 lakásból álló állomány kb. 90%-a lakott, nincs bérbe adva 169 lakás. A kiadott lakások átlagos alapterülete 47 m², 76%-uk összkomfortos és ezeknek a lakásoknak majdnem a fele olyan vegyes tulajdonú távfűtéses épületben van, amelyben energiatakarékos felújítás is történt. A lakott állományban az alacsony komfortfokozat (félkomfortos vagy komfort nélküli) lakások aránya viszonylag kevés, összesen mintegy 2%. A lakott lakások közül 66,9% lakótelepi, távfűtéses lakás.

Az önkormányzati lakásállomány megoszlása komfortfokozat, fűtéstípus és lakottság szerint 2020. évben²⁷

Lakások jellemzői		Lakott	Üres
A lakások száma (db)		1 777	171
Arányuk az állományban (%)		90	10
Átlagos méret (m ²)		46,6	34,8
Komfortfokozat	Energiatakarékos összkomfortos	36,2	13,4
	Összkomfortos	39,8	17,6
	Komfortos	21,7	43,9
	Félkomfortos	1,6	9,6
	Komfort nélküli	0,7	15,5
Összesen		100,0%	100,0%
Fűtéstípus	Egyedi	27,8	66,7
	Központi fűtés gázenergiával	3,8	3,3
	Elektromos fűtés	0,3	2,2
	Központi fűtés	1,2	0,5
	Távfűtés	66,9	27,3
	Összesen		100,0%

A lakásállomány túlnyomó többsége vegyes társasházban található, a teljes lakásállomány 19,3%-a, a lakott lakások 16,4 százaléka van teljesen önkormányzati tulajdonú lakóépületben.

Az önkormányzati lakások bérbeadása a háztartás jövedelmi helyzete alapján történhet szociális, költségelvű és piaci lakbérben.

A bérebe adott állomány több mint felében határozatlan szerződéssel rendelkezik a lakó. Míg a határozatlan idejű szerződéssel rendelkezők sokan már régóta a lakásban laknak - valamivel több mint háromnegyedük 2010 előtt költözött be a lakásába-, addig a határozott szerződéssel rendelkezők háromnegyede 2010-ben vagy azt követően költözött be a lakásába.

Az önkormányzati lakásállomány megoszlása a lakásba való költözés időpontja és a szerződés típusa szerint 2020. évben

A lakásba költözés időpontja	Határozatlan idejű bérleti szerződés	Határozott idejű bérleti szerződés
1990 előtt	17%	3%
1990-1999	23%	6%
2000-2009	38%	17%
2010-2015	14%	47%
2016 után	9%	27%
Lakások száma	969	793

A Budapest Főváros XV. ker. Rákospalota, Pestújhely Önkormányzatának jelenlegi Lakásgazdálkodási lakáspolitikai koncepciója „A lakhatás esélyeinek megteremtése a XV. kerületben 2016-2025” részletesen elemzi a jelenlegi lakáshelyzetet a XV. kerületben, valamint a koncepcióban meghatározott kitűzhető célokat és alapelveket.

A bérlakások 70 %-a Újpalotán, 30 %-a Rákospalotán és Pestújhelyen található. Újpalotán a dominánsan lakótelepi, hagyományos szerkezetű lakások összkomfortosak, a Rákospalotán és Pestújhelyen lévő, nem lakótelepi, hagyományos szerkezetű lakások többségükben komfortosak, - 62,9% - illetve komfort nélküliek – 21,9%.

A panellakások 44,5%-a felújított – itt a továbbiak felújítása lehet a cél, míg a hagyományos épületeknél a felújítás, a komfort nélküliek komfort emelése, vagy szanálása a hosszú távú feladat.

A bérbeadott önkormányzati lakás-állomány kerületen belüli megoszlása bérleti díj kategóriák szerinti részletezésben a számok azt mutatják, hogy az Újpalotán lévő lakások bérlői döntő többségükben szociális és költségelvűen meghatározott bérleti díjat fizetnek.

A lakáspolitikai egyik fontos területe a lakásgazdálkodás, amely a már meglévő lakásállomány fenntartásával, kezelésével, bővítésével foglalkozik, aminek része az önkormányzat tulajdonában lévő lakásállománnyal való gazdálkodás és a törvény által kötelező feladatként meghatározott szociális rászorultság alapján történő bérbeadás feltételeinek kidolgozása.

A 2022. december 31-ei állapot szerint az Önkormányzat tulajdonában álló, 1873 db lakásból annak 94,6 %-a, 1773 db lakás lakott, **nincs bérebe adva 100 lakás**. A kiadott lakások átlagos alapterülete 46,29 m², 77,2%-uk összkomfortos, és lakott a lakások több mint harmada (36,9%) olyan vegyes tulajdonú távfűtéses lakóépületben van, amelyben energetikai korszerűsítés is történt.

Az önkormányzati lakásállomány megoszlása komfortfokozat, fűtéstípus és lakottság szerint (2022.12.31)²⁶

A lakások jellemzői		Lakott	Üres
A lakások száma /db/		1773	100
Arányuk az állományban (%)		94,66%	5,34%
Átlagos méret (m ²)		46,29	38,36
Komfortfokozat szerinti megoszlás /db/	Energiatakarékos összkomfortos	655	15
	Összkomfortos	715	29
	Komfortos	375	39
	Félkomfortos	20	8
	Komfort nélküli	8	9
Összesen		1773	100
Fűtéstípus szerinti megoszlás /db/	Egyedi	543	67
	Központi fűtés gázenergiával	70	1
	Távfűtés	1160	32
	Összesen	1773	100

Bérelti viszonyok

A lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásának feltételeiről szóló 26/2003. (VI. 30.) önkormányzati rendelet (továbbiakban: Lakásrendelet) szerint **az önkormányzati lakások bérbeadása a háztartás jövedelmi helyzete alapján történik szociális, költségelví és piaci lakbérben.** Önkormányzati lakáshoz jutás pályázat útján, illetve pályázaton kívül közérdekű feladatok ellátása érdekében és méltányossági alapon történhet.

Az elmúlt **négy évben (2018–2022)** az önkormányzat összesen **191 db lakást adott bérbe.** A pályázati felhívásokra összesen **1338 db pályázat érkezett, melyekből 538 db volt érvényes.**

A bérbe adott lakásállomány **49,76%-ában határozatlan idejű bérelti szerződéssel** rendelkezik a bérlő. Míg a határozatlan idejű szerződéssel rendelkezők 77,69%-a 2010. előtt költözött be a lakásába, addig a határozott idejű szerződéssel rendelkezők háromnegyede 2010-ben vagy azt követően létesített bérelti jogviszonyt.

Az önkormányzati (szerződéses) lakásállomány megoszlása a lakásba való költözés időpontja és a bérelti szerződés hatálya szerint (2022.12.31.)

A lakásba költözés időpontja	Határozatlan idejű bérelti szerződés		Határozott idejű bérelti szerződés	
	Száma	Arány	Száma	Arány
1990 előtt	147	17,36%	27	3,16%
1990–1999	193	22,79%	43	5,03%
2000–2009	318	37,54%	133	15,56%
2010–2015	115	13,58%	331	38,71%
2016 után	74	8,74%	321	37,54%
Lakások száma összesen	847	100,00%	855	100,00%
	1702			
	49,76%		50,23%	

Az önkormányzati (szerződéses) lakásállomány megoszlása a lakásba való költözés időpontja és a lakbér típusa szerint (2022.12.31)*

A lakásba költözés időpontja	Szociális lakbér	Költségelví lakbér	Piaci lakbér
1990 előtt	7%	12%	12%
1990 – 1999	11%	14%	16%
2000 – 2009	30%	25%	27%
2010 – 2015	32%	26%	25%

²⁶ A lakhatás esélyeinek megteremtése a XV. kerületben 2016-2025

2016 - 2020	13%	15%	13%
2020 után	7%	8%	8%
Lakások száma	370	409	796
Összesen	1575		

* A táblázatban szereplő lakások csak a 2022.12.31. napján érvényes Lakásbérleti szerződéssel rendelkező bérlőket tartalmazza

Lakbérek, lakbérkategóriák

Lakásállomány, hasznosítás módja szerint (2022. december 31.)

LAKOTT LAKÁSOK /db/					
ÖSSZESÍTÉS					
JELLEMZŐK					
Határozatlan időre bérbeadott lakások	Határozott időre bérbeadott lakások	Lakáshasználati szerződéssel rendelkező lakások	Jogcím nélküli, szerződéssel nem rendelkező lakások	Nyugdíjas-házi lakások	ÜRES LAKÁSOK /db/
804	855	24	47	43	100
1730					
1873					

A különböző lakbérkategóriát fizető bérlők között a lakások alapterülete és minősége szempontjából nem egyenletes az eloszlás. **A szociális lakbérkategóriában** a lakásállomány jobb minőségű részét jelentő távfűtéses (lakótelepi) lakások aránya alacsonyabb. Míg a piaci és a költségelví lakbérkategóriába tartozó lakások 70,96%-a, illetve közel 74,49%-a távfűtéses (lakótelepi) lakás, addig a szociális lakbérrel kiadott lakásoknak csak 53,48%-a, ami azonban a portfólió javítását szolgáló intézkedésekkel (rossz műszaki lakások elidegenítése) összhangban folyamatosan növekszik.

Az önkormányzati lakásállomány megoszlása a lakásminőség és a lakbér típusa szerint (2022. 12.31.)

Lakbér-kategória	1 főre jutó átlagos lakás-nagyság /m2/	Háztartásban élők átlagos száma /fő/	Fűtéstípus							
			Egyedi		Központi fűtés gázenergiával		Távfűtés		Összesen	
			/db/	/%/	/db/	/%/	/db/	/%/	/db/	/%/
Szociális	48,39	3,22	171	35,77	23	35,38	223	19,75	417	53,48
Költségelví	49,43	2,67	105	21,97	7	10,77	327	28,96	439	74,49
Piaci	46,50	2,25	202	42,26	35	53,85	579	51,28	816	70,96
Összesített	48,11	2,71	478	100,00	65	100,00	1129	100,00	1672	-

Az önkormányzati lakások lakói

A jövedelem-felülvizsgálatok adatai szerint **az elmúlt években nőtt az önkormányzati lakásokban élők jövedelme**. A 2018. és 2022. évek között a tényleges adatok figyelembevételével összesen 870 háztartás került át a legmagasabb, piaci lakbérkategóriába, további 234 esetben pedig a szociálisból a költségelvű kategóriába. Ez azt jelenti, hogy öt év alatt a bérlők több mint fele magasabb lakbérkategóriába került a korábbiánál.

III. A SZOCIÁLIS IGAZGATÁSRÓL ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOKRÓL SZÓLÓ 1993. ÉVI III. TÖRVÉNYBEN MEGHATÁROZOTT KÖTELEZŐ, ILLETVE ÖNKÉNT VÁLLALT SZOCIÁLIS GONDOSKODÁSI FORMÁK

Budapest Főváros XV. Kerület Önkormányzata széles körben biztosít pénzbeli, és természetben nyújtott ellátásokat, valamint szociális szolgáltatásokat a legrászorultabbaknak.

A Szt. meghatározza a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében az egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit. Felhatalmazást adott a települési önkormányzatok részére, hogy a törvényben szabályozott ellátásokat saját költségvetésük terhére kiegészíthetik és egyéb ellátásokat is megállapíthatnak.

Budapest Főváros XV. Kerület Önkormányzata a - törvényi előírásoknak megfelelően – megalkotta helyi szociális rendeleteit, amelyekben szabályozta az egyes ellátásokat.

3.1. A XV. KERÜLETI LAKOSSÁG SZÁMÁRA IGÉNYBEVEHETŐ PÉNZBELI ÉS TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK

A szociális ellátás feltételeinek biztosítása – az egyének önmagukért és családjukért viselt felelősségen túl – az állam központi szervei és a helyi önkormányzatok feladata.

A Szolgáltatástervezési Koncepció előző felülvizsgálata óta többször módosult a jogi környezet. Változott sok ellátás elnevezése, tartalmuk, igénybevételüknek módjai. A hatáskörök megoszlanak a járási hivatal (Kormányhivatal) és az önkormányzat között.

Szociális rászorultságtól függő pénzbeli rendszeres ellátások

- Időskorúak járadéka²⁷
- Aktívkorúak ellátása²⁸
- Foglalkoztatást helyettesítő támogatás
- Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás
- Gyermekek otthongondozási díja²⁹
- Ápolási díj (alanyi)³⁰
- Kiemelt ápolási díj
- Emelt összegű ápolási díj
- Tartós ápolást végzők időskori támogatása³¹

²⁷ A járási hivatal állapítja meg.

²⁸ A járási hivatal állapítja meg.

²⁹ A járási hivatal állapítja meg.

³⁰ A járási hivatal állapítja meg.

³¹ A járási hivatal állapítja meg.

Települési támogatás

Szociális rászorultságtól függő eseti pénzbeli ellátások

- „Palota” rendkívüli települési támogatás³²
- „Palota” rendkívüli gyermekvédelmi támogatás³³
- „Palota” temetési támogatás³⁴

Szociális rászorultságtól természetben nyújtott szociális ellátások

- Köztemetés³⁵
- Közgyógyellátás alanyi, normatív³⁶
- Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság³⁷
- „Palota” adósságcsökkentési támogatás³⁸
- „Palota” lakhatási támogatás³⁹

Gyermekvédelmi ellátások (a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. alapján)

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény⁴⁰
- „Palota” rendkívüli gyermekvédelmi támogatás⁴¹
- „Palota” gyermekétkeztetési kedvezmény⁴²

Egyéb önként vállalt ellátások

(Az Szt. 26. §-a szerint a települési önkormányzat képviselő-testülete a hatáskörébe tartozó pénzbeli ellátásokat kiegészítheti, és a szociálisan rászorultak részére - a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint - más pénzbeli támogatásokat is megállapíthat.)

- Helyi támogatás⁴³
- Újszülöttek támogatása⁴⁴
- Oltási támogatás⁴⁵
- „Palota” utazási bérlet támogatás⁴⁶
- „Palota” iskolakezdési támogatás⁴⁷
- „Palota” karácsonyi támogatás⁴⁸
- „Palota” egészségügyi támogatás⁴⁹
- „Palota” szociális kamatmentes kölcsön⁵⁰
- „Palota” biztonsági berendezés támogatás⁵¹

³² A települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg az Szt.45. § (1) bekezdés d) pontja és az 5/2015. (II.05.) ök. rendelet alapján.

³³ A települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg az Szt.45. § (1) bekezdés d) pontja és az 5/2015. (II.05.) ök. rendelet alapján.

³⁴ A települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg az Szt.45. § (1) bekezdés d) pontja és az 5/2015. (II.05.) ök. rendelet alapján.

³⁵ A képviselő-testület hatáskörébe tartozik az Szt. 48.§-a szerint

³⁶ A járási hivatal állapítja meg.

³⁷ A járási hivatal állapítja meg.

³⁸ A települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg az Szt.45. § (1) bekezdés d) pontja és az 5/2015. (II.05.) ök. rendelet alapján.

³⁹ A települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg az Szt.45. § (1) bekezdés d) pontja és az 5/2015. (II.05.) ök. rendelet alapján.

⁴⁰ A települési önkormányzat jegyzője állapítja meg.

⁴¹ A települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg az Szt.45. § (1) bekezdés és az 5/2015. (II.05.) ök. rendelet alapján.

⁴² A Gyvt. 21/B. § -a határozza meg azon gyermekek körét, akik számára az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen vagy kedvezményesen kell biztosítani. A szünidei gyermekétkeztetést – déli meleg főétkeztést - a Gyvt. 21/C §-a alapján a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére kell ingyenesen megszervezni. A normatív kedvezmények biztosításához normatív állami hozzájárulás igényelhető, melynek összege az éves központi költségvetésben kerül meghatározásra. A XV. kerületi Önkormányzat 5/2015. (II.5.) ök. rendelete szerint a gyermekek egyéni rászorultsága alapján további kedvezményben részesülhetnek.

⁴³ A települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg.

⁴⁴ A települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg.

⁴⁵ A települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg.

⁴⁶ Hatályon kívül helyezte a 16/2021. (IX. 4.) önkormányzati rendelet 6. § c) pontja, hatálytalan 2021. november 15-től.

⁴⁷ A települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg.

⁴⁸ A települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg.

⁴⁹ A települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg.

⁵⁰ A települési önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg.

Szépkorúak köszöntése⁵²
Utalványok⁵³ (étkezési utalvány)
Közösségi étkezés a Pajtás étteremben

Veszélyhelyzetre tekintettel bevezetett intézkedések

A képviselő-testület a koronavírus világjárvány fizetési képességet érintő hatásának enyhítése érdekében 2020. május 6. napjától bevezette a Palota otthonápolási támogatást.

2021. január 1-én a Palota veszélyhelyzeti támogatás került bevezetésre, olyan kerületben élő személyek részére, akik az akkor fennálló veszélyhelyzettel kapcsolatban létfenntartást veszélyeztető, - különösen munkahely elvesztése miatt- rendkívüli élethelyzetbe kerültek és önmaguk illetve családjuk létfenntartásáról egyéb módon nem tudtak gondoskodni.

3.2. SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

Az Szt. 56. § (1)és (2) bekezdése szerint a szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és a szakosított ellátásokat.

Az alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

Szociális alapszolgáltatások:

- a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás,
- az étkeztetés,
- a házi segítségnyújtás,
- a családsegítés,
- a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- a közösségi ellátások,
- a támogató szolgáltatás,
- az utcai szociális munka,
- a nappali ellátás.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátások:

- az ápolást, gondozást nyújtó intézmény,
- a rehabilitációs intézmény,
- a lakóotthon (a továbbiakban: tartós bentlakásos intézmény),
- az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény (bentlakásos intézmény),
- a támogatott lakhatás,
- az egyéb speciális szociális intézmény.

Az Szt.59. § (1) bekezdése szerint az alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

Alapszolgáltatási központ az a szociális intézmény, amely

- étkeztetést,

⁵¹ A települési önkormányzat **képviselő-testülete** állapítja meg.

⁵² A 255/2008. (X.21.) Korm. rendelet alapján.

⁵³ A települési önkormányzat **képviselő-testülete** állapítja meg.

- házi segítségnyújtást,
- családsegítést,
- nappali ellátást és
- gyermekjóléti szolgáltatást biztosít.

3.2.1. A XV. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL BIZTOSÍTOTT SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

Az Szt. 86. §-a szerint a települési önkormányzat köteles biztosítani

- a) a családsegítést, ha polgármesteri hivatalt működtet vagy a közös önkormányzati hivatal székhelye a településen van,
- b) étkeztetést,
- c) házi segítségnyújtást,
- d) állandó lakosainak számától függően a (2) bekezdés szerinti szociális szolgáltatásokat,
- e) az a)–d) pontban nem említett szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

Az a települési önkormányzat, amelyiknek területén

- a)
- b) háromezer főnél több állandó lakos él, az a) pont szerinti alapszolgáltatást és idősek nappali ellátását,
- c) tízezer főnél több állandó lakos él, az a)–b) pont szerinti alapszolgáltatásokat és a b) pontban nem említett nappali ellátást,
- d) harmincezer főnél több állandó lakos él, az a)–c) pont szerinti szociális szolgáltatásokat, időskorúak gondozóházát, éjjeli menedékhelyet, hajléktalan személyek átmeneti szállását köteles biztosítani.

A fővárosi kerületi önkormányzat biztosítja az (1) és (2) bekezdés szerinti szociális szolgáltatásokat, a 88. § (2) bekezdésében foglaltak figyelembevételével. A fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében az (1) és (2) bekezdés szerinti szolgáltatásokat a fővárosi önkormányzat biztosítja.

Az Szt 88. § -a szerint az állam az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv útján köteles gondoskodni

- a) a harmincezer főnél nagyobb állandó lakosságszámú településeken a fogyatékos személyek gondozóháza, a pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek átmeneti otthona megszervezéséről és fenntartásáról,
- b) a fővárosban a pszichiátriai betegek, a szenvedélybetegek, fogyatékos személyek szakosított ellátásának a megszervezéséről és fenntartásáról,
- c) a vármegye területén a szakosított ellátások megszervezéséről és fenntartásáról, azzal, hogy a megyei jogú város területére is kiterjedően köteles gondoskodni azokról az ellátásokról, amelyek megszervezésére a megyei jogú város a 90. § (2) bekezdése alapján nem köteles,
- d) a vármegye területén a támogatott lakhatás megszervezéséről és fenntartásáról,
- e) a fejlesztő foglalkoztatásról.

(2) A fővárosi önkormányzat köteles gondoskodni

- a) idősek otthonának, a hajléktalanok otthonának, a hajléktalan személyek rehabilitációs intézményének,
- b) a fővárosban – ha a kerületi önkormányzattal másként nem állapodik meg – a hajléktalanok éjjeli menedékhelyének és átmeneti szállásának megszervezéséről és fenntartásáról.

(3) A fővárosi önkormányzat által fenntartott szakosított ellátást nyújtó intézmények ellátási területe az egész fővárosra kiterjed.

A XV. kerületben biztosított szociális szolgáltatások:

étkeztetés	(alapszolgáltatás)
házi segítségnyújtás	(alapszolgáltatás)
családsegítés	(alapszolgáltatás)
nappali ellátás	(szakosított ellátás)
támogató szolgáltatás ⁵⁴	(szakosított ellátás)
közösségi ellátások ⁵⁵	(szakosított ellátás)
utcai szociális munka	
idősek átmeneti elhelyezése	
átmeneti elhelyezési formák	

A fővárosban a hajléktalanok éjjeli menedékhelyéről és átmeneti ellátásáról a Fővárosi Önkormányzat gondoskodik. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás 2013. július 01-től állami feladat.

IV. AZ EGYES SZOCIÁLIS ELLÁTÁSI, SZOLGÁLTATÁSI FORMÁK HELYZETE

4.1. A SZOCIÁLIS IGAZGATÁSRÓL ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOKRÓL SZÓLÓ 1993. ÉVI III. TÖRVÉNY ALAPJÁN NYÚJTOTT PÉNZBELI ÉS TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK

4.1.1. PÉNZBELI ELLÁTÁSOK (Kormányhivatal által megállapított támogatások)

Időskorúak járadéka

Az Szt.32/B. § (1) bekezdése szerint az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás.

Az időskorúak járadéka a jövedelemmel nem, vagy alacsony összegű nyugdíjjal rendelkezők szociális biztonságát hivatott szolgálni. A törvény az időskorúak körében is a legrosszabb szociális helyzetben lévők, az egyedülálló idősök életkörülményeinek javítását helyezi előtérbe. **2013. január 1-jétől a járási hivatalok által ellátott feladat az időskorúak járadékának megállapítása.**

Időskorúak járadékában részesülők száma életkor szerint (év/december 31. napján)

Év	2018	2019	2020	2021	2022
Nyugdíjkorhatárt betöltött, nem egyedülálló (fő)	5	9	8	6	7
75 évesnél fiatalabb egyedülálló	16	17	19	21	21
75 évet betöltött egyedülálló	na.	5	3	3	5
75 évet betöltött nem egyedülálló	1	2	4	0	0

⁵⁴ 2009. 01. 01-től nem kötelező feladat

⁵⁵ 2009. 01. 01-től nem kötelező feladat

Időskorúak járadékában részesülők éves átlaga, támogatás összege (év/december 31. napján)

év	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	23,67	29,41	30,81	31.54	29.04
Támogatási összeg (eFt)	8 544	10 652	11 426	12 189	12 037

Forrás: Budapest Főváros XV. ker. Kormányhivatal, KSH

Az időskorúak járadéka önmagában alkalmatlan a megélhetés biztosítására, ezért fontos szempont volt, hogy egyéb rendszeres és átmeneti támogatásokkal (pl. átmeneti segély, tüzelőutalvány, lakáhatási támogatás) is segítse az önkormányzat az érintett embereket, kiemelten kezelve az egyedülálló személyeket.

Az időskorúak járadékában részesülők száma az elmúlt években szignifikánsan nem emelkedett, 2022-ben csökkent, ami azt jelenti, hogy kerületünkben élő nyugdíjas korú lakosság szinte mindegyike rendelkezik nyugdíjjal vagy egyéb jövedelemmel.

Aktív korúak ellátása

Az Szt. 33. § (1) bekezdése szerint az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás.

Két típusa van:

1. egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás,
2. foglalkoztatást helyettesítő támogatás

(Az elmúlt években több jelentős jogszabály módosítás is történt az aktív korúak ellátásával kapcsolatban.)

Az az aktív korú személy lehet jogosult az ellátásra

- aki munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, aki legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, vagy
- aki vakok személyi járadékában részesül, vagy
- aki fogyatékosági támogatásban részesül (az eddig felsoroltak a továbbiakban együtt: egészségkárosodott személy), vagy
- akinek esetében a munkanélküli-járadék, álláskeresési járadék, álláskeresési segély, vállalkozói járadék (a továbbiakban együtt: álláskeresési ellátás) folyósítási időtartama lejárt, vagy
- akinek esetében az álláskeresési ellátás folyósítását keresőtevékenység folytatása miatt a folyósítási idő lejártát megelőzően szüntették meg, és a keresőtevékenységet követően álláskeresési ellátásra nem szerez jogosultságot, vagy
- aki az aktív korúak ellátása iránti kérelem benyújtását megelőző két évben az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább egy év időtartamig együttműködött, vagy
- akinek esetében a gyermekek otthongondozási díja (GYOD), az ápolási díj, a gyermekgondozást segítő ellátás, a gyermeknevelési támogatás, a rendszeres szociális járadék, a bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka, az átmeneti járadék, a rehabilitációs járadék, a rokkantsági nyugdíj, a baleseti rokkantsági nyugdíj, a megváltozott munkaképességű személyek ellátása, az ideiglenes özvegyi nyugdíj folyósítása megszűnt, illetve az özvegyi nyugdíj folyósítása a gyermek életkorának betöltése miatt szűnt meg, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább 3 hónapig együttműködött,

feltéve, hogy saját maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított, és keresőtevékenységet nem folytat, ha a családnak az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelme

nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 90%-át (25.650,- Ft) és vagyona nincs.

A foglalkoztatást helyettesítő támogatás havi összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80%-a, 22.800,- Ft.

Aktív korú ellátottak száma és a kifizetett támogatás összege

Megnevezés	Ellátottak száma havi átlagos száma (fő)			Kifizetett összeg (eFt)		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	88	82	80	29 016	26 998	27 146
Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságban részesülők	151	172	181	-	-	-
Foglalkoztatást helyettesítő támogatás	165	227	175	45 394	62 635	48 284

Forrás: Budapest Főváros XV. ker. Kormányhivatal, KSH

Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (FHT)

Az a személy lehet jogosult foglalkoztatást helyettesítő támogatásra, akinek az aktív korúak ellátására való jogosultságát megállapították – amennyiben az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás - megállapításához szükséges feltételekkel nem rendelkezik.

A foglalkoztatást helyettesítő támogatás havi összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80%-a: (bevezetése óta) 22 800 Ft. Egy családban egyidejűleg csak egy személy részesülhetett foglalkoztatást helyettesítő támogatásban.

Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás (korábban rendszeres szociális segély)

Az az aktív korúak ellátására jogosult személy, aki az ellátásra való jogosultság kezdő napján

- egészségkárosodott személynek minősül, vagy
- 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel - feltéve, hogy a családban élő gyermekek valamelyikére tekintettel más személy nem részesül a Cst. szerinti gyermekgondozási támogatásban, vagy gyermekgondozási díjban, csecsemőgondozási díjban, örökbefogadási díjban - és a gyermek ellátását napközbeni ellátást biztosító intézménybe illetve nyári napközis otthonban, óvodában vagy iskolai napköziben nem tudják biztosítani.

Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás havi összege a családi jövedelemhatár összegének és a jogosult családja havi összjövedelmének különbözete

- egyedülálló jogosult esetén 27.075,- Ft a legmagasabb összeg

- családos jogosult esetén 59.850,- Ft a legmagasabb összeg

- ha a házastárs/élettárs foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult, akkor 37.050,- Ft a legmagasabb összeg.

A családi jövedelemhatár összege megegyezik a család fogyasztási egységeihez tartozó arányszámok összegének és az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege 95%-ának szorzatával.

Rendszeres szociális segély 2015. március 1-től megszűnt. A korábban erre a támogatásra jogosult személyek más ellátásokra szerezhetnek jogosultságot.

Év	Rendszeres szociális segélyben részesített regisztrált munkanélküliek száma (negyedévek átlaga) (2015. február 28-tól az ellátás megszűnik, vagy külön válik EGYT-re és FHT-ra)	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők átlagos száma (2015. március 1-től érvényes módszertan szerint)	Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (2015. március 1-től az ellátásra való jogosultság megváltozott)
	fő	fő	fő
2012	547	-	n.a.
2013	545	-	485
2014	343	-	268
2015	333	91	345
2016	274	118	211
2017	-	119	222
2018	-	106	190
2019	-	96	162
2020	-	88	165
2021	-	82	227
2022	-	80	175

A rendszeres szociális segély ellátórendszerből történő kivezetésével megszűnt a családsegítés szerepe az aktív korúak ellátásában részesülők együttműködési kötelezettségének biztosításában. Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult ellátotti kör részére speciális élethelyzetük miatt nem került előírásra együttműködési kötelezettség. A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő személyek pedig az **állami foglalkoztatási szervvel kötelesek együttműködni.**

Ápolási díj

Az Szt. 40. §-ában megfogalmazottak alapján ápolási díjat a Kormányhivatal állapítja meg a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását gondozását ellátó nagykorú hozzátartozó részére.

Év	Ápolási díjban részesülők évi átlagos száma alapösszegű	Ápolási díjban részesülők évi átlagos száma emelt, kiemelt összegű	Összesen
2012	257	315	572
2013	244	331	575
2014	237	343	580
2015	303	255	558
2016	295	178	473
2017	142	141	283
2018	130	139	269
2019	57	60	117
2020	60	83	143

2021	51	86	137
2022	39	93	132

Forrás: TeIR, KSH, Kormányhivatal

A fenti adatokból nagyon jól látszik, hogy évről évre csökken az ápolási díjban részesülők száma.

Az ápolási díj havi alapösszege 2021. évben: 41 335 Ft/hó, 2022-ben 43 405 Ft/hó

Az emelt összegű ápolási díj havi összege 2021. évben: 62 003 Ft/hó. 2022-ben 65 110 Ft/hó

A kiemelt ápolási díj havi összege 2021. évben: 74 403 Ft/hó. 2022-ben 78 130 Ft/hó.

Gyermekek otthongondozási díja

Gyermekek otthongondozási díjára jogosult az a vér szerinti vagy örökbefogadó szülő, aki

- a súlyos fogyatékoságából eredően önellátásra képtelen vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekéről, vagy
- a tartós betegségéből eredően önellátásra képtelen gyermekéről gondoskodik.

Azt, hogy ki az önellátásra képtelen, a 6 éven aluli gyermekek esetében szakorvos, egyéb esetekben szakértő állapítja meg. A vizsgálat arra terjed ki, hogy az ápolat gyermek bizonyos tevékenységek elvégzésében – étkezés, öltözködés, tisztálkodás, illemhelyhasználat, inkontinencia, lakáson belüli közlekedés, köznevelési intézmény látogatása során – mennyiben szorul segítségre. Összege a mindenkor minimálbérrel azonos.

Gyermekek otthongondozási díjában részesítettek

Év	havi átlagos száma (fő)	felhasznált összeg (1000 Ft)
2021	162	279 588
2022	183	442 393

4.1.2. PÉNZBELI ELLÁTÁSOK (Önkormányzat által megállapított támogatások)

Palota ápolási támogatás

2015. március 1-jétől a méltányos ápolási díjat a **Palota ápolási támogatás** váltotta fel, mely formanyomtatványon benyújtott **kérelemre** állapítható meg annak a nagykorú és cselekvőképes személynek, aki 18. életévét betöltött, tartósan beteg, Budapesten lakcímmel rendelkező, és életvitelszerűen is Budapesten lakó hozzátartozója gondozását végzi. Tartósan beteg az a személy, aki előreláthatólag három hónapnál hosszabb időtartamban állandó ápolást, gondozást igényel és ezt az ápolat személy háziorvosa igazolja.

Nem jogosult Palota ápolási támogatásra a hozzátartozó, ha

- ápolási díjban részesül,
- családjában az egy főre jutó havi jövedelem meghaladja az öregségi nyugdíj mindenkor legkisebb összegének 200%-át,
- az ápolat személy két hónapot meghaladóan fekvőbeteg-gyógyintézeti, valamint nappali ellátást nyújtó vagy bentlakásos szociális intézményi ellátásban részesül,
- rendszeres pénzellátásban részesül vagy az arra való jogosultság megállapításához szükséges feltételekkel rendelkezik,
- nappali rendszerű képzés keretében folytat tanulmányokat,
- keresőtevékenységet folytat.⁵⁶

A Palota ápolási támogatás egészségügyi szolgáltatásra jogosít, de nem minősül szolgálati időnek.

⁵⁶ az 5/2015. (II.5) ök. rendelet 2022. december 31. napjáig hatályos időállapota szerint

Palota ápolási támogatásban részesülők száma, támogatás összege

Év	Fő	eFt
2018	107	26 834
2019	89	17 999
2020	63	15 913
2021	47	12 223
2022	36	10 059

A megszűnő méltányos ápolási díj helyébe a XV. kerületi Önkormányzat a települési támogatások keretén belül Palota ápolási támogatás megállapítását tette lehetővé, azonban kikötés lett, hogy munkaviszonyból származó jövedelemmel nem rendelkezhet az ápolást végző.

Ezt a támogatási formát általában a munkaerőpiacról kiszoruló személyek veszik igénybe, mivel a folyósítás időtartama alatt a pénzbeli ellátáson túl egészségügyi szolgáltatásra is jogosulttá válik az ápoló. A támogatás alacsony összege miatt egyre kevesebben veszik igénybe.

Tervezett intézkedés: a támogatási forma a jövőben is fontos láncszeme lehet a szociális – egészségügyi ellátórendszernek, mivel kórházi, szociális otthoni elhelyezést válthat ki, amelyek köztudottan drága ellátási formák.

A 18 év feletti személyt ápolók részére nyújtott ellátás fenntartásának szükségességét indokolja, hogy a rászorulókat gondozását, felügyeletét a házi gondozó szolgálat munkatársai a nap 24 órájában nem tudják biztosítani, a 4 órát meghaladó gondozási szükséglettel rendelkezők esetében nem is biztosíthatják. Az ápolási tevékenység ellenőrzésére azonban a jövőben nagyobb hangsúlyt kell fordítani az Egyesített Szociális Intézmény munkatársainak segítségével.

Önkormányzatunk a Palota ápolási támogatás fenntartását a továbbiakban is szükségesnek tartja és biztosítja az ehhez szükséges költségvetési forrást. Javasolt a támogatás összegének emelése, igazodva az ápolási díj összegéhez.

Palota települési támogatás

Az önkormányzatok által biztosított ellátás elnevezése és tartalma 2015. március 1-jétől egységesen települési támogatás lett.

E támogatás keretében az önkormányzatok az általuk támogatandónak ítélt, rendeletükben szabályozott élethelyzetekre nyújthatnak támogatást. Az önkormányzat kötelezettsége abban áll, hogy a települési támogatásról rendeletet alkosson. Annak eldöntése, hogy e támogatás keretében milyen célokra, mely feltételek teljesülése esetén milyen összegű támogatást nyújt, teljes mértékben az önkormányzat mérlegelési jogkörébe tartozik.

Az Szt. által szabott egyetlen kötelezettség az, hogy a képviselő-testület a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdő személyek részére rendkívüli települési támogatást köteles nyújtani. A létfenntartást veszélyeztető élethelyzet, a létfenntartási gond meghatározása az önkormányzat jogosultsága, hasonlóan az ilyen helyzetekben nyújtandó támogatás összegének meghatározásához.

A települési önkormányzat képviselő-testületének a települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól szóló rendeletét legkésőbb 2015. február 28-ig kellett megalkotnia.

A XV. kerület Önkormányzata új rendeletet alkotott a települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól, amely az átmeneti segély igénybevételének további lehetőségeit adja meg Palota rendkívüli települési támogatás címen. Az átmeneti segélyt legtöbbször megélhetésre, a magas havi gyógyszerköltségre, kórházi tartózkodásra, a magas közüzemi számlák és közüzemi tartozások kiegyenlítésére, háztartási készülékek javíttatására, cipő, ruha, élelem vásárlására való hivatkozással kérik az ügyfelek.

A XV. kerületben – a hatályos önkormányzati rendelet⁵⁷ alapján – Palota rendkívüli települési támogatás nyújtható, ha

- a nem egyedül élők esetén az egy főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg 130.000 Ft-ot,
- egyedül élő esetén a 150.000 Ft-ot.⁵⁸

Rendkívüli segély egy családon belül csak egy személynek adható, egy hónapban egy, és egy évben egy háztartáson belül legfeljebb négy alkalommal. Összege az önkormányzati rendeletben szabályozott.

A XV. kerületben további segítséget jelenthet, hogy elemi kár miatt, vagy más rendkívüli esemény bekövetkeztekor – polgármesteri hatáskörben – családonként legfeljebb százezer forint támogatás adható. Természetben történő juttatás esetén a rendkívüli eseményhez igazodva a támogatás összege legfeljebb háromszázezer forint lehet.

A rendelet egyéb méltányosságot is lehetővé tesz ezen a területen: az illetékes bizottság méltányosságból egy naptári évben legfeljebb két alkalommal támogatást nyújthat különösen: a) *többletkiadással járó hosszantartó betegség, baleset, munkahely elvesztés esetén, b) gyógyászati segédeszköz vagy a háztartásban nélkülözhetetlen berendezés pótlásához, illetve c) különös méltánylást érdemlő egyéb helyzetben.*

A támogatás egy naptári évben belül legfeljebb százezer forint összegű lehet.

Palota rendkívüli települési támogatásban részesülők száma és a segély összege⁵⁹

Év	2018	2017	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	2 359	1052	850	1 117	913	927
Összesen (eFt)	46 184	39 407	32 644	39 375	34 732	32 555

A Palota veszélyhelyzeti támogatás megalkotásáig a Palota méltányossági települési támogatás biztosította a kerületben a nehéz helyzetbe került családok megélhetését.

Tervezett intézkedés: Önkormányzatunk e támogatási forma rendszerét folyamatosan biztosítja a kerület rászoruló lakosai részére, de szigorúan megköveteli a rendkívüli élethelyzet vizsgálatát a rászorultság megállapításakor. Legfontosabb feladat annak kiszűrése, hogy csak a ténylegesen rászorultak jussanak hozzá a támogatáshoz, valamint a tartósan rossz anyagi helyzetben levőket lehetőség szerint a rendszeres támogatások igénylése felé kell irányítani. A jövedelmhatár emelése indokolt.

Palota szociális kamatmentes kölcsön

Az önkormányzat 2012. december 15. napjától ismét biztosította annak a lehetőségét, hogy a került lakossága meghatározott feltételek mellett igényelhesse a kamatmentes kölcsönt. Az igénybevétel feltételei rendeletben rögzítésre kerültek.

⁵⁷ 5/2015. (II.5.) ök. rendelet a települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól

⁵⁸ az 5/2015. (II.5.) ök. rendelet 2022. december 31. napjáig hatályos időállapota szerint

⁵⁹ A jövedelmhatárokat és a támogatási összeget módosította a 10/2023.(III.30.) önkormányzati rendelet.Hatályos 2023. április 6-tól.

Átmeneti segély szociális kamatmentes kölcsön formájában is nyújtható, ha a kérelmező, azt:

- vízóra felszereléséhez,
- elemi vagy bűncselekményből származó kár mérsékléséhez, ha a károsult a bekövetkezett kár vonatkozásában biztosítással nem rendelkezik,
- OKJ-s tanfolyam, képzés, vagy előírt továbbképzés elvégzéséhez,
- gyógyászati segédeszköz vásárlásához,
- fűtőberendezés, tűzhely, mosógép, hűtőgép javításához, cseréjéhez,
- rendkívüli élethelyzetből (pl. kórházi ellátásból) eredő költségek mérsékléséhez,
- temetési költségre (annak, aki elhunyt – Ptk. szerinti – hozzátartozója eltemettetéséről gondoskodik).

Kölcsön csak azok részére nyújtható, akik a kérelem benyújtásakor (igazolt) rendszeres havi jövedelemmel rendelkeznek, és családjukban az egy főre jutó havi nettó jövedelmük meghaladja a 60 000 Ft-ot, de nem haladja meg a 180 000 Ft-ot.⁶⁰

Palota szociális kamatmentes kölcsönt igénylők száma és a kölcsön összege

Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Igénybevevők száma (fő)	-	-	-	-	1	-	-
Összesen (eFt)	-	-	-	-	75	-	-

Tervezett intézkedés: sajnos az elmúlt években nem vette igénybe senki a kölcsönt, amelynek oka, hogy ezt a támogatást részletekben, de vissza kell fizetni. A támogatási forma fenntartása ebben a formában nem váltotta be a célját, ezért vagy meg kell szüntetni, vagy más formában, más tartalommal kell megváltoztatni.

Palota gyógyszer támogatás

A polgármester Palota gyógyszer támogatásra való jogosultságot állapít meg annak a nagykorú személynek, aki esetében a havi rendszeres gyógyító ellátás költsége legalább 2 000 Ft, és családjában az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

- családban élő esetében 130.000 Ft-ot,
- egyedül élő esetében 150. 0000 Ft-ot.⁶¹

A 2019. február 6-tól hatályos 3/2019. (II.5.) önkormányzati rendelet 3.§-ának módosítása szerint 2019. március 1-jét követően a Palota gyógyszer támogatás megállapított összege Palota Gyógyszerkártyára kerül feltöltésre, melyet a jogosult a Budapest XV. kerületében működő, az önkormányzattal szerződésben álló gyógyszerárakban tud felhasználni.

A Gyógyszerkártya bevezetése kapcsán 2019 és 2020 novembere között fokozatosan kerültek bevonásra a kerületi gyógyszerárak, illetve az egy év során a postai, készpénzes folyósítást teljes egészében felváltotta a támogatás összegének kártyára történő utalása.

Palota gyógyszer támogatásban részesülők száma

Év	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	1 579	1 543	1 450	1 293	1 189
Összesen (eFt)	65 381	67 894	69 788	63 310	62 025

⁶⁰ az 5/2015. (II.5) ök. rendelet 2022. december 31. napjáig hatályos időállapota szerint

⁶¹ az 5/2015. (II.5) ök. rendelet 2022. december 31. napjáig hatályos időállapota szerint

Tervezett intézkedés: Önkormányzatunk e támogatási forma rendszerét folyamatosan biztosítja a kerület rászoruló lakosai részére. Különösen az idős korosztály gyógyszerköltsége magas, amely gyógyszerek kiváltása nehézséget okoz. Ez a támogatás nyújt segítséget a kerületi időseknek a gyógyszerek megvásárlásához. Fenntartása és a jövedelme emelése a továbbiakban is indokolt.

Palota temetési támogatás

A polgármester Palota temetési támogatásra való jogosultságot állapít meg annak a személynek

- a) aki meghalt – Ptk. szerinti – hozzátartozója eltemettetéséről gondoskodott, és
- b) családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem összege nem haladja meg a 150 000 Ft-ot.

Nem jogosult Palota temetési támogatásra, aki az eltemettetésre – ellenszolgáltatás fejében – szerződésben vállalt kötelezettséget.

Palota temetési támogatás eseti jelleggel állapítható meg, összege

- a) 70 000 Ft, ha a családban az egy főre jutó havi jövedelem a 90 000 Ft-ot nem haladja meg,
- b) 40 000 Ft, ha a családban az egy főre jutó havi jövedelem a 90 000 Ft-ot meghaladja, de a 150.000 Ft-ot nem haladja meg.⁶²

Palota temetési támogatásban részesülők száma és a segély összege

Év	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	122	174	127	116	128
Összesen (eFt)	6 807	7 615	5 790	6 570	6 800

Tervezett intézkedés: az alacsony jövedelemmel rendelkező családoknak az emelkedő temetési költségek miatt továbbra is nehézséget okoz, hogy szeretteik temetéséről gondoskodjanak. Ezért fontos és elengedhetetlen, hogy az önkormányzat támogatást nyújtson a temetési költségek enyhítéséhez. Az önkormányzat lehetőségeihez mérten indokolt az egy főre jutó jövedelme emelése.

Palota lakhatási támogatás

Az önkormányzatunk a települési támogatás keretében biztosít támogatást a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez. A polgármester Palota lakhatási támogatásra való jogosultságot állapít meg a szociálisan rászoruló személyek részére a háztartásuk tagjai által lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez.

Palota lakhatási támogatásban részesülők száma, a támogatás összege

Év	Fő	eFt
2015	520	10 283
2016	707	19 971
2017	660	16 822
2018	601	15 201
2019	548	17 598
2020	537	18 046
2021	507	19 463
2022	589	21 015

Tervezett intézkedés: az alacsony jövedelemmel rendelkező családoknak nehézséget okoz, magas rezszi költségek megfizetése. Ezért fontos és elengedhetetlen, hogy az önkormányzat támogatást

⁶² az 5/2015. (II.5) ök. rendelet 2022. december 31. napjáig hatályos időállapota szerint

nyújtson ezen költségek enyhítéséhez. Az önkormányzat lehetőségeihez mérten indokolt az egy főre jutó jövedelemhatár emelése és a támogatási összeg emelése.

Palota biztonsági berendezés támogatás

A 2019. február 06. napjától hatályos önkormányzati rendelet szerint a Polgármester Palota biztonsági berendezés támogatásra való jogosultságot állapít meg a szociálisan rászoruló személyek részére az általuk lakott hagyományos vagy gázfűtésű lakásban szénmonoxid érzékelő rendszer vásárlásához legfeljebb 12.000,- Ft összegben.

Palota biztonsági berendezés támogatásra jogosult az a személy, a) aki a kérelemben megjelölt lakásban bejelentett lakcímmel rendelkezik, abban életvitelszerűen lakik, és annak tulajdonosa, bérlője, hasznélvezője vagy – az önkényes lakásfoglaló kivételével – az önkormányzat tulajdonában álló lakásnak jogcím nélküli használója, és

akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg

ba) egyedül élő esetében az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 500%-át, bb) nem egyedül élő esetén az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 400%-át. A támogatás 7 évente igényelhető.⁶³

Palota biztonsági berendezés támogatásban részesülők száma, a támogatás összege

Év	Fő	Ft
2019	17	191 651
2020	11	125 748
2021	2	33 478
2022	2	22 940

Tervezett intézkedés: a csekély érdeklődés ellenére, a balesetek elkerülésnek céljából a támogatási forma fenntartása javasolt. Sajnos az emberek többsége nem fordít kellő figyelmet testiépségének megőrzésére, nem tartja fontosnak a biztonsági berendezés megvásárlását, pedig minden évben nagyon sok baleset következik be gáz- vagy füstmérgezés miatt.

Egyéb támogatások

Az Szt 26.§-a szerint a képviselő-testület a hatáskörébe tartozó pénzbeli ellátásokat kiegészítheti, és a szociálisan rászorultak részére - a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint - más pénzbeli támogatásokat is megállapíthat.

Helyi támogatás

Lakásépítés, vásárlás, korszerűsítés támogatása⁶⁴

Az Önkormányzat helyi támogatást nyújt:

- lakás építéséhez, bővítéséhez, lakás emeletráépítés, tetőtér-beépítés útján és egyéb módon történő létesítéséhez,
- lakás tulajdonjogának, tulajdoni hányadának megszerzéséhez,
- hőtermelő berendezés új kondenzációs gázkazánra történő cseréjéhez, és az ehhez kapcsolódó kéményépítéshez vagy -átépítéshez,
- lakás mozgáskorlátozott személy részére történő akadálymentesítéséhez,
- tetőszerkezet állagának megóvásához, javításához,
- lakás állaga életveszélyességének megszüntetéséhez és a lakás állagában bekövetkezett kár elhárításához,
- lakás energiaellátását biztosító napelem rendszer kiépítéséhez.

A helyi támogatás egy összegben, kamatmentes kölcsön formájában nyújtható, és mértéke

⁶³ az 5/2015. (II.5) ök. rendelet 2022. december 31. napjáig hatályos időállapota szerint

⁶⁴ Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzat Képviselő-testületének 31/2006. (XII. 7.) önkormányzati rendelete a helyi támogatásról és a fiatal házasok első lakáshoz jutásának támogatásáról

- a) a 2. § (1) bekezdés a)-b) pontjai esetén a vételár 20%-a, de legfeljebb 1.500.000 Ft,
 b) a 2. § (1) bekezdés c)-g) pontjai esetén pedig a javítás, korszerűsítés, akadálymentesítés elszámolható bruttó költségének 40%-a, de legfeljebb 500.000 Ft.

A helyi támogatás futamideje:

- 100.000 Ft-ig legfeljebb öt év,
 100.001 – 500.000 Ft között legfeljebb tíz év,
 500.000 Ft felett legfeljebb tizenöt év.

A kölcsönszerződésben a havi törlesztőrészlet összegét időarányosan, a teljes futamidőre kell megállapítani, és a törlesztő részleteket minden hónap tizedik napjáig kell teljesíteni. A kölcsön törlesztésének kezdő időpontja a kölcsönszerződés megkötését követő harmadik hónap. A helyi támogatások éves keretösszegét a korábbi években nyújtott támogatások visszafizetése fedezi.

Helyi támogatásban részesülők száma és a támogatás összege (Ft/év)

Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	-	-	-	-	-	-	-
Összesen (eFt)	-	-	-	-	-	-	-

A gazdasági válság, a banki eladósodások miatt, 2008. évet követően kockázatos és nehéz volt banki kölcsönhöz jutni, ezért jelentősen visszaesett a helyi támogatást igénybevevők száma. A 2016. évtől kezdődően az ingatlanpiacon változás történt, amely azonban a várthoz képest nem befolyásolta a támogatás igénybevételét, ezért megfontolandó a támogatási forma fenntartása.

Tervezett intézkedés: a támogatási forma fenntartása továbbiakban nem indokolt!

(2023. évben a települési támogatásokat megállapító rendelet ismételt felülvizsgálata történt meg, melynek következménye képpen módosultak a támogatási összegek, a jövedelemhatárok, valamint új támogatás bevezetésére is sor került.

A felülvizsgálatot indokolta, hogy az elmúlt évben a nyugdíjasok ugyan többször kaptak nyugdíjemelést, emellett 13. havi nyugdíjban is és egy kisebb összegű prémiumban is részesültek, azonban mindezeket figyelembe véve a nyugdíjak vásárlóértéke még így is elmarad a tényleges inflációs hatástól. A szakemberek szerint ráadásul az idősök jobban megérik a drágulást, hiszen ők főként élelmiszerre és rezsi-re költenek, ezek pedig az inflációt meghaladóan drágultak. Az elmúlt időszakban tapasztalt infláció nem csak a nyugdíjasokat érintette nehezen, hanem minden dolgozót, hiszen a bérek emelkedése meg sem közelítette azt. Sajnos a jövedelmek emelkedése nem jelenti az életszínvonal növekedését, viszont a Rendeletben meghatározott jelenlegi jövedelemhatárok mellett sokan már nem tudnak támogatást igényelni az önkormányzattól, ahogyan az igénybevételi adatokból is látható.

Rákospalota 2023-ban ünnepeli várossá válásának 100 éves évfordulóját, ezen jeles évfordulóra tekintettel bevezetésre került a 100 éves kerületi lakosok egyszeri, 100 000 forintos támogatása.. Az időskorúak megsegítésére továbbá bevezetésre került a **Palota időskorúak támogatása**, a 85, 90, 95 éves és a 100 éven felüli lakosok részére megállapítható 20 000 forintos támogatással.)

4.1.3. TERMÉSZETBEN NYÚJTOTT ELLÁTÁSOK

Természetbeni ellátás lehet különösen az élelmiszer, a közüzemi díjak, illetve a gyermekintézmények térítési díjának kifizetése, valamint a családi szükségletek kielégítését szolgáló, gazdálkodást segítő támogatás.

Köztemetés

Az Szt. 48. § (1) bekezdése szerint a haláleset helye szerint illetékes települési önkormányzat képviselő-testülete - a halálesetről való tudomásszerzést követő huszonegy napon belül - gondoskodik az elhunyt személy közkölségen történő eltemettetéséről, ha a) nincs vagy nem lehet fel az eltemettetésre köteles személy, vagy b) az eltemettetésre köteles személy az eltemettetésről nem gondoskodik.

A köztemetés az önkormányzat által természetben nyújtott támogatási forma. Az esetek zömében akkor kerül sor közkölségen való temetés elrendelésre, amikor az arra köteles személy, bár ismert, de nem képes kötelességének eleget tenni. Az esetek kisebbik hányadában az eltemettetésre köteles személy valamilyen okból nem lehet fel.

Szükség esetén a haláleset helye szerint illetékes települési önkormányzatnak kell gondoskodni az elhunyt személy eltemettetéséről. Ha a haláleset a XV. kerületben történt gondoskodni kell a közkölségen történő temetéséről. Nem kerületi lakos köztemetése esetén a költségeket az elhunyt lakóhelye szerinti település önkormányzatától kell visszaigényelni. Önkormányzatunkat terheli azon elhunyt személyek köztemetésének költsége, akik kerületi lakosok voltak, de más önkormányzat közigazgatási területén haltak meg, és így került sor közkölségen történő temetésükre.

A halálesetek többsége kórházban következik be, és mivel a XV. kerületben nem működik fekvőbeteg-ellátást nyújtó egészségügyi intézmény, így a XV. kerületben a köztemetések iránti intézkedések száma alacsonynak mondható, bár az utóbbi években emelkedést mutat.

Köztemetések száma és a támogatás összege

Köztemetés	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	61	53	60	54	57
Összesen (eFt)	6 244	4 948	6 555	6 905	6 046

A köztemetésre felhasznált összeg az adott évben tartalmazza az elhunyt lakóhelye szerinti települési önkormányzattól visszaigényelt és teljesített összeget, valamint az eltemettetésre köteles személy általi költségtérítést is.

Tervezett intézkedés: a XV. kerületi Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a kerületben élő családok az elhunytak temetéséről megfelelően gondoskodni tudjanak. Annak érdekében, hogy anyagiak miatt ne köztemetésre kerüljön sor az érintett ügyfelek lehetőségeit figyelembe véve - részükre információt, tanácsot adnak, és anyagi segítséget nyújtanak (temetési támogatás). Fontos, hogy a köztemetés csak, mint legutolsó lehetőség maradjon meg, amennyiben más formában nem lehet gondoskodni az elhunyt eltemetéséről. Ilyen esetben az eddig kialakult gyakorlatot a továbbiakban is fenn kell tartani, de vizsgálni kell a kötelezett személy anyagi helyzetét.

Közgyógyellátás

Az Szt. 49. § (1) bekezdése szerint a közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás.

A jogosultságot 2015. március 1-jétől alanyi és normatív jogcímen állapítja meg a járási hivatal.

Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott)

Év	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	1 805	1 892	1 434	1 346	1 429

Forrás: XV. ker. Kormányhivatal, KSH

Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság⁶⁵

Az Szt. 54. §-a szerint a járási hivatal az egészségügyi szolgáltatás igénybevétele céljából annak a személynek állapítja meg szociális rászorultságát,

a) akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem a szociális vetítési alap összegének 120%-át,
b) aki egyedülélő és jövedelme a szociális vetítési alap összegének 150%-át nem haladja meg, és családjának vagyona nincs.

A szociális rászorultságról a járási hivatal hatósági bizonyítványt (a továbbiakban: bizonyítvány) állít ki. A bizonyítvány hatályossága 1 év. A bizonyítvány tartalmazza a rászoruló személy nevét, lakcímét – tartózkodási engedéllyel rendelkező hontalan személy esetén szálláshelyét –, társadalombiztosítási azonosító jelét, a rászorultság tényét, valamint az igazolás hatályosságát. A bizonyítvány az (1) bekezdésben megjelölt feltételek fennállta esetén ismételten kiállítható.

A bizonyítvány a szociális rászorultságot a kérelem benyújtásának napjától igazolja.

A szociálisan rászorult személyekről a járási hivatal nyilvántartást vezet és a külön jogszabály szerint bejelentési kötelezettséget teljesít az egészségbiztosítási szerv felé.

Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságban részesülők száma

Eü. szolgáltatásra való jogosultság	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	197	132	151	172	181

Forrás: XV. ker. Kormányhivatal

Palota adósságcsökkentési támogatás

Az Szt. felhatalmazást adott a helyi önkormányzatoknak arra, hogy rendeletük alapján adósságkezelési szolgáltatást nyújtsanak.

A települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól szóló 5/2015. (II.5.) önkormányzati rendelet 8.§-a szerint a polgármester Palota adósságcsökkentési támogatásra való jogosultságot állapít meg annak a személynek,

a) akinek

aa) az egy szolgáltatónál nyilvántartott adóssága meghaladja az ötvenezer forintot, de nem haladja meg a négyszázezer forintot, és a (4) bekezdésben meghatározott adósságok valamelyikénél fennálló tartozása legalább hat havi, vagy

ab) akinek a közüzemi díjtartozása miatt a szolgáltatást kikapcsolták, továbbá

b) akinek háztartásában az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg a 135 000 forintot, egyedül élő vagy gyermekét egyedül nevelő személy, 3 vagy több gyermeket nevelő család, illetve rokkant vagy súlyos fogyatékos személy esetében a 150 000 forintot, valamint

c) aki az 4. mellékletben rögzített méltányolható lakásnagyságot meg nem haladó lakásban lakik, feltéve, hogy

d) az adóssággal érintett lakásban bejelentett lakcímmel rendelkezik, abban életvitelszerűen lakik, és annak tulajdonosa, bérlője vagy – az önkényes lakásfoglaló kivételével – az önkormányzat tulajdonában álló lakásnak jogcím nélküli használója.

Kerületünkben a lakó-, illetve tartózkodási hellyel rendelkező szociálisan hátrányos helyzetben lévő tulajdonosok, bérlők, hasznélvezők részesíthetők adósságkezelési szolgáltatásban. A két pilléren nyugvó, a pénzbeli támogatást és tanácsadást magába foglaló adósságkezelési szolgáltatás a további adósságok felhalmozódását hivatott megakadályozni.

⁶⁵ 2013. január 1-jét követően a járási hivatal állapítja meg.

Az adósságkezelési támogatás folyósítása a díjhátralékot nyilvántartó és kezelő cégek felé történt. A támogatás mértéke nem haladhatta meg az adósság 75 %-át, összege legfeljebb 300.000 forint lehet, kivéve a hitelintézettel kötött lakáscélú kölcsönszerződésből, illetve abból átváltott szabad felhasználású kölcsönszerződésből fennálló tartozás, melynek összege legfeljebb 600.000 forint lehetett.

Az adósságkezelési szolgáltatás szabályai 2015. március 1-étől hatályon kívül kerültek a szociális törvényből. Ettől az időponttól kezdődően a támogatás ebben a formában nem állapítható meg a kérelmezők részére.

Az önkormányzatok a települési támogatás keretében biztosíthatnak támogatást a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek számára. Önkormányzatunk továbbra is biztosítja e támogatási formát.

Az adósságkezelési tanácsadást továbbra is a Család- és Gyermejjóléti Központ adósságkezelési tanácsadással foglalkozó szociális munkásai látják el. Az adósságkezelés hatékonysága szempontjából fontos elem a keret-megállapodást, amely az Önkormányzat valamint a Szolgáltatók között áll fenn. Ez a megállapodás nagyban hozzájárul ahhoz, hogy csökkent azoknak a háztartásoknak a száma, amelyek kezelhetetlen, milliós nagyságrendű tartozásokat halmoztak fel.

Palota adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma és a támogatás összege

Év	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	25	19	13	10	9
Összesen (eFt)	3 763	3 353	1 494	1 661	1 283

Tervezett intézkedés: kiemelt cél a kerületi, rászoruló lakosság adósságkezelésbe történő, minél szélesebb körű bevonása a lakhatással kapcsolatos adósságterheknek enyhítésére. Szorgalmazni kell az adósságkezelési szolgáltatás igénybe vételét, valamint az előrefizetős (kártyás) készülékek felszerelését.

Jelzőrendszer működtetésével, tájékoztatással mind a Polgármesteri Hivatalban, mind a Palota Holding Zrt-nél segíteni kell e támogatás igénylését. Az önkormányzat a közüzemi díj tartozás csökkentése illetve elkerülése érdekében a továbbiakban is biztosít forrást e támogatási forma igénybe vételéhez. A támogatási forma fenntartása továbbra is indokolt, különös tekintettel az infláció mértékére.

4.1.4. EGYÉB TERMÉSZETBENI TÁMOGATÁSOK

Gyermekétkeztetés támogatása

A gyermek életkorának megfelelő gyermekétkeztetést szükséges biztosítani, az intézményi gyermekétkeztetés keretében, a bölcsődei ellátási napokon, az óvodai nevelési napokon, iskolai tanítási napokon. A Gyvt. 21/B. § -a határozza meg azon gyermekek körét, akik számára az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen vagy kedvezményesen kell biztosítani. A szünidei gyermekétkeztetést – déli meleg főétkeztést - a Gyvt. 21/C §-a alapján a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére kell ingyenesen megszervezni. A normatív kedvezmények biztosításához normatív állami hozzájárulás igényelhető, melynek összege az éves központi költségvetésben kerül meghatározásra.

A XV. kerületi Önkormányzat 5/2015. (II.5.) ök. rendelete szerint a gyermekek egyéni rászorultsága alapján további kedvezményben részesülhetnek.

Palota intézményi gyermekétkeztetési kedvezmény igényelhető azon gyermekek részére, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak, de ingyenes étkezésben nem részesülnek. A

Gyvt. szerint ingyenes vagy kedvezményes étkezésben nem részesülő, iskolai oktatásban részt vevő gyermekek, az egy főre jutó havi jövedelem figyelembevételével jogosultak kedvezményre.

A Palota szünidei gyermekétkeztetés keretében a nyári szünetben az önkormányzat által fenntartott nyári napközis táborban, gyermektáborokban és az évközi szünetekben, a kijelölt étkezési helyen, ugyanazt a kedvezményt vehetik igénybe, melyre az intézményi gyermekétkeztetés keretében jogosultak.

Palota gyermekétkeztetési kedvezmény

10.§ (1) bekezdése szerint a Gyvt. 21. § (1) bekezdés a) - f) pontja szerinti intézményekben a gyermek a gyermekétkeztetés személyi térítési díjából a (2)-(3) bekezdésekben foglaltak szerint Palota intézményi gyermekétkeztetési kedvezményre jogosult.

10. § (2) A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, de ingyenes étkezésben nem részesülő gyermek esetében a kedvezmény mértéke 40%,

10. § (3) Ha az egyéb jogcímen étkezési térítési díjkedvezményben nem részesülő 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló családjában az egy főre jutó havi jövedelem a 80. 000 Ft-ot nem haladja meg a gyermek 20% térítési díjkedvezményben részesül.

10. § (3a) A (3) bekezdés szerinti kedvezmény mértéke 25% az egyedülálló szülő által nevelt gyermek esetében.

10. § (4) *Palota szünidei gyermekétkeztetési kedvezmény* keretében az iskolás gyermek
 a) az évközi szünetekben és nyári szünetben ingyenesen veheti igénybe a napi egyszeri déli meleg főétkezést, amennyiben rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül vagy nevelésbe vették, és nem minősül hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzetűnek, továbbá
 b) ugyanazt a Gyvt. szerinti normatív és a (2)-(3) bekezdések szerinti kedvezményt veheti igénybe, amire a tanév során jogosult
 ba) az önkormányzat által fenntartott gyermektáborokban napi ötszöri étkezéshez,
 bb) az önkormányzati nyári napközis táborban és az iskolai felügyelet ideje alatt napi háromszori étkezéshez,
 bc) az évközi szünetekben az iskolai felügyeleten kívül napi egyszeri meleg főétkezéshez.

10. § (4a) Palotai szünidei gyermekétkeztetési kedvezmény keretében az óvodás gyermek is jogosult a (4) bekezdés b) pont ba) alpontja szerinti kedvezményre.

Jogcím az 5/2015. (II. 5.) ök. rendelet alapján	2021. évfő	2022. évfő	2021. év (Ft)	2022. év (Ft)
<i>Intézményi gyermekétkeztetési kedvezmény: rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, de ingyenes étkezésben nem részesülő gyermek esetén 40%-os kedvezmény</i>				
<i>Intézményi gyermekétkeztetési kedvezmény: az egyéb jogcímen étkezési térítési díjkedvezményben nem részesülő 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban résztvevő tanuló családjában az 1 főre jutó havi jövedelem a 80.000 Ft-ot nem haladja meg akkor a gyermek 20%-os kedvezményre jogosult</i>	12	11	102.237	133.773
	15	9	189.493	150.616

<i>Intézményi gyermekétkeztetési kedvezmény: az egyéb jogcímen étkezési térítési díjkedvezményben nem részesülő 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban résztvevő tanuló családjában az 1 főre jutó havi jövedelem a 80.000 Ft-ot nem haladja meg akkor a gyermek 25%-os kedvezményre jogosult. (egyedülálló szülő)</i>				
<i>Palota szünidei gyermekétkeztetési kedvezmény: évközi szünetekben és nyári szünetben, gyermektáborokban és iskolai felügyelet esetén biztosított kedvezmény – iskolás gyermekek esetében</i>				
ingyenesen veheti igénybe a napi egyszeri déli meleg főétkezést, amennyiben rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül vagy nevelésbe vették, és nem minősül hátrányos illetve halmozottan hátrányos helyzetűnek	12	12	152.490	138.348
ugyanazt a Gyvt. szerinti normatív és a (2)-(3) bekezdések szerinti kedvezményt veheti igénybe, amire a tanév során jogosult az önkormányzat által fenntartott gyermektáborokban napi ötszöri étkezéshez				
ugyanazt a Gyvt. szerinti normatív és a (2)-(3) bekezdések szerinti kedvezményt veheti igénybe, amire a tanév során jogosult az önkormányzati nyári napközis táborban és az iskolai felügyelet ideje alatt napi háromszori étkezéshez	55	45	586.389	542.043
ugyanazt a Gyvt. szerinti normatív és a (2)-(3) bekezdések szerinti kedvezményt veheti igénybe, amire a tanév során jogosult az évközi szünetekben az iskolai felügyeleten kívül napi egyszeri meleg főétkezéshez	6		4.692	
<i>Palota szünidei gyermekétkeztetési kedvezmény: - óvodás gyermekek esetében önkormányzat által fenntartott gyermektáborokban napi ötszöri étkezéshez</i>				
Összesen:	100	77	1.035.301	964.780

Forrás: helyi adat

Tervezett intézkedés: a gyermekétkeztetés biztosítását változatlan feltételekkel és összegben szükséges fenntartani, tekintettel a kerületi, rászoruló családok jelenlegi anyagi helyzetére. Ha a szülő, törvényes képviselő eltérően nem rendelkezik, a fenntartó az óvodában és az iskolában a gyermekek és tanulók számára az óvodai nevelési, illetve az iskolai tanítási napokon biztosítja a déli meleg főétkezést és két további étkezést.

Palota utazási bérlettámogatás

A Fővárosi Önkormányzat minden 14 életév alatti gyermek részére ingyenessé tette a közösségi közlekedést 2021. szeptember 1-jétől. Ez a támogatási forma így megszűntetésre került. Hatályon kívül helyezte a 16/2021. (IX. 4.) önkormányzati rendelet 6. § c) pontja, hatálytalan 2021. november 15-től.

Palota iskolakezdési támogatás

A kerületi családok tanévkezdési terheinek csökkentése érdekében egyszeri 20.000 Ft összegű támogatás bevezetésére került sor 2018-ban a rendeletmódosítás során. A támogatást olyan kerületi bejelentett lakó, vagy tartózkodási hellyel rendelkező az általános iskola első osztályát kezdő gyermeket nevelő személyek igényelhetik, akiknek a családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének nyolcszorosát.

A 2021.01.01-től hatályos rendeletmódosítás kibővítette a jogosultak körét az ötödik osztályt kezdő gyermekekre.

Palota iskolakezdési támogatásában részesülők száma és a támogatás összege (év/Ft)

Év	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	128	158	153	255	377
Összesen (eFt)	2 560	3 160	3 220	5.100	9.425

Tervezett intézkedés: a támogatási forma további fenntartása indokolt, mivel a tanévkezdés a családok kiadásait jelenősen megnövelik. 2023. évben javasolt tovább bővíteni a jogosult körét a 9. osztályt kezdő, illetve a középfokú tanulmányai utolsó évfolyamát kezdő gyermeket nevelő családokkal.

Újszülöttek támogatása

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 10. § (2) bekezdése alapján a helyi önkormányzat önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólagos hatáskörébe, illetve a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 1. § (2) bekezdése és 26. §-a további felhatalmazást ad arra, hogy a helyi önkormányzatok az Szt.-ben szabályozott ellátásokon túl, saját költségvetésük terhére egyéb ellátásokat is megállapíthassanak.

A Képviselő-testület 2013. február 20-i ülésén megalkotta az újszülöttek támogatásáról szóló 11/2013. (III. 13.) önkormányzati rendeletét.

Első lépésben természetbeni támogatásként minden kerületi újszülött szülője babakelengye csomagot kapott 6.600 Ft értékben, melyet ünnepélyes keretek között vehettek át. A babakelengye csomagot minden kerületünkben élő bejelentett lakóhellyel rendelkező szülő további rászorultsági kritérium vizsgálata nélkül kapta gyermeke születésére tekintettel.

A 2013. évi költségvetésben a támogatás finanszírozására 6.000.000 Ft előirányzat került biztosításra, amely 600 babakelengye csomag összeállításához volt elegendő.

Az önkormányzati rendelet módosítása során az újszülöttek támogatásának formája az előző évi tapasztalatokból kiindulva a természetbeni támogatás helyett 20.000 Ft összegű pénzbeli támogatássá alakult át. A módosításban a szociális rászorultságot szükséges volt a rendeletben meghatározni. Abból a célból, hogy minél szélesebb kör részesülhessen az újszülöttek támogatásában, az öregségi nyugdíjminimum nyolcszorosát meg nem haladó mértékű jövedelem került meghatározásra. (228.000 Ft/fő). 2022.02.28-tól a támogatási összeg 25.000 Ft-ra növekedett.

A Képviselő-testület 2015. január 1-től támogatja és finanszírozza a kerületben bejelentett lakóhellyel rendelkező szülők 0 és 2 éves kor közötti gyermekei részére, választásuk szerint a rotavírus elleni védőoltás, varicella (bárányhimlő) elleni védőoltás, meningococcus (agyhártyagyulladás) elleni védőoltások finanszírozását, összesen 20.000 Ft gyermekenkénti összegben.

A 2018. évben az újabb módosítások által a támogatottak körének további bővítése vált lehetővé. Az új szabályok szerint a kérelem benyújtásakor és az azt megelőző egy évben folyamatosan bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező személyek is benyújthatnak kérelmet. A rendelkezés kiterjeszti a támogatott oltások körét. A nem kötelező oltások közül célszerű a szülőknek megadni a

választás lehetőségét, ezért az új szabályozással minden Magyarországon törzskönyvezett védőoltás térítési díjához igényelhető a támogatás. A valódi választási lehetőség akkor él, ha tovább bővítve a feltételeket, a gyermek 6 éves korának betöltéséig beadott oltásokra igénybe vehető a támogatás. Jelentős változás az is, hogy a kérelem benyújtására vonatkozóan az előző szabályozás szerinti 30 napos jogvesztő határidő helyett hosszabb határidő (60 nap) került megállapításra. A két támogatás az újszülöttek támogatása gyűjtőfogalom alatt működve két külön kérelemnyomtatványon igényelhető. 2022.02.28-tól a támogatási összeg 25.000 Ft-ra növekedett.

Újszülöttek támogatásában részesülők száma és a támogatás összege (év/Ft)

Év	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	228	214	159	135	96
Összesen (eFt)	4 921	4 684	3 180	2.700	2.285

Tervezett intézkedés: a támogatási forma további fenntartása indokolt, mivel egy kisgyermek érkezésekor sok mindentől kell gondoskodni és ezzel a támogatással lehet enyhíteni a terheket. Oltási támogatásban részesülők száma és a támogatás összege (év/Ft)

Év	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	178	202	125	116	74
Összesen (eFt)	3 356	4 007	2 560	2.416	1.653

Tervezett intézkedés: a program fenntartása és az önkormányzat anyagi lehetősége szerinti bővítése az kisgyermekes szülők igénye szerint.

Palota karácsonyi támogatás

Palota karácsonyi támogatás igényelhető minden év október 15. és november 30. között azoknak az öregségi nyugdíjban, rokkantsági és rehabilitációs járadékban részesülő személyeknek, akiknek a nyugdíja, ellátása nem haladja meg a 128. 000 Ft-ot, és nem rendelkezik egyéb jövedelemmel. A Palota karácsonyi támogatás évente egy alkalommal, legfeljebb 10.000,-Ft összegben adható.

Karácsonyi támogatásban részesülők száma és támogatás összege

Év	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	1 403	2 217	1 562	1 947	2 544
Összesen (eFt)	14 030	22 170	15 620	21 790	32 775

Tervezett intézkedés: a program fenntartása és az önkormányzat anyagi lehetősége szerinti bővítése.

Palota egészségügyi támogatás

Orvosi javaslat alapján gyógyászati segédeszköz vásárlásához naptári évenként egy alkalommal legfeljebb 40.000 Ft összegben Palota egészségügyi támogatás igényelhető annak a személynek, akinek a családjában az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

- családban élő esetében a 130.000 Ft-ot,
- egyedül élő esetében a 150.000Ft-ot.⁶⁶

Palota egészségügyi támogatásban részesülők száma és a támogatás összege

⁶⁶ az 5/2015. (II.5) ök. rendelet 2022. december 31. napjáig hatályos időállapota szerint

Év	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	22	64	38	42	51
Összesen (eFt)	300	1 119	674	760	1 568

Tervezett intézkedés: a program fenntartása és az önkormányzat anyagi lehetősége szerinti bővítése az kisgyermekes szülők igénye szerint.

Szépkorúak jubileumi köszöntése

Önkormányzatunk rendszeresen – igény szerint - köszönti a jubiláló 90/95/100 éves és a 100 éven felüli szépkorúakat oly módon, hogy a polgármester, az alpolgármester és a körzeti képviselők köszöntik a születésnapjukat ünneplő kerületi lakosokat.

A 100 éven felüliek száma a XV. kerületben (év/fő)

Év	2018	2019	2020	2021	2022
fő	19	20	24	22	26

Tervezett intézkedés: a köszöntés szép hagyományának fenntartása.

Vásárlási utalvány

A XV. kerületben élelmiszervásárlási utalvány adható egy hónapban egy családnak 2015.03.01-től maximum 10.000,-Ft értékben.⁶⁷ Ez a természetbeni juttatás krízishelyzetben használható, amikor azonnal kell – elsősorban az étkezés biztosítása céljából – segítséget nyújtani.

Tervezett intézkedés: a vásárlási utalvány rendszerének fenntartása, az alkalmanként adható összegemelés

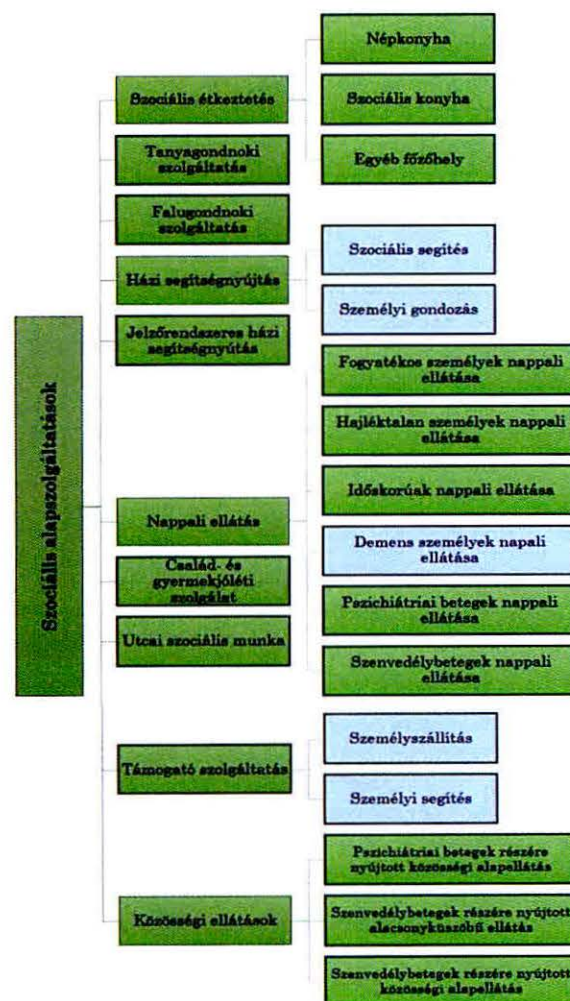
⁶⁷ az 5/2015. (II.5) ök. rendelet 2022. december 31. napjáig hatályos időállapota szerint

4.2 A SZOCIÁLIS IGAZGATÁSRÓL ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOKRÓL SZÓLÓ 1993. ÉVI III. TÖRVÉNY ALAPJÁN NYÚJTOTT SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK (SZEMÉLYES GONDOSKODÁST NYÚJTÓ ELLÁTÁSOK)

4.2.1. Alapszolgáltatások

Az Szt.59. §-a szerint Az alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

Kerületünkben a szociális alapszolgáltatásokat az önkormányzat intézménye látja el.(Göncz Árpád, a rendszerváltás utáni első köztársasági elnök születésének 100. évfordulója alkalmából Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzata Képviselő-testülete a 395/2022. (X.27.) ök. számú határozatában úgy döntött, hogy 2023. január 1-jétől a Budapest Főváros XV. Kerületi Önkormányzat Egyesített Szociális Intézmény elnevezése Budapest Főváros XV. Kerületi Önkormányzat Göncz Árpád Szociális Intézményre változik. Az intézmény rövidített neve: Göncz Árpád Szociális Intézmény (GÁSZI)).⁷¹



⁷¹ <https://tamogatoweb.hu/szocialis-alapszolgaltatasok/>

Étkeztetés

Az Szt. 62. § (1- (2) bekezdése szerint az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen

- koruk,
- egészségi állapotuk,
- fogyatékságuk, pszichiátriai betegségük,
- szenvedélybetegségük, vagy
- hajléktalanságuk miatt.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jogosultsági feltételek részletes szabályait a települési önkormányzat rendeletben határozza meg.

Az étkeztetés a szociális helyzetük vagy egészségi állapotuk miatt rászorulóknak napi egyszeri meleg étellel való ellátását biztosítja személyes elvitel, illetve házhozszállítás formájában. Az étkeztetés lebonyolítója a Göncz Árpád Szociális Intézmény (a továbbiakban: GÁSZI). Az ebédek házhozszállítása gépkocsival történik. 1997-től ez az ellátási forma hétfőig is igénybe vehető. Ettől az időponttól kezdve a cukor- és epebetegség diétás étkeztetését is biztosítják, amennyiben az ellátott rendelkezik szakorvosi javaslattal.

A 2022. évben a GÁSZI Területi Gondozásban átszervezésre került sor, mely az étkeztetés szolgáltatást is érintette. 2022. augusztus 01. naptól az Arany János utcában és a Klebelsberg Kunó utcában megszűnt a szociális konyha, így a továbbiakban csak a Pajtás étterem (1157 Budapest, Zsókavár utca 24-26) telephelyéről működő szociális konyhából lehet igénybe venni a szolgáltatást. A két tálaló konyha megszűnését követően az elviteles étkeztetést csak hétfőtől péntekig érhető el a Pajtás étteremből, a hétfői ebéd szállítással igényelhető, melynek nincs többletköltsége.

Az Önkormányzati rendelet értelmében a szociális étkeztetés 65 éves kortól, illetve szociális rászorultság alapján vehető igénybe. Ezen túlmenően minden, elsősorban rászoruló kerületi lakosoknak lehetősége van igénybe venni a Pajtás étteremben az étkezést az étel bruttó beszerzési áráért. A betérő vendégek „A” vagy „B” menüből választhatnak, melyet elvitellel, vagy helyben fogyaszthatnak el. A Területi Gondozás az ételt a Kórház és Menzaétkeztetés Kft.-től rendeli meg.

Étkezésben részesülők száma

Év	2020	2021	2022
Egyéni elvitel (fő)	0	66	22
Házhozszállítás (fő)	541	413	377

Forrás: GÁSZI

Az elmúlt esztendő KSH adataiból látszik, hogy a szociális étkezésben részesülők száma csökkenést mutat. Az ételt elvitellel igénylők létszáma csökken, míg a házhozszállítással fogyasztók száma emelkedik. Ez azzal indokolható, hogy az idősödő lakosság egészségi és fizikai állapota romlik, mely közben nehézséget jelent számukra megoldani az étel elvitelét a telephelyekről. A járványügyi veszélyhelyzet alatt hozott rendelkezések értelmében 2020. évben az egyszeri meleg ételt átmenetileg csak házhozszállítással kaphatták a szociálisan rászorulóknak.

A szociális szolgáltatásokról szóló 7/2005. (IV.4) ök. helyi rendelet 8.§- a alapján ingyenes étkeztetésben azok is részesülhetnek, akik a Család- és Gyermekejélési Központ vezetőjének írásbeli javaslata szerint, bár jövedelemmel rendelkeznek, de önmaguk, illetve eltartottjuk napi egyszeri meleg étkezéséről tartósan vagy átmeneti jelleggel nem voltak képesek gondoskodni. Így a szolgáltatást 12 hónapon belül 2 hónapig ingyenesen lehetett igénybe venni, mely időtartam legfeljebb 2 alkalommal további 2 hónappal meghosszabbítható volt.

2016. decemberben végrehajtott rendeletmódosítás során ezt a szolgáltatást a javaslatot tevő igazolása alapján 12 hónapon belül két hónapig lehet igénybe venni, mely időtartam legfeljebb egy alkalommal – a polgármester által lefolytatott jövedelemvizsgálatot követően – hosszabbítható meg további két hónappal.

A GÁSZI Területi Gondozása biztosítja a kerületben élőknek a szünidei gyermekétkeztetést a Pajtás Étteremben.

Tervezett intézkedés: az étkeztetés fenntartása, mint alapszolgáltatás szükséges, melyhez Önkormányzat biztosítja a szükséges anyagi forrást. A térítési díj változásánál a továbbiakban is szükséges figyelembe venni a nyugdíjminimum alatt élők esetében a térítésmentesség lehetőségét. Az étkezésben részesülők létszámának növelése érdekében kiemelt feladatok, az ételkínálat változatosságának és színvonalának megőrzése, valamint a főzőkonyhával folytatott rendszeres kapcsolattartás és elégedettségi felmérések készítése az ellátottak körében.

Házi segítségnyújtás

Az Szt 63.§-a szerint házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást.

A házi segítségnyújtás keretében szociális segítséget vagy - a szociális segítség tevékenységeit is magába foglaló - személyi gondozást kell nyújtani.

Szociális segítség keretében biztosítani kell

- a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést,
- a háztartási tevékenységben való közreműködést,
- a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást, d) szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítségét.

Személyi gondozás keretében biztosítani kell

- az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását,
- a gondozási és ápolási feladatok elvégzését,
- a (3) bekezdés szerinti feladatokat.

Házi segítségnyújtás igénybevételét megelőzően vizsgálni kell a gondozási szükségletet. A szolgáltatás iránti kérelem alapján az intézményvezető, ennek hiányában a jegyző által felkért szakértő végzi el az igénylő gondozási szükségletének vizsgálatát. A gondozási szükséglet vizsgálata keretében meg kell állapítani azt, hogy az ellátást igénylő esetében szociális segítség vagy személyi gondozás indokolt. A megállapított gondozási szükségletet a működést engedélyező szerv felülvizsgálhatja és módosíthatja.

Ha a gondozási szükséglet - az annak vizsgálatáról szóló miniszteri rendeletben meghatározott értékelő adatlap (a továbbiakban: értékelő adatlap) szerint - III. fokozatú, a szolgáltatást igénylőt az intézményvezető, ennek hiányában a jegyző által felkért szakértő tájékoztatja a bentlakásos intézményi ellátás igénybevételének lehetőségéről. Ebben az esetben a szolgáltatást igénylő az intézményi elhelyezés időpontjáig házi segítségnyújtásra jogosult.

Amennyiben a házi segítségnyújtás során szociális segítség biztosítása esetén személyi gondozási feladatok ellátása válik szükségessé, a gondozási szükséglet vizsgálatát ismételtel el kell végezni, szakápolási feladatok ellátása válik szükségessé, a házi segítségnyújtást végző személy kezdeményezi az otthonápolási szolgálat keretében történő ellátást.

Házi segítségnyújtás esetén a 94/C. § (1) bekezdése szerinti megállapodást szociális segítségre vagy személyi gondozásra kell megkötni.

A települési önkormányzat a 86. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti feladata keretében az e § szerint megállapított gondozási szükséglettel rendelkező, házi segítségnyújtást igénylő személyek ellátásáról köteles gondoskodni.

Házi segítségnyújtás esetében a gondozási szükséglettel nem rendelkező személy is ellátható, ha az ellátást igénylő vagy a térítési díjat megfizető más személy írásban vállalja a szolgáltatási önköltséggel azonos mértékű személyi térítési díj megfizetését.

A (10) bekezdés szerinti esetben az ellátott után központi költségvetésről szóló törvényben biztosított támogatás nem vehető igénybe, nem kell alkalmazni a 63. § (5)-(7) bekezdését, a 115. § (6) bekezdését, a 116. §(1) és (3) bekezdését, valamint a 119/C. § szerinti szabályokat,

a 115. § (7) bekezdésének alkalmazásában felülvizsgálatnak az intézményi térítési díj megállapításának, illetve évközbéli korrigálásának időpontját kell tekinteni.

Ha a (10) bekezdés szerinti ellátott állapota indokolja, az intézményvezető döntése alapján elvégezhető a gondozási szükségletének vizsgálata. A gondozási szükséglet megállapítása esetén - amennyiben az ellátotti létszám a finanszírozási rendszerbe befogadásra kerül - az ellátott után a központi költségvetésről szóló törvényben biztosított támogatás vehető igénybe, és térítési díját az V. Fejezet III. címe szerint kell megállapítani.

A Házi Gondozó Szolgálat feladata a XV. kerület közigazgatási határain belül, otthonában ellátni a segítségre szorulókat. A gondozónők az otthonukban nyújtanak segítséget az időseknek, betegeknek ahhoz, hogy a lehető legkésőbbi időpontban válják csak szükségessé valamilyen szintű intézeti elhelyezésük. A házi segítségnyújtást már csak főállású gondozónők végezhetik. Az egyes szociális és gyermekvédelmi törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXIII. törvény hatályba lépése alapján a házi segítségnyújtás során 2016-tól a szociális segítség és a személyi gondozás körébe tartozó tevékenységek elváltak egymástól. Ez az igénylő szükséglete alapján hatékonyabb szolgáltatásnyújtást tesz lehetővé, annak érdekében, hogy az igénybe vevő minél tovább a saját otthonában maradhasson. A házi segítségnyújtás a személyi gondozás keretében gondozás és háztartási segítségnyújtás (fürdetés, étkeztetés, bevásárlás, gyógyszerelés, stb..) a szociális segítség keretében háztartási segítségnyújtás (bevásárlás, az életvitelszerűen használt helyiségek takarítása, gyógyszerkiváltás, stb..) szolgáltatási elemet biztosít.

Nagyon sok esetben a gondozók jelentik a külvilágot, a „családot” is a gondozottnak, segítve ezzel leküzdeni az izoláció fiziológiai, pszichés és szociális következményeit.

2017-ben megkezdődött a Levendula 60+ Önkéntes Program bevezetése a házi segítségnyújtáshoz kapcsolódóan. Az önkéntes program célja az emberi erőforrás oldaláról a szakemberek, szociális gondozók mindennapi tevékenységének segítése, a hatékonyság növelése önkéntesek bevonásával. Az önkéntesek által elvégezhető feladatok: séta, kísérés, bevásárlás (akár közösen), ügyintézés, felügyelet, felolvasás, beszélgetés, kertészkedés, lakókörnyezet rendben tartása, szabadidős tevékenységekben való közreműködés. Az önkéntes kezdetben a szociális gondozónővel párhuzamosan jár az idős igénybe vevőhöz, majd a későbbiekben egymástól függetlenül tesznek látogatást a gondozottnál. Az önkéntes programot egy koordinátor fogja össze, akinek kulcsfontosságú szerepe van a program hatékony működésében. Ismernie kell a házi gondozási rendszer működését, az ellátottakat és rendelkeznie kell a koordináláshoz szükséges szakmai ismeretekkel, készségekkel. 2017-ben az önkéntesek toborzását követően 10 jelentkező volt. 2018-ban a képzést 6 fő végezte el.

A Házi Gondozó Szolgálat munkatársainak célja, hogy a gondozottjaik minél tovább maradhassanak saját lakókörnyezetükben és megfelelő szakképzett ellátást biztosíthassanak számukra.

Házi segítségnyújtásban részesülők száma (év/fő)

Év	2020	2021	2022
Gondozottak (fő)	126	122	90

Forrás: GÁSZI

A statisztikai adatokból látható, hogy a házi segítségnyújtást igénylők száma folyamatosan csökken. A 2020. évben a járványügyi veszélyhelyzet ideje alatt az idős igénybe vevők nagy része félve a fertőzéstől, csak indokolt esetben vette igénybe a házi segítségnyújtás szolgáltatást. Az ellátottak létszámcsökkenését az is magyarázza, hogy az igénybe vevők életkora és gondozási szükséglete megemelkedett, a házi segítségnyújtás szolgáltatásban végzendő tevékenységek már részükre nem elegendőek, valamint nagy problémát jelent a humán erőforrás létszámának a csökkenése a házi segítségnyújtás szolgáltatás területén.

A GÁSZI Területi Gondozásban történt átszervezés a házi segítségnyújtás szolgáltatást is érintette. A Házi Gondozó Szolgálat korábban három telephelyről látta el a három kerület részt. A Klebelsberg Kunó utcai telephely a Pestújhelyen élőköt, a Kontyfa utcai telephely az újjalotai lakosokat, míg az Arany J. utcai telephely a rákospalotai lakosokat látta el.

A Házi Gondozó Szolgálat 2022. szeptemberben történő átszervezését követően a házi segítségnyújtás szolgáltatását a Területi Gondozás a Klebelsberg Kunó utcából nyújtja a kerület lakosainak.

A szolgáltatásban nagy nehézséget jelent, hogy az évek alatt megüresedett státuszokat nem, vagy csak részben sikerült betölteni. Az átalakult szervezeti struktúra megkönnyíti és egyszerűbbé teszi a napi feladatellátást.

Jelenleg a kerület két ellátási körzetre oszlik, így a korábbi három fő helyett jelenleg két fő gondozóra van szükség akik a gondozók operatív irányítását végzik.

Az önkormányzati rendeletben meghatározottak szerint a térítési díjat utólagosan kell megfizetni a gondozott lakásán eltöltött gondozási idő alapján. A szakképzettséget igénylő naponta megújuló feladatellátás, valamint a versenyképesség megőrzése érdekében elengedhetetlenül szükséges a házi segítségnyújtásban dolgozók továbbképzése, és a Burn-out szindróma kivédésére a rendszeres szupervízió lehetősége.

Az elmúlt évek során szigorodott a szolgáltatás igénybevételének lehetősége, jelentősen megemelkedett a gondozási szükséglet pontértékének alsó határa, amely alapján a házi segítségnyújtás indokoltsága megállapítható. Minden olyan esetben, ahol a napi 4 órát meghaladja a gondozási szükséglet, ott az ellátottat és hozzátartozóját tájékoztatni kell az intézményi, (idősek otthona) elhelyezéséről.

Tervezett intézkedés: Az idős embereket otthonukban, önfenntartásukban szükséges támogatni. A házi segítségnyújtás kibővíthet a családtagok részére adott otthonápolási tanácsadással, képzéssel, a családtagokkal való rendszeres konzultációval, életvezetési tanácsokkal, szakemberek ajánlásával. További cél az Önkéntes program újra indítása kiszélesítése.

A házi gondozás szolgáltatásba bevezetett Önkéntes Program bővítésével a szakemberek, szociális gondozók mindennapi tevékenysége megsegíthető, leterheltségük csökkenthető.

A rendszer működésének fenntarthatósága érdekében elengedhetetlen a munkaerő megtartása és a megüresedett álláshelyek betöltése.

Idősek nappali ellátása

Nappali ellátás

Az Szt 65/F. §-a szerint a nappali ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő,

- tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek,
- az Szt. 93. § (4) bekezdése szerinti kivétellel a tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek,
- harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek

részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak - ide nem értve az idős személyeket - napközbeni étkeztetését.

Rendkívül indokolt esetben nappali ellátás olyan fogyatékos személyek részére is biztosítható, akire nézve szülője vagy más hozzátartozója gyermekgondozási segélyben, gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermeknevelési támogatásban vagy ápolási díjban részesül.

A fenntartó a 92/B. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti szakmai programban meghatározhatja, hogy az intézmény az (1) bekezdésben meghatározottak közül melyik ellátotti csoportokat látja el. Ez a rendelkezés nem érinti a 86. § (2) bekezdésének b)-d) pontja szerinti önkormányzatok ellátási kötelezettségét. A gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított, Gyvt. szerinti gyermekétkeztetés szabályait kell alkalmazni a nappali intézményben ellátott fogyatékos gyermekek ellátása során nyújtott étkeztetésre.

Az Időseket és Demenciával Élőket Segítő Szolgálat, valamint az Időseket Segítő Szolgálat a saját otthonukban élők részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra. A XV. kerületi Önkormányzat fenntartásában a kerület három településrészén működik a szolgáltatás. Pestújhelyen, Rákospalotán és Újpalotán.

A Segítő Szolgálatokban folyó gondozás célja:

- a hiányzó családi gondoskodás pótlása, az egyedüllét megszüntetése,
- a pihenés, kikapcsolódás biztosítása,
- a tisztálkodás biztosítása,
- a tétlenséggel, unalommal járó káros hatások megelőzése, az egészségi, mentális, higiénés és szociális viszonyok javítása.

A Szolgálatokban gondoskodnak a szabadidő hasznos eltöltéséről és lehetővé teszik különböző szolgáltatások helyben való elérését. Egészségügyi felvilágításokat szerveznek, gyógytornász és jógaoktató foglalkozik az idősekkel. Szükség szerint fodrászt és pedikűröst biztosítanak a részükre. A napi programot az ellátást igénylők és a gondozók együtt állítják össze, az igényeknek megfelelően. Sok séta és kisebb-nagyobb kirándulás szerepel a programok között. Az év folyamán megünneplik a jeles ünnepeket, valamint a névnapokat is. Számos rendezvényt szerveznek az idős korosztály számára az év során.

Fontos megjegyezni, hogy a nappali ellátás intézménye átjárható, ami azt jelenti, hogy a programjaikon szívesen látják a másik telephelyről érkezetteket is. A törvény változása miatt az étkeztést nem igénylő ellátottaknak a szolgáltatások igénybevételéért jelenleg napi térítési díjat kell fizetnie, amelynek összegét a helyi önkormányzat rendeletben szabályozta.

Az aktív idősödés és a nemzedékek közötti szolidaritás európai évének (2012) célja volt tudatosítani, milyen hasznos szerepet töltenek be a társadalomban az idősebb emberek, és támogatni azokat az intézkedéseket, amelyek jobb lehetőségeket teremtenek az idősek számára arra, hogy aktívak maradjanak.

Az idősebb emberek lehetőségeinek és helyzetének javítása, hogy önkéntesként vagy beteget ápoló családtagként a társadalom hasznos és aktív tagjai lehessenek, elkerülve ezzel a társadalmi elszigeteltséget és a vele járó számos problémát és veszélyt.

Egészségfejlesztés és megelőző egészségügyi ellátás olyan intézkedések révén, amelyek maximalizálják az egészséges életéveket, segítenek megelőzni a másoktól való függést, és „idősbarátabbá” teszik a környezetet (középületek, infrastruktúra, közlekedés, épületek), lehetővé téve, hogy az idősek minél önállóbbak lehessenek.

A XV. Kerületi Idősügyi Program a „Levendula 60+” az Aktív Időskor Gyógyító Programja elnevezést kapta. A program legfontosabb célkitűzése, hogy a nyugdíjas korosztály minél szélesebb rétegét tudja

megszólítani. Sikerét mutatja, hogy 2014-ben elnyertük az „Idősbarát Önkormányzat Díj”-at. Az elmúlt évek bevált kezdeményezései ma már hagyománnyá váló rendezvényeket és kedvezményeket jelentenek a programjainkon résztvevő időseknek. (Konferencia az időskori problémák feltárásáról, Idősbarát vállalkozók által felajánlott kedvezmények igénybevétele, „Levendula” kirándulások, generációs együttműködések, az önkéntes munka lehetőségeinek felkutatása, önálló kezdeményezések támogatása).

Idősek nappali ellátásának kiterjesztése a demenciával élők körére

A demens nappali ellátás feladata azokkal az idősekkel való foglalkozás, akik gyakran egyedül élnek és önmagukról nem képesek gondoskodni, nem fejlesztetők, állapotukban javulás nem várható. Nagy teher hárul a demenciával élőket gondozó családokra, hiszen a napközbeni ellátást általában a közeli családtagok végzik.

A Területi Gondozásban 2020 év végén folytatódott a Kontyfa utcai Időseket és Demenciával Élőket Segítő Szolgálat idős nappali épületrésznek a felújítása, mely során kialakításra került egy tágas közösségi tér az intézményt látogató igénybe vevők részére. A Területi Gondozás 2016. évtől működteti az Alzheimer Cafét a Pajtás étteremben, ahol az érintett betegek és családtagjaik megoszthatják egymással tapasztalataikat, a sorstársaktól lelki támogatást kaphatnak és a szakemberektől is tanácsot kérhetnek. A hozzátartozói csoport 2019. év végén átszerveződött. A jelen felállásban a havonta egyszer megszervezett rendszeres összejevetelt a *Család- és Gyermekjóléti Központ* és a *Területi Gondozás* munkatársai együttesen működtetik. A program ideje alatt a demenciával élő idősekre a Területi Gondozás munkatársai szükség esetén felügyeletet biztosítanak az *Időseket és Demenciával Élőket Segítő Szolgálat - Kontyfa u. 3.* telephelyen.

	Idősek nappali ellátásában részesülők létszáma, (év/fő)	Demens nappali ellátásban részesülők létszáma, (fő)
2014	294	
2015	281	
2016	295	
2017	306	11
2018	389	14
2019	345	9
2020	305	6
2021	295	5
2022	276	4

Forrás: GÁSZI

Tervezett intézkedés: Időseket és Demenciával Élőket Segítő Szolgálat fejlesztése, a férőhely kapacitás kihasználtságának érdekében a megfelelő toborzás, kiválasztás. A Segítő Szolgálatokban a generációkat összefogó, többgenerációs programok fejlesztése, az önkéntes segítő tevékenységek ösztönzése. Szolgáltatás minőségének fejlesztése.

A XV. kerületben élő lakosok közül a 65 éven felüliek száma 20 ezer körüli, amelyből az idősek nappali ellátását az utóbbi négy évben évente 276-345 fő között, átlagosan 305 fő veszi igénybe a szolgáltatást három telephelyen. Fontos az Időseket Segítő Szolgálat fejlesztése, mely lehetővé teszi a komplex módon történő foglalkozást az igénybe vevőkkel, összehangolva a különböző szakemberek, intézmények munkáját. Folytatjuk a Levendula program szervezését minél szélesebb körben (társzakták, intézmények, Idősügyi Tanács, egyházak, vállalkozók, családok, idősek) társadalmi részvétellel.

A demens nappali ellátásra vonatkozóan alapvető cél, hogy a foglalkozások elősegítsék az ellátottak meglévő képességeinek stabilizálását a lehetséges mértékig fejlesztését, esetleg a már elmaradt képességek újbóli felszínre hozását. A mindennapok során folyamatosan kell törekedni a memória-erősítésére. A szolgáltatás lehetőségével kitolódhat az intézményi elhelyezés időpontja, amely mind

az idős ember, mind a család érdekeit szolgálja. A demens nappali ellátás hozzájárul annak eléréséhez, hogy az idős ember minél tovább a megszokott lakókörnyezetében élhessen.

Család- és Gyermekjóléti Központ

A XV. kerületben a családsegítéssel és a gyermekjóléti alapellátással kapcsolatos feladatokat a Göncz Árpád Szociális Intézmény keretei között működő Család- és Gyermekjóléti Központ látja el.

A Család- és Gyermekjóléti Központ munkáját az 1993. évi III. törvény, valamint az 1997. évi XXXI. törvény és rendeletei határozzák meg. A 2016. január 1-jén létrejött új intézményegység integráltan magában foglalja és biztosítja a klasszikus családsegítés és a gyermekjóléti alapellátás minden elemét, valamint a hajléktalan személyek ellátását. Az új intézményben négy, jól elkülöníthető szakmai csoport működik.

Tevékenységének fő célja, hogy a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítséget igénylő személyek, családok, valamint közösségi csoportok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtson szolgáltatásokat. Az intézmény folyamatosan fejlődik, a kerületben élők igényeinek és a törvényi szabályoknak megfelelően változik.

Az integrációt követően létrehozott Család- és Gyermekjóléti Központ által kialakított szakmai protokoll szerint világosan elkülöníthető a telephelyek különböző feladat- és ügyfélköre. Kizárt a párhuzamos gondozás, felmérhető a szükséges szolgáltatások köre, nyomon követhető a meglévő kapacitás, ami lehetővé teszi az erőforrások optimalizálását. A telephelyek közötti együttműködés és információáramlás folyamatos, a munkatársak kompetencia- és hatásköre egyértelmű és átlátható. Az első év tapasztalatai alapján elmondható, hogy a szolgáltatásokat igénybe vevők száma nem csökkent, sőt, enyhe emelkedést mutatott. A jelzőrendszerrel érkezett jelzések túlnyomó többsége ugyan veszélyeztetett gyermekekre és családjaikra hívta fel a figyelmet, de néhány esetben felnőttek számára is kértek szociális vagy mentálhigiénés segítséget.

Az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó SARS-CoV-2 koronavírus-világjárvány következtében hozott korlátozó intézkedések a Család- és Gyermekjóléti Központ szolgáltatásait 2022-ben már kevésbé befolyásolták. A védőeszközök folyamatos biztosítása, valamint a munkatársak fegyelmezett magatartásának köszönhetően, nem jelent meg a koronavírus az egység telephelyein. A Család- és Gyermekjóléti Központ telephelyein az egész évben folyamatos és zavartalan tudott maradni az ügyfélfogadás. Ugyanakkor a kliensek körében továbbra is tapasztalható volt az elhúzódó krízis családokra, egyénekre gyakorolt hatása. A kialakult energiaválság miatti egzisztenciális bizonytalanság, a munkahely elvesztése, a családi támogató kapcsolatok hiánya súlyos szorongást jelentett azok számára, akik nem rendelkeztek elegendő anyagi tartalékkal. A szociális étkezéshez, krízisellátáshoz való hozzájutás igénye hasonló volt a korábbi években megszokotthoz. Súlyosan megnövekedett ugyanakkor az iskoláskorú gyermekek körében tapasztalható súlyos mentális krízisek száma, szinte minden héten kaptak szuicid készletésekről jelzést, sajnos az egyre fiatalabb gyermekek (8-10 évesek) körében is. A családsegítők, esetmenedzserek emiatt sokkal több esetben vették igénybe a központ mentálhigiénés munkatársainak segítségét. Több ügyfelet küldtek hozzájuk, több esetben kértek konzultációt, esetmegbeszélést. A családon belüli, elmergesedett, korábban kezeletlenül maradt konfliktushelyzetek, illetve mérgező (pár)kapcsolatok továbbra is sokkal könnyebben generáltak a családtagok között agresszív viselkedést, bántalmazást (fizikai, verbális). A mentálhigiénés tanácsadók segítségére 2022-ben is óriási szükség volt. Ritkábban fordult elő, de a biztonságos konzultációk érdekében továbbra is lehetőséget teremtettek a telefonos, illetve videótelefonos kapcsolattartásra. 2022-ben folytatódhattak a csoportos, szupervíziós esetmegbeszélések, kötelező, illetve munkakörhöz kötött képzések, és továbbra is több munkatárs vett igénybe egyéni szupervíziós segítséget a megterhelés okozta stressz enyhítése érdekében.

Tevékenységi adatok 2020. és 2022. évek között

Tevékenységek, szolgáltatások adatai	2020	2021	2022
Éves forgalom (alkalom)	11 876	12.594	11.441
Szolgáltatásokat igénybe vevők száma (fő)	6 498	5.360	5.528
Szolgáltatásokat igénybe vevő családok száma	1 696	1.596	1.694
Szolgáltatásokat igénybe vevő gyermekek száma (fő)	2 097	1.922	1.643
Alapellátásban gondozottak száma (fő)	5 180	4.517	4.258
Alapellátásban gondozott gyermekek száma (fő)	1 659	1.544	1.334
Kliensek ügyében érkezett levelek (db)	3 182	3.603	3.186
Kliensek ügyében küldött levelek (db)	3 063	3.846	3.592
Családlátogatások (alkalom)	1 517	998	1.647
Jelzés veszélyeztetett gyermekek ügyében (db)	669	756	947
Jelzés veszélyeztetett felnőttek ügyében (db)	76	70	45
Esetkonferencia (alkalom)	10	10	29
Szakmaközi megbeszélés (alkalom)	3	5	6
Pszichológiai tanácsadás (alkalom)	613	725	990
Jogi tanácsadás (alkalom)	333	395	332

Forrás: GÁSZI

A Család- és Gyermejjóléti Központ részeként működik az Újpalotai Család- és Gyermejjóléti Központ, amely alapszolgáltatást biztosít, a Fióka Család- és Gyermejjóléti Központ, amely a gyermekvédelmi hatósági eljárásokban működik közre, a Mentálhigiénés Tanácsadó (MenTa), valamint a Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat.

1997. évi XXXI. törvény**Család- és gyermejjóléti szolgálat**

40. § (1) Gyermejjóléti szolgáltatás a családsegítéssel egy szolgáltató - a család- és gyermejjóléti szolgálat (a továbbiakban: gyermejjóléti szolgálat) - keretében működtethető. A gyermejjóléti szolgálat ellátja a 39. § és a (2) bekezdés szerinti gyermejjóléti szolgáltatási feladatokat, valamint a családsegítés Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti feladatait.

(1a) A települési önkormányzat a gyermejjóléti szolgálatot önálló intézményként, szolgáltatóként vagy más intézmény szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységeként működteti.

(2) A gyermejjóléti szolgálat - összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal - szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. Tevékenysége körében a 39. §-ban és az Szt. 64. § (4) bekezdésében foglaltakon túl a) folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,

b) meghallgatja a gyermek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést,

az ellátási területén közreműködik a kormányrendeletben meghatározott európai uniós forrásból megvalósuló program keretében természetben biztosítható eseti vagy rendszeres juttatás célzott és ellenőrzött elosztásában,

szervezi a - legalább három helyettes szülőt foglalkoztató - helyettes szülői hálózatot, illetve működtetheti azt, vagy önálló helyettes szülőket foglalkoztathat,

segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását, f) felkérésre környezettanulmányt készít,

g) kezdeményezi a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését, h)

biztosítja a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez szükséges helyiségeket, részt vesz a külön jogszabályban meghatározott Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában, k) nyilvántartást vezet a helyettes szülői férőhelyekről.

Az Újpalotai Család- és Gyermekjóléti Központban 2022-ben 4 258 fő, 8 373 alkalommal vette igénybe a különböző szolgáltatásokat, tanácsadásokat. Az új igénybe vevők létszáma 1 060 fő volt. A korosztályi megoszlást vizsgálva elmondható, hogy az aktívkorú lakosság (3 080 fő) és a gyermekkorú kliensek (1 178 fő) aránya hasonló az előző évhez képest, a felnőtt igénybe vevők száma kétszer annyi, mint a gyermekeké. A kapott jelzések (832 levél) túlnyomó többsége (787 levél) gyermekek veszélyeztetettségéről szólt, melyek enyhítése a legtöbb esetben hosszabb segítő kapcsolatot, szélesebb körű szakmaközi konzultációt igényelt. Évről évre növekvő tendenciát mutat a felnőtt korúakra vonatkozó jelzések (2022-ben 45 levél) száma, melyek többsége egyedül élő, alacsony jövedelmű, önellátásban korlátozott, gyakran demenciával küzdő, idős emberekkel kapcsolatban kérte a Központ segítségét. Ezekben az esetekben az GÁSZI Területi Gondozás munkatársaival való szoros együttműködésben próbáltak támogatást nyújtani a rászorulóknak. Több esetben szükséges volt más társintézmények, elsősorban az egészségügyi szolgáltatók vagy civil szervezetek bevonása.

Egyre többen vannak azok a rászorulóknak, akik a legalacsonyabb térítési díjat sem tudják önerőből kifizetni, ezért a szociális étkezés és a házi segítségnyújtás szolgáltatásait önerőből nem tudják igénybe venni. Gyakran előfordul, hogy a jelzésben szereplő kliens bár komoly segítségre szorulna, de mentális állapota már labilis, helyzetét nem látja reálisan, a felajánlott segítséget nem fogadja el. Ezekben az esetekben elkerülhetetlen az illetékes gyámhivatal bevonása, de az eljárások nagyon időigényesek, így sokszor késhet a beavatkozás. Az egyéni esetkezelések során, az élethelyzet javítása érdekében szinte minden megállapodásnak része volt a sok problémára fókuszáló komplex esetmenedzselés, vagy a kerületben működő más segítő szervezetekkel való együttműködés. A családsegítők, tanácsadók 1500 alkalommal keresték fel otthonukban a családokat, 180 környezettanulmányt készítettek különböző hatóságok és társintézmények kérése.

Közreműködtek az átmeneti gondozás, pl. gyermekek, ill. családok átmeneti otthona igénybevételében. Az egyes gyerekek érdekében a családsegítők rendszeresen jártak óvodákba, iskolákba megbeszélésekre, esetkonzultációkra, a hatóságok által összehívott tárgyalásokra. Munkájuk során folyamatosan egyeztettek a Fióka esetmenedzsereivel. 2022-ben 29 esetben tartottak úgynevezett esetkonferenciát, melyeken a családtagokon és a meghívott szakembereken kívül családsegítő és esetmenedzser is egyaránt részt vett.

Szociális étkezés

A szociális szolgáltatásokról szóló 7/2005. (IV. 4.) 1 önkormányzati rendelet értelmében a Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársai közreműködnek a szociális étkezéshez való hozzájárulásban azon rászorulóknak számára, akik önmaguk, illetve eltartottjuk napi egyszeri meleg étkezéséről tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek gondoskodni. Így a szolgáltatást 12 hónapon belül két hónappal ingyenesen lehet igénybe venni, mely időtartam legfeljebb egy alkalommal további két hónappal meghosszabbítható. A krízishelyzetben lévőknek legfeljebb öt napig, napi egyszeri tartós élelmiszert tudnak biztosítani az Újpalotai Család- és Gyermekjóléti Központban.

Kiosztott tartós élelmiszerek száma (hónap/adag)

Év	2020	2021	2022
Január	16	18	14
Február	4	31	13
Március	17	28	18
Április	25	22	23
Május	8	20	14
Június	8	16	10
Július	19	25	17

Augusztus	22	19	32
Szeptember	25	26	30
Október	28	17	21
November	24	16	46
December	20	20	9
Összesen:	216	258	247

Speciális tanácsadások

A **Jogi tanácsadást** az év folyamán **223 fő** kereste fel, összesen **332 alkalommal**. A Mentálhigiénés tanácsadást, a **Pszichológiai és életvezetési tanácsadást**, a **Pár- és családkonzultációt** az igénybe vevő **152 fő 1 127 alkalommal** vette igénybe. Kiemelkedő problémátípusoknak számítanak a familiáris, kapcsolati konfliktusok, az ezeket kísérő krízisek, életvezetési nehézségek, gyermeknevelési problémák, illetve az identitás krízis, valamint néhány pszichiátriai kórkép. **Mediációra 32 alkalommal** került sor. Az integrált **szülő-csecsemő/kisgyermek konzultációt**, melynek célja, hogy a nehézségek során támogatást nyújtson a családoknak abban, hogy a szülők megtalálják saját, személyre szabott és mindenki számára elfogadható megoldásait, évről évre egyre többen keresik fel. 2022-ben **41 család 387 alkalommal** vette igénybe ezt a speciális segítséget.

Adósságkezelési tanácsadásért 395 alkalommal keresték fel a családok, illetve egyének a Központot. 2022-ben a **Hálózat Alapítványhoz** benyújtott támogatási kérelmek száma **42** volt. Az adósságkezelési szolgáltatás keretében 8 kérelmet továbbítottak adósságcsökkentő támogatás igénybevételére, sajnos, többen nem feleltek meg az előírt feltételeknek. Emiatt és az energiaválság okozta egzisztenciális krízisek miatt tovább növekedett a Népjóléti Bizottság eseti támogatása iránti igény, **2022-ben 118 kérelem** benyújtására került sor. (2021-ban 105 kérelem benyújtását támogattuk.) A tanácsadás elsődleges célja, hogy a lakhatási költségekkel hátralékba kerülők fizetőképessége helyreállhasson, a díjtartozás jelentős mértékben csökkenhessen, valamint az, hogy az életvezetési gondjaik megoldásához segítséget kapjanak.

Speciális szolgáltatások forgalmi adatai

Újpalotai Család- és Gyermejjóléti Központ			
Szolgáltatás, tanácsadás típusa	2020	2021	2022
Igénybe vevők éves forgalma (alkalom)	8 565	7 959	8 373
Új igénybe vevők száma (fő)	1 216	1 047	1 060
Pszichológiai tanácsadás (alkalom)	359	508	786
Jogi tanácsadás (fő)	317	395	332
Álláskereső Klub (alkalom)	213	292	304
Adósságkezelési tanácsadás (alkalom)	446	307	395

Az egyéni esetkezelés mellett 2022-ben már több lehetőség volt a csoportokkal végzett szociális munkára, melyeket 79 fő vett igénybe:

- Napsugár klub,
- Hozzátartozói csoport az Alzheimer betegeket ápolók számára,
- Biblia-kör.

1997. évi XXXI. törvény

Család- és gyermekjóléti központ

40/A. § (1) Család- és gyermekjóléti központnak (a továbbiakban: gyermekjóléti központ) az a járásszékhely településen működő gyermekjóléti szolgálat minősül, amely önálló intézményként, illetve szervezeti és szakmai szempontból önálló intézményegységként működik.

A gyermekjóléti központ a gyermekjóléti szolgálatnak a 39. §, a 40. § (2) bekezdése és az Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti általános szolgáltatási feladatain túl

a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, amelynek keretében biztosít

aa) utcai és - ha a helyi viszonyok azt indokolják - lakótelepi szociális munkát,

ab) kapcsolattartási ügyeletet, ennek keretében közvetítői eljárást, ide nem értve a 62/E. § és a 132.

§ (6) bekezdése szerinti közvetítői eljárást, ac) - ha a helyi viszonyok azt indokolják - kórházi szociális munkát, ad) gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot, ae) jogi tájékoztatásnyújtást és pszichológiai tanácsadást,

af) családkonzultációt, családterápiát, családi döntéshozó konferenciát;

ag) óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet;

a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet lát el, amelynek keretében

ba) kezdeményezi a gyermek védelembe vételét vagy súlyosabb fokú veszélyeztettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, nevelésbe vételét,

bb) javaslatot készít a veszélyeztetettség mértékének megfelelően a gyermek védelembe vételére, illetve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására, a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására, valamint a gyermek megelőző pártfogásának mellőzésére, elrendelésére, fenntartására és megszüntetésére,

bc) együttműködik a pártfogó felügyelői szolgálattal és a megelőző pártfogó felügyelővel a bűnisméltés megelőzése érdekében, ha a gyámhatóság elrendelte a gyermek megelőző pártfogását,

bd) a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében szociális segítőmunkát koordinál és végez - az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,

be) utógondozást végez - a gyermekvédelmi gyámmal együttműködve, a 86. § (1) bekezdés f) pontjában foglaltak szerint - a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez,

bf) védelembe vett gyermek esetében elkészíti a gondozási-nevelési tervet, szociális segítőmunkát koordinál és végez, illetve a gyámhatóság megkeresésére a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásához kapcsolódó pénzfelhasználási tervet (a továbbiakban: pénzfelhasználási terv) készít;

szakmai támogatást nyújt az ellátási területén működő gyermekjóléti szolgálatok számára;

elkészíti a szociális diagnózist az Szt. 64/A. §-a szerint.

A gyermekjóléti központ a (2) bekezdés a) pont ad) alpontja, valamint a (2) bekezdés b) és c) pontja szerinti feladatainak ellátására a települési önkormányzat egyházi fenntartóval és nem állami fenntartóval ellátási szerződést nem köthet.

A gyermekjóléti központ a (2) bekezdés a) pont aa)-ac) és ae)-af) alpontja szerinti feladata, valamint a szupervízió az Szt. 122/A. §-a szerinti, szolgáltatások intézményen kívüli szervezet által történő ellátásának szabályai szerint is biztosítható.

A család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ a szolgáltatással érintett

gyermek tekintetében a Gyvt. 139. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartást,

nagykorú személy tekintetében az Szt. 20. §-a szerinti nyilvántartást vezeti.

A 139. § (1) bekezdés szerinti adattartalmú nyilvántartás a változások nyomon követhetőségét biztosító elektronikus úton is vezethető.

Fióka Család- és Gyermekjóléti Központ

Tevékenységének célja elsődlegesen a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, feladata ennek érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújtani. A gyermekvédelmi hatósági eljárásokban közreműködő szakemberek segítséget nyújtanak a kiskorú gyermeket nevelő család tagjainak számára, mindenkor szem előtt tartva a család autonómiáját, ugyanakkor érvényre juttatva a családban nevelkedő gyermekek mindenképp felett álló érdekét. Kiemelt feladat a védelemben vett, a családból ideiglenes hatállyal kiemelt, vagy nevelésbe vett gyermek családba történő visszahelyezésének elősegítése, valamint átmeneti vagy tartós nevelésből kikerült gyermek vagy fiatal felnőtt utógondozásának biztosítása, illetve annak elősegítése.

A Fióka munkájának legjelentősebb eleme 2022-ben is a gyermekvédelmi, hatósági eljárásban közreműködő egyéni esetkezelés volt. Az év során **465** gyermeket és családjukat gondozták. A családok helyzete általánosságban nézve, sajnos nem változott. Gyakran találtak a szülői kompetencia teljes hiányával, különféle szenvedélybetegségekkel, a családon belüli erőszak többféle formáival, miközben az ellátórendszer nem képes ezekre a problémákra elég gyorsan és jól reagálni. A személyes gondoskodás, az oktatás-nevelés és az egészségügy területén növekszik a munkaerőhiány, így az együttműködésre hajlandó klienseket is egyre nehezebb megfelelő szakemberhez eljuttatni. Ez is közrejátszott abban, hogy 2022-ben tovább emelkedett a védelemben vett gyermekek száma, és a központ 25 esetben (2021-ben ez 14 esetben történt meg) nem látott más megoldást, minthogy javaslatot tett a gyermekek családból való kiemelésére. A Fióka munkatársai 2022-ben **1 115** levelet kaptak és **863** levelet írtak az egyes gyerekek érdekében, illetve ügyében. Az esetmenedzserek rendszeresen konzultáltak az egészségügyi ellátók, az óvodák, az iskolák szakembereivel. A Kormányhivatalokban szüneteltek a személyes megjelenést igénylő tárgyalások, a munkatársak minden esetben írásban tették javaslatot a szükségesnek ítélt hatósági intézkedésre. Februárban a gyerekekkel foglalkozó szakemberekkel egy online formában megszervezett Éves tanácskozáson tekintették át a kerület gyermekvédelmi helyzetét.

A hatósági intézkedés keretén belül gondozott családokban **163** olyan gyermeket gondoztak, akik nincsenek védelemben véve vagy szakellátásban. Ennek keretében felvilágosítást, információt adtak az igénybe vehető - gyermekekkel kapcsolatos - ellátásokról, támogatásokról, szabadidős programokról. A segítő kapcsolatban terápiás jellegű segítséget kínáltak a nehézségek megoldásában, illetve tanácsadást folytattak konkrét problémák kezelésében. Szükség szerinti rendszerességgel otthonukban látogatták meg a családokat, gyakran a korábbi (vagy leendő) családsegítővel, esetenként a bevont tanácsadóval közösen, összesen **147** alkalommal. Közreműködtek az átmeneti gondozás, pl. gyermekek, ill. családok átmeneti otthona igénybevételében. Kirendelt családgondozás keretében, hatósági végzés alapján nyújtottak segítséget azon családok számára, amelyek az önkéntes együttműködés keretében nem tudták, vagy nem akarták a gyermekeiket veszélyeztető gondjaikat megoldani. 2022-ben védelemben vétel keretein belül **98** gyermeket gondoztak. A gyámhivatali eljárások során munkatársaik részt vettek a hatóság által összehívott tárgyalásokon, és a családokkal közösen egyéni gondozási-nevelési tervet készítettek, melynek segítségével konkrét feladatok és határidők kitűzésével tették hatékonyabbá a közös munkát. Folyamatosan együttműködtek a gyermekeket ellátó egészségügyi, oktatási, nevelési intézményekkel. Szüleiktől kiemelve, szakellátásban nevelkedő **153** gyermek ügyében **88** családnak nyújtottak segítséget annak érdekében, hogy a gyermek(ek) visszafogadására alkalmassá és képessé váljanak. Ennek során ún. hazagondozási tervet készítettek, melyben kijelölték az elérni kívánt célokat, az azok elérését segítő feladatokat. A sikeres együttműködés eredményeképpen 2022-ben ugrásszerűen megnövekedett a vérszerinti családjába hazagondozott gyermekek száma. Az utógondozás keretén belül **8** családból **10** gyereknek nyújtottak támogatást a visszaileszkedéshez.

Speciális tanácsadások

A gyerekekkel (és családjikkal) való szociális segítő munka kiegészítője a pszichológiai segítségnyújtás, a jogi tanácsadás, illetve a fejlesztés.

A pszichológusok tevékenysége

A pszichológusok tanácsadást, rövid terápiát, konzultációs beszélgetéseket folytatnak gyerekekkel, szüleikkel külön-külön, vagy együtt. A terápiás titok megtartása mellett a pszichológusok folyamatosan konzultálnak az érintett családokkal foglalkozó szociális munkásokkal. **2022-ben 80 fő** vett igénybe pszichológiai segítséget, őket összesen 286 alkalommal fogadták a pszichológusok.

Jogász tevékenysége

Jogi tanácsadás keretében többféle jogi tevékenység zajlik az intézményben. A jogász egyrészt a szociális munkásokat segíti jogi tanáccsal a kliensek ügyeinek vitelében, valamint a családok tagjai személyesen is konzultálhatnak vele. **2022-ben 15 alkalommal** volt szükség jogi tanácsadásra, melyet az Újpalotai Család- és Gyermekjóléti Központban vehettek igénybe.

Fejlesztő pedagógiai tanácsadók tevékenysége

2022-ben 1.024 alkalommal foglalkoztak fejlesztésre szoruló gyerekekkel a fejlesztő pedagógiai tanácsadók. A gyerekek a legtöbb segítséget napi tanulási problémáik megoldásához igényelték, de a fejlesztést többnyire az alapoktól kell kezdeni. A fejlesztőpedagógusok munkája sok magántanuló számára az utolsó esélyt jelenti arra, hogy tanulmányai ne szakadjanak meg. Nagyon sok gyermek számára nyújtottak gyakorlati segítséget a digitális tanrendben való oktatás kihívásainak leküzdésében. Újdonság volt, hogy gyakran az otthon tartózkodó szülők is bekapcsolódtak az online konzultációkba, így lehetőség volt az ő informatikai készségeik fejlesztésére is.

Speciális szolgáltatások forgalmi adatai

FIÓKA Család- és Gyermekjóléti Központ			
Szolgáltatás neve	2020	2021	2022
Készenléti szolgálat (nap)	365	134	247
Kapcsolattartási ügyelet (fő)	202	256	351
Kórházi szociális munka (fő)	29	24	34
Pszichológiai tanácsadás (alkalom)	254	217	286
Jogi tanácsadás (alkalom)	23	18	15
Fejlesztés (alkalom)	1 171	1 177	1 024

Óvodai és iskolai szociális segítség

2018 szeptemberétől 8 fővel bővült a Központ álláshelyeinek száma, hogy a XV. kerület mindegyik óvodájában és iskolájában biztosítani tudják a szociális segítő tevékenységet. 2022-ben az óvodai iskolai szociális segítő csoportja 8 fővel (6 teljes és 2 részmunkaidős kollégával) és egy koordinátor (a 8 fő egyike) segítségével kezdte meg az évet. Az év folyamán egy munkatárs érkezett, decemberben pedig egy fő távozott, így az év végét nyolc segítővel (köztük egy koordinátorral) zárták. Egy fő átlagosan 4 intézményt lát el.

A **2022-es év** számos új kihívás elé állította a csoportot, a külső krízistényezők, a gyerekek súlyosabb mentális állapota, a családok egzisztenciális helyzete új és mély problémákkal szembesítette a segítőket. Mivel az évek során az intézmények is jobban elfogadták már jelenlétüket, több problémát jeleznek a segítők felé. A szociális és egészségügyi ellátórendszer hiányosságai miatt a munkatársak gyakran találkoztak olyan esetekkel, ahol súlyos krízisben lévő gyermekeknek kellett sürgősen megoldásokat találni. Ez jelentősen feszegette a kompetenciahatárokat és nagy stresszt jelentett szinte az egész csoport számára, amely felveti a rendszeres szupervízió igényét.

A munka ritmusa szorosan kötődik az iskolai tanévhez/óvodai nevelési évhez. A tanév/nevelési év időszakában az óvodai és iskolai szociális segítők heti rendszerességgel látogatják az iskolákat, kétheti rendszerességgel az óvodákat. A fogadói idő hossza jellemzően heti 4 óra, de gyakran van igény rá, hogy ennél többet legyenek jelen az oktatási/nevelési intézményekben. Ezt fogadói időn kívüli időszakban, akár más napokon is igyekeznek teljesíteni. Az oktatási/nevelési intézményekben töltött időn kívül többnyire a Pestújhelyi úti telephelyükön töltik adminisztrációval és felkészüléssel. Ezen felül időnként indokolt, hogy a Család- és Gyermekjóléti Központ más telephelyein, illetve külső intézményekben (pl. családok átmeneti otthona, más kerület szociális intézményei stb.) is megjelenjenek. Az évközi iskolai, óvodai szüneteket a segítők felkészüléssel és adminisztrációval töltötték. A **nyári szünetben** programokat szerveztek a kerületi gyermekeknek a Család- és Gyermekjóléti Központ telephelyein, illetve külső helyszíneken. Ebben az időszakban van alkalmuk arra is, hogy a tan- és nevelési évet lezárják, értékeljék, a szolgáltatást fejlesszék és megtervezzék a következő évet. A **2022-es évben** megnövekedett a diákok igénye az **egyéni segítő beszélgetésre** az elmúlt időszak kiemelkedő nehézségei miatt (világjárvány, háborús helyzet, gazdasági válság). Emellett a veszélyeztetett gyermekek kapcsán egyre szorosabb kapcsolatban vannak az érintett szakemberekkel, egyre szélesebb körben látnak el közvetítő szerepet. A XV. kerületi Pedagógiai Szakszolgálattal való együttműködés a 2022-es évben sokat fejlődött.

Az iskolák nagy részében jelentős igény mutatkozik a csoportfoglalkozásokra, jellemzően a következő témákban:

- kortárs bántalmazás (prevenció és intervenció);
- pályaorientáció;
- érzelmi intelligencia-fejlesztő csoportok;
- induló középiskolai évfolyamok közösséggé formálódásának segítése;
- konfliktuskezelés.

Az óvodákban érzelmi intelligencia fejlesztő foglalkozásokat (teljes csoporttal illetve kiscsoportban) tartottak a segítők az óvodapszichológussal közösen.

A nyár folyamán az óvodai és iskolai szociális segítők hagyományukat követve szerdánként megjelentek programjaikkal a Kontyfa játszótéren, ahol szeptember első hetéig biztosítottak tartalmas szabadidős elfoglaltságot a gyerekeknek az Újpalotai Család- és Gyermekjóléti Központ és a MenTa (Mentálhigiénés Tanácsadó) kollégáinak közreműködésével. Az óvodai és iskolai szociális segítők megjelentek a XV. kerület **nyári napközis táboraiban** is: kézműves foglalkozásokat tartottak mindkét helyszínen, összesen 4 alkalommal. A segítők ebben az évben a heti kirándulások szervezése helyett kétszer egy hetes, napközbeni **Labirintus tábor** megrendezése mellett döntöttek. A júliusi és augusztusi turnusokban összesen 36 gyermek vett részt a színes programokon. Az előkészítés, beszerzés, lebonyolítás és az elszámolás több hetes munkát jelentett a munkatársaknak. Mindkét tábor sikeres volt, hasznos időtöltésnek bizonyult a gyermekek számára. A saját szervezésű táborokon kívül a kerület rászoruló gyermekei egyhetes részvételét támogatták a Fővárosi Állat- és Növénykert **VakációZoo** táborában: két fő teljes munkaidőben segített a gyermekek felügyeletében, a további munkatársak a Család- és Gyermekjóléti Központ más munkatársaival együtt a helyszínen kísérelésben és a hazakísérelésben vettek részt.

2022-ben a munkatársak összesen **2 896 tevékenységgel** (egyéni, csoportos és közösségi szociális munka) **16 475 gyereket, szülőt, ill. pedagógust** értek el, ami követi az elmúlt évek növekvő tendenciáját. Az adatokból látható, hogy a szolgáltatással egyre több szülőt, pedagógust, gyermeket érnek el az óvodai és iskolai szociális segítők.

Szociális diagnózis

A család- és gyermekjóléti központ a család szociális helyzetének átfogó vizsgálata alapján elkészíti az igénybe venni javasolt szociális szolgáltatásokat meghatározó szociális diagnózist. A család- és gyermekjóléti központ a szociális diagnózis elkészítésébe bevonja a család- és gyermekjóléti szolgálatot. A jogosultsági feltételek fennállása esetén a szociális diagnózis kötelezi a szociális

szolgáltatókat és a szociális intézményeket, amelyek kötelesek a szolgáltatásra vonatkozó igényt nyilvántartásba venni.

Tervezett intézkedés: Az Árendás közben található volt óvodaépület felújítása lehetővé tenné a Fióka Család- és Gyermejkölési Központ Kolozsvár utcai és a Pestújhelyi úton található telephelyeinek összevonását. Ez a jelentős infrastrukturális fejlesztés teljessé tenné azt a 2015 őszén útjára indított kezdeményezést, amely a szociális szolgáltatásokat a lakótelepi környezet frekventált helyén egymástól elérhető közelségben tette elérhetővé a kerületi lakosok számára. Szükséges lenne, hogy az új gyermekjóléti központban, ahol jelenleg 21 álláshellyel történik a szakmai feladatok ellátása, tágas előtér kerüljön kialakításra, amely alkalmas arra, hogy minden várakozó a zsúfoltság elkerülésével elférjen. Összesen 8 interjúszobában lehetne fogadni az igénybe vevőket, illetve a gondozott családokkal kapcsolatos konzultációra érkező szakembereket (a gyermekvédelmi felelősöket, védőnőket, más intézmények segítő szakembereit). Az interjúszobák alkotnák a Fióka Család- és Gyermejkölési Központ első blokkját.

Az intézményben fontos alapelv, hogy a segítő szakemberek kérdezhessenek egymástól, illetve konzultálhassanak egymással. Így javasoljuk olyan nagyméretű irodák kialakítását, ahol többen elférnek, de szeparálható a tér. Az esetmenedzserek irodáján kívül a tanácsadók számára szükséges kialakítani egy nagyobb dolgozószobát. Ezek közelében helyezkedne el a vezetői szoba. A 9 fővel működő óvodai és iskolai szociális segítő csoport számára szintén fontos egy nagyobb iroda kialakítása, ahol zavartalanul dolgozhatnak.

A klubok, gyermekcsoportok, szakmai megbeszélések, tanácskozások lebonyolításához két nagy klubhelyiségre van szükség. Az egyik lenne az egyértelműen a gyerekek számára kialakított, különböző játékokra, foglalkozásokra rugalmasan alakítható helyiség, a másik inkább megbeszélések, tanácskozások tartására lenne alkalmas. A Fióka szombatoként, 10-17 óra között kapcsolattartási ügyeletet biztosít. A kapcsolattartási ügyelet célja a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő, vagy más kapcsolattartásra jogosult személy számára a találkozásra, együttlétre alkalmas semleges hely biztosítása.

A kapcsolattartási ügyelet megvalósítható az intézmény azon helyiségeiben, amelyek hétköznapokon interjúszobaként funkcionálnak. Az intézményben 2015 óta jogszabály teszi kötelezővé a felügyelt kapcsolattartás biztosítását, melyhez egy kamerarendszerrel megfigyelt helyiségre van szükség, valamint elengedhetetlen egy olyan helyiség kialakítása, amely úgy teszi lehetővé a kapcsolattartáson történtek megfigyelését, hogy közben nem zavarja a kapcsolattartást igénybe vevők személyes terét, intimitását.

Természetesen szükséges a munkatársak étkező konyhájának, személyzeti vizesblokknak a kialakítása is. Fontos szempont, hogy az intézmény mozgásukban korlátozottak és babakocsival érkezők számára egyaránt akadálymentesen megközelíthető legyen.

Mentálhigiénés Tanácsadó (MenTa)

A Mentálhigiénés Tanácsadó (MenTa) a több évtizedes szakmai múlttal rendelkező Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodájának (MUFTI) átalakításával jött létre, és a munkaerőpiaci tanácsadásokat megtartva, speciális szolgáltatásokkal kibővítve, az egyének és családok életében felmerülő, a lelki egyensúly hiánya miatt kialakuló nehézségek és elakadások elhárítását célzó komplex prevenciós tanácsadásokat biztosít a gyermekek, fiatal felnőttek és az aktív korúak számára.

A Tanácsadó szolgáltatásai, szakmai munkája:

- Pszichológiai tanácsadás
- Mentálhigiénés tanácsadás
- Család- és párterápiás konzultáció
- Veszteségfeldolgozás, gyász kísérés, gyász tanácsadás
- Addiktológiai tanácsadás
- Munkaerőpiaci és pályaorientációs tanácsadás
- Állásbörzék, képzési börzék
- Fejlesztő foglalkozás, tanulástámogatás
- Csoportmunka
- Ifjúsági információs munka

- Részvétel a XV. kerületi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum és az Ifjúsági Kerekasztal munkájában
- Együttműködés a XV. kerületi Gyermekek- és Ifjúsági Önkormányzattal
- Részvétel a fővárosi, ifjúsági, közösségi tereket működtető intézmények/ szervezetek szakmai megbeszélésein.
- Főiskolások, egyetemisták terepgyakorlatának biztosítása

A 2022. év adatai alapján a MenTa szolgáltatásait **248 fő** vette igénybe, akiket a Család- és Gyermejjóléti Központ családsegítői és esetmenedzserei, valamint az óvodai és iskolai szociális segítői kezdeményezésére keresték fel az intézményt. Az év során több olyan gyermekkel is kapcsolatba kerültek, akik a barátaik, osztálytársaik révén jutottak el a MenTá-ba. A szolgáltatásaik éves forgalma 1 193 alkalom volt. A már megszokott szolgáltatások közül az Álláskereső klub szolgáltatásait vették igénybe legtöbbször, összesen 304 alkalommal. Gitárszakkört, filmklubot, kézműves foglalkozásokat szerveztek, társasjáték klubot indítottak, hogy vonzóvá tegyék a kerületben élő általános iskolai tanulók számára az intézményt. A tanév során sok tanuló részére biztosítottak tanulástámogatást, többeket segítettek az online oktatásban való részvételben, az esetleges augusztusi pótvizsgára való felkészítésben. A klubok heti rendszerességgel, mindig ugyanazon a napon kerültek megrendezésre, alkalmanként pedig tematikus délutánt szerveztek, ahol zenével, játékokkal, kis vendéglátással várták a hozzájuk betérőket. A speciális szolgáltatások közül legtöbbször az egyéni segítő mentálhigiénés beszélgetést és pszichológiai tanácsadást, pár- és családterápiát, gyászfeldolgozó terápiát és drogpreevenációs konzultációt vették igénybe, összesen **399** alkalommal.

Mentálhigiénés Tanácsadó éves forgalma (fő)

	2020	2021	2022.
Szociális, életvezetési, mentálhigiénés tanácsadás, pszichológiai tanácsadás	286	473	425
Tanulástámogatás	-	154	152
Csoportokkal végzett szociális munka	14	357	312
Munkaerőpiaci tanácsadások	406	315	304

Utcai szociális munka

Az Szt. 65/E. § -a szerint az utcai szociális munka keretében biztosítani kell az utcán tartózkodó hajléktalan személy helyzetének, életkörülményeinek figyelemmel kísérését, szükség esetén ellátásának kezdeményezését, illetve az ellátás biztosításához kapcsolódó intézkedés megtételét.

A szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter regionális illetékességgel diszpécserközpontokat jelöl ki az utcai szociális munkát végző, jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelő szervezetek közül. A kijelölés visszavonásig szól.

A szociál- és nyugdíj politikáért felelős miniszter a -10°C vagy annál alacsonyabb hőmérséklet, tartósan 27°C feletti napi középhőmérséklet vagy egyéb időjárási körülmények esetén a meteorológiai szolgálat második szintű veszélyjelzése esetén a regionális diszpécserközpontokon keresztül vörös kód figyelmeztetést ad ki, amelynek ideje alatt a bentlakásos intézmények - a diszpécserközpont előzetes jelzése alapján - a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett ellátási formájuktól, ellátási területüktől és férőhelyszámuktól függetlenül kötelesek az intézménybe érkező hajléktalan személynek élete és testi épsége megóvásához szükséges mértékben a pihenés, télen a melegedés lehetőségét biztosítani. Az ellátás ideje alatt intézményi jogviszony nem jön létre. A szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter a Szociális Ágazati Portálon a vörös kód ideje alatt alkalmazandó eljárásrendet tesz közzé.

A XV. kerületben a Család- és Gyermejjóléti Központon belül működő Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat végzi az utcai szociális munkát. Az utcai szociális munka célja a XV. kerületben,

az utcán, közterületen életvitelszerűen tartózkodó, hajléktalan, vagy hajléktalanságnak kitett személyek, csoportok felkutatása, szociális és mentális segítése.

Az utcai munka a szociális munka egyik speciális szakterülete, olyan önálló szakmai tevékenység, amely az intézményi ellátáson kívüli célcsoportok elérésére irányul, feladata elsősorban az ellátásokból kimaradtak felkutatása, segítése és felderítő-elérési munka végzése a megelőzés, integrálás céljából.

A **2022. évben** az utcán élő gondozott hajléktalanok száma a december 31-i állapot szerint **21 fő** volt, az egész év során **37 fő** részesült rendszeresen ellátásban. A rendszeres gondozásban részesülők **havi átlaga 24 fő**. Az utcai életmód felszámolásával kapcsolatban **9 fő** esetében nyújtottak segítséget. Az ügyfelek 50 %-a aktív korú. A kliensek nemenkénti megoszlása: 9 nő és 12 férfi. Az aktívkorúak közül a férfiak száma a magasabb. Az előző évi adatokhoz hasonlóan továbbra is az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők vannak többen. A férfiak 70 %-a, a nők 60%-a általános iskolai végzettséggel rendelkezik. A nyolc osztályt, illetve a nyolc osztálynál kevesebb végzettséggel rendelkező kliensek nagy részének csupán az alkalmi munkák, illetve a közmunkaprogramok jelentenek bevételi forrást. Az év során - hasonlóan az előző évekhez - számos klienst sikerült valamilyen intézményes elhelyezés vagy önálló lakhatáshoz jutás segítségével kigondozni, akik közül csak kevesen kerültek vissza az ellátórendszerbe. Az utcán élő hajléktalanokat a 2022-es év során összesen **1 562 alkalommal** látták el. Az Utcai Gondozó Szolgálat által végzett szociális munka hatékonyabb és professzionális ellátását 2022-ben is elősegítette a pályázati forrásból származó Suzuki SX4, valamint - alkalmanként - egy Dacia Dokker személygépkocsi használata. Az Utcai Gondozó Szolgálat szociális munkatársai rendszeresen részt vettek a fővárosi megbeszéléseken (Téli krízis megbeszélés, Menhely team), napi kapcsolatban állnak a kerületi és a fővárosi hajléktalan ellátó szervezetekkel, intézményekkel. A hivatalos ügyek intézésben támogatták a hajléktalanokat.

Gondozásban lévő hajléktalan személyek száma (év/fő)

Év	2020	2021	2022
Gondozottak	41	50	37

Hajléktalan nappali ellátás

Az Szt.65/F. §-a szerint a nappali ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő, a) tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek, az Szt. 93. § (4) bekezdése szerinti kivétellel a tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek, harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak - ide nem értve az idős személyeket - napközbeni étkeztetését.

A **Nappali Melegedő** lehetőséget biztosított a hajléktalan személyek részére közösségi együttlétre, pihenésre, személyi tisztálkodásra, a személyes ruházat tisztítására, étel melegítésére, tálalására, elfogyasztására. A hajléktalanok számára egész évben a fürdés, borotválkozás lehetőségét (szükséges eszközökkel együtt), téli krízis időszakban étkezési lehetőséget (zsiros, margarinos, májkrémes, vajkrémes kenyér, tea) biztosítottak. Alkalmi jelleggel ruhát, cipőt osztottak. A munkakeresést az internetezési és telefonálási lehetőséggel segítették, valamint minden hétköznap frissülő álláslistát bocsátottak az igénybe vevők rendelkezésére. A hivatalos ügyek intézésben támogatták a hajléktalanokat. A jogi és mentálhigiénés tanácsadást az Újpalotai Család- és Gyermekjóléti Központ biztosította az ügyfelek számára. A munkatársak rendszeresen **klubfoglalkozásokat** tartottak a Melegedőben megjelenő igénybe vevők számára, melynek célja a szabadidő hasznos eltöltésére szánt idő megfelelő mértékű strukturálása. A rejtvény klub, az olvasókör és a filmklub mellett a kreatív foglalkozások és a közös zenélés voltak a legnépszerűbbek.

A Nappali Melegedő szolgáltatásait **186 fő 4 629 alkalommal** vette igénybe 2022-ben. Rendszeresen kapcsolatot tartottak a kerületi és a fővárosi hajléktalan ellátó szervezetekkel, intézményekkel. Részt vettek rendszeresen fővárosi megbeszéléseken, pl. "Tízek Tanácsa", Téli krízis megbeszélés, Menhely team.

2021-ben a Nappali Melegedő összes szolgáltatása áthelyezésre került a korábban üresen álló kőépületbe. A felújítás 2020 október elejétől december végéig tartott, melynek során a hajléktalanok nappali ellátásának is helyet adó létesítményt teljesen modernizálták. A közel 95 millió forintos beruházás során kialakítottak egy konyhát, egységes padlóburkolatot helyeztek le, az elektromos kábelek, vezetékek továbbá a vízhálózati csövek cseréje is megtörtént. Korszerűsítették a fűtési rendszert, valamint a csatornahálózatot is felújították. Energiatakarékos világítótesteket telepítettek, továbbá új nyílászárókat is felszereltek.

Nappali Melegedő forgalmi adatai (év/alkalom)

Év	2020	2021	2022
Igénybe vevők	5 831	5 582	4 629

Forrás: GASZI

Tervezett intézkedés:

Komplex - a lakhatásra és a foglalkoztatásra irányuló - programok, az intézmények, civil szervezetek, gazdasági társaságok együttműködésén alapuló tervek kidolgozása arra vonatkozóan, hogy milyen új szolgáltatások bevezetésével biztosítható a hatékonyabb rehabilitáció, társadalmi reintegráció. Annak ellenére, hogy kiegyensúlyozott a kerület intézményinek együttműködése a SZÉRA, valamint a BMSZKI szociális szakembereivel, az általuk biztosított ellátási formák nem mindig elégségesek, szorosabb együttműködés szükséges a Fővárosi Önkormányzattal.

Közösségi ellátások⁷²

Az Szt. 65/A. §-a szerint a közösségi ellátások a pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek részére nyújtott (2) bekezdésben meghatározott közösségi alapellátás, valamint a szenvedélybetegek részére nyújtott (3) bekezdés szerinti alacsonyküszöbű ellátás.

A pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek részére a közösségi alapellátás keretében biztosítani kell a lakókörnyezetben történő segítségnyújtást az önálló életvitel fenntartásában,

a meglévő képességek megtartását, illetve fejlesztését,

a háziorvossal és a kezelőorvossal való kapcsolattartás révén a szolgáltatást igénybe vevő állapotának folyamatos figyelemmel kísérését, d) a pszichoszociális rehabilitációt, a szociális és mentális gondozást,

e) az orvosi vagy egyéb terápiás kezelésen, szolgáltatásban, szűrővizsgálaton való részvétel ösztönzését és figyelemmel kísérését, f) megkereső programok szervezését az ellátásra szoruló személyek elérése érdekében.

A szenvedélybetegek részére nyújtott alacsonyküszöbű ellátás keretében a (2) bekezdés e)-f) pontjában meghatározottakon túl biztosítani kell

a) a szenvedélybetegség okozta egészségügyi és szociális károk mérsékléséhez szükséges egyes ártalomcsökkentő szolgáltatásokat, b) a kríziskezelést az életet veszélyeztető, a testi, szociális, kapcsolati és életvezetési rendszerben kialakult kezelhetetlen helyzetek esetére.

Pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek nappali és átmeneti ellátása

A kötelezően előírt szolgáltatások közt hiánypótló volt a **Humán Sztráda Nonprofit Kft.**, a **Félúton Alapítvány** és a XV. kerületi Önkormányzat között létrejött ellátási szerződések, amelyek által a szenvedélybetegek és a pszichiátriai betegek számára hozzáférhetővé vált a közösségi, a nappali és az átmeneti ellátás is.

⁷² 2009. 01. 01-től nem kötelező ellátási feladat

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma 2018. május 18-án megjelentette a szenvedélybetegek, illetve pszichiátriai betegek részére nyújtott alapszolgáltatások, közöttük a közösségi ellátások szakmai ajánlásait.

A szakmai ajánlás fő irányelvként kimondja, hogy a közösségi ellátás önálló alapszolgáltatás a szociális szolgáltatások között. A szakmai ajánlások megjelenése nagy segítséget jelentett a szolgálatok működtetésében, némileg új aspektusból közelítve az alapellátás szerepét a szociális szolgáltatások rendszerében.

2019. október 12.-én jelent meg a pszichiátriai betegek közösségi ellátása, továbbá a szenvedélybetegek közösségi ellátását végző szolgáltatók számára készült a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Módszertani Főosztálya gondozásában egy kitöltési útmutató a szakmai ajánlások mellékleteinek kitöltéséhez. 2019 évben változott továbbá Szakmai ajánlás Szendvedélybetegek részére nyújtott közösségi alapellátás szolgáltatást biztosítók számára elnevezésű dokumentum 2. számú melléklete.

Fenntartói feladatként jelent meg az új dokumentációs kötelezettség adaptálása az adminisztrációs rendszerbe. Az ajánlások szempontrendszerének megismerésére a közösségi gondozók részére szervezett belső képzés keretében biztosítottunk lehetőséget. Így a változások bevezetése gördülékeny volt.

A pszichiátriai és szenvedélybetegek ellátó rendszerének folyamatos átalakulása, fejlődésének eredményeképpen fő feladatként lett meghatározva a bentlakásos intézményi keretek átalakítása révén az alapellátási szolgáltatások megerősítése. Amelynek fő feladata továbbra is, hogy a szolgáltatást igénybe vevő megszokott környezetében, képességeinek fejlesztése révén alkalmassá váljon az önálló életvitelre, a nyílt munkaerő-piaci megjelenésre, ezáltal aktív részese maradjon a társadalomnak.

A pszichiátriai betegek részére nyújtott közösségi ellátás célcsoportját az otthonukban élő, intenzív támogatást igénylő, hosszan tartó pszichiátriai problémával élők képezik, akik pszichiátriai kezelésben részesülnek, betegségük ambuláns szakorvosi ellátás mellett egyensúlyban tartható, ugyanakkor a szükségleteiknek megfelelő életvitelük, rehabilitációjuk és szociális biztonságuk intenzív közösségi ellátással segíthető optimálisan. 2022. évben a Szendvedélybetegek közösségi ellátásában Szervezetüknél 71 fő vette igénybe a szolgáltatást, ez a szám a XV. kerületi lakosok esetében 15 fő. A XV. kerületi lakosok közül a legfiatalabb igénybe vevő 48 éves, míg a legidősebb 78 éves. A szolgáltatás igénybevevői közül egész évben egy személy volt, aki egyéb elszámolási kategóriába kellett besorolni. A XV. kerületi lakosok diagnóziskód szerinti eloszlása három diagnózis kódban történt F1010, F1020 és F1320, vagyis alkohol okozta káros használat, alkohol okozta dependencia és nyugtatók és altatók okozta dependencia.

A szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi ellátáshoz kapcsolódó szakmai ajánlás kimondja:

„A közösség nemcsak az egyén integrálódását segítő társas környezet, hanem szociális védőháló is, melynek megtartó erejét, eszközrendszerét használni kell a szenvedélybetegek ellátásában is. Ismert, hogy az intézményi ellátás hatékonysága csökken azáltal, hogy a kezelés alatt kiemeljük a klienst a szociális környezetéből, miközben a stressz keletkezésének helyszínén a hozzátartozók semmilyen segítséget, támogatást nem kapnak a kívánt változás megvalósulása érdekében, a kliens pedig ritkán tanulja meg az intézményben az otthoni stressz kezelésében hatékony eszközöket. A hatékonyságot csak komplex, integrált módon, az ellátott családjának és környezetének bevonásával lehet növelni.” Természetesen fontos tény az is, hogy a pszichiátriai betegek intézményi ellátása feltétlenül szükséges, de nem elegendő, ugyanis a szociális környezetből kiemelt kliensek nem szembesülnek a stressz keletkezésének helyszínén adódó körülményekkel, a család, illetve hozzátartozók hozzáállásának módjával, így a lakókörnyezetbe visszakérülve folytatják a kezelést, megelőző életmódjukat, ezáltal csökkentve a hatékonyságot. Ezért érezzük fontosnak egy olyan szociális-rehabilitációs háló kiépítését, mely lehetővé teszi a pszichiátriai és szenvedélybetegek lakókörnyezetében történő ellátását, csoportos rehabilitációját, motiválását, teljesebb élethez való jutásának lehetőségét; foglalkoztatási programokba történő bevonását.

A közösségi ellátás célja, hogy az általa gondozott pszichés problémával küzdő ellátottak integrált és teljes jogú tagjai maradjanak a társadalomnak, illetve, ha betegségükből adódóan már kirekesztődtek

a társadalomból, reintegrálódjanak a közösségbe. Ennek érdekében a gondozás és a pszichoszociális rehabilitáció minden formáját az igénybe vevő otthonában, illetve lakókörnyezetében biztosítja.

Ezen tevékenységük által segítséget nyújtanak a szenvedélybeteg-, és pszichiátriai betegek számára egészségi, pszichés állapotuk javításában; meglévő képességeik és készségeik megtartásában, illetve fejlesztésében; a mindennapi életükben adódó konfliktusok feloldásában és problémáik megoldásában; a szociális valamint mentális gondozásukban, az egészségügyi ellátáshoz való hozzájutásukban.

A szolgáltatás olyan hosszú távú, egyéni szükségletekre alapozott gondozást kínál, amely nagymértékben épít az ellátottak aktív és felelős részvételére, valamint a természetes közösségi erőforrásokra, őket is oktatta és támogatva.

2022 évben a szolgálatok kapacitása nem változott, így jelenleg

256 fő pszichiátriai beteg, valamint

60 fő szenvedélybeteg ellátására van lehetőség.

A közösségi ellátás a pszichoszociális rehabilitáció eszköztárával segíti a közösségi ellátás az igénybe vevők felépülését:

a kliensek megküzdési képességének erősítésével,

önsegítő aktivitásuk ösztönzésével,

felelősségérzetük ébren tartásával,

készségfejlesztéssel,

személyes szabadságuk tiszteletben tartásával,

erőforrások felkutatásával,

segítő intézmények közti együttműködés serkentésével,

hozzátartozók támogatásával.⁷³

A Félúton Alapítvány 2006. január 1-től (többek között) közösségi ellátást biztosít szenvedélybetegek részére. A közösségi szenvedélybeteg ellátás célja, hogy az általa gondozott szenvedélybetegek integrált és teljes tagjai maradjanak a társadalomnak, illetve, ha betegségükből adódóan már kirekesztődtek a társadalomból, reintegrálódjanak a közösségbe. Ennek érdekében a gondozás és pszichoszociális rehabilitáció minden formáját a szenvedélybeteg otthonában, illetve lakókörnyezetében biztosítja. Megnövekedett szakemberszámuk miatt 2021-ben a kliensszámot jelentősen megemelték, remélve, hogy megnövekedett kapacitásszámukat sikerül befogadtatni. Ez 2022. elején meg is valósult, így 2022. január 28-tól az engedélyezett kapacitásszámuk a korábbi 61-főről 75 főre növekedett. A kliensek részére az ellátást továbbra is határozatlan időre nyújtják.

Intézményi programjaikban kiemelt szerepet kap a rendszerben való gondolkodás. Alapvető megközelítésük, hogy az alkoholizmus az egész család betegsége, működési diszfunkciója. Ezért az intézmény lehetőséget kínál a hozzátartozóknak is a terápiás folyamatba való bekapcsolódásra, a pénteki családi napok keretében. Ezáltal védett környezetben megismerhetik, hogy az alkoholizmus a család egészét érintő betegség, aminek kóros fenntartásában az egész család szervesen részt vesz. Szép számmal képviseltették magukat a kliensek hozzátartozói a családi napon, de lehetőségük volt egyéni konzultáció, vagy a hozzátartozói csoport igénybevételére is, személyes vagy on-line formában. A nagy népszerűségnek örvendő AA gyűlésük egész évben működött. A rehabilitációs programjuk hangsúlyt fektet az életmód változtatására, melynek része a szabadidős programok átstrukturálása, új élmények felfedezése. Klienseiket folyamatosan bevonják a kertgondozásba, illetve eszközöket biztosítanak számukra közös főzéshez, sütéshez, festéshez, rajzoláshoz vagy társasjátékozáshoz.⁷⁴

Tervezett intézkedés: az önkormányzat, az ellátási szerződés alapján történő hozzáférést a szolgáltatásokhoz a továbbiakban is biztosítja.

⁷³ Humán Sztráda Szociális, Egészségügyi, Oktatási és Foglalkoztatási Nonprofit Kft. szakmai beszámolója, 2022

⁷⁴ Félúton Alapítvány beszámolója, 2022

Fogyatékosok nappali ellátása

Az Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona (a továbbiakban: ÉNO) a Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat személyes gondoskodást nyújtó intézménye a XV. kerületben élő, harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését. Rendkívül indokolt esetben nappali ellátás olyan fogyatékos személyek részére is biztosítható, akire nézve szülője vagy más hozzátartozója gyermekgondozási segélyben, gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermeknevelési támogatásban vagy ápolási díjban részesül.

A nappali ellátás az igénybevevők részére, szociális, egészségi, mentális állapotuknak megfelelően, napi életritmust biztosító szolgáltatás, a helyi igényeknek megfelelő közösségi programokat szervez, valamint helyet biztosít a közösségi szervezésű programoknak, csoportoknak. A szolgáltatás nyitott formában, az ellátotti kör és a lakosság által egyaránt elérhető módon működik. Tárgyi feltételeit tekintve, rendelkezik közösségi együttlétre, a pihenésre, a személyi tisztálkodásra, a személyes ruházat tisztítására, az étel melegítésére, tálalására és elfogyasztására szolgáló helyiségekkel. Többfunkciós helyiségeiben lehetőség van foglalkoztatásra, szabadidős program lebonyolítására.

A nappali ellátás által nyújtott szolgáltatás elemek:

- tanácsadás,
- készségfejlesztés,
- háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás,
- étkeztetés,
- esetkezelés,
- felügyelet,
- gondozás és közösségi fejlesztés
- gyógypedagógiai segítségnyújtás
- pedagógiai segítségnyújtás.

Az intézmény által nyújtott egészségügyi ellátás körébe tartozik a felvilágosító előadások szervezése, tanácsadás az egészséges életmódról, gyógytorna lehetőségének biztosítása, valamint a mentális gondozás.

A szakmai team tagjai a kliensek és azok hozzátartozóinak aktív közreműködésével dolgozzák ki az egyéni gondozási és foglalkoztatási terveket a képességek megőrzése, szinten tartása és fejlesztése érdekében. Elsődleges pedagógiai alapelv a kliens igényeire épülő egyénre szabott, differenciált fejlesztés és hatékony módszerek alkalmazása életkor és fejlettségi szint szerint.

Az ÉNO-ban biztosított a **gyógypedagógiai fejlesztés** egyéni és kiscsoportos formában egyaránt. A **szocioterápiás csoportban** személyre szabottan, fizikai, pszichés és mentális állapotuknak megfelelően fejlesztésben van része az igénybe vevőknek. A munkára alkalmas személyeket felkészítik a munkavállalásra. A szakmai program kiemelt eleme a mozgásállapot megőrzése. Ennek érdekében széleskörűen biztosítanak sportolási lehetőségeket: gyógytorna, terápiás lovaglás, úszás kerékpározás, túrázás, mindennapos testnevelés.

Az értelmi akadályozottsággal élő ember egész életén át pedagógiai, szociális segítséget igényel saját emberi életének megvalósításához. A felnőtt életkorban egyre nagyobb teret kell adni a szociális jellemzőknek. A nevelés célja nem csupán hosszú idejű intellektuális segítség, irányítás a fejlődésben, hanem legalább annyira az adaptív viselkedés, magatartás kialakítása és a szociális kompetencia elérése, valamint a személyes és szociális integrációra törekvés. Az ÉNO-ban nagy hangsúly helyeződik a **terápiás értékű művészeti nevelés** fontosságára. Az igénybe vevők személyiségfejlesztését, képességeik kibontakoztatását, lelki egészségük megőrzését, önkifejezési képességük megtalálását szolgálja a professzionális művészeti nevelés, ami a fejlesztő munka meghatározó módszere. Speciális művészetterápiás foglalkozásokat szerveznek, társastánc és néptánc csoportot működtetnek. Évente több alkalommal szerveznek kirándulást, nyaralást, rekreációs táborokat. Rendszeresen megemlékeznek állami- és egyházi ünnepeinkről.

A **Figura táncsoport** koreografálását és szakmai munkáját, valamint a *Más-kép műhely* vezetését külsős munkatársak látják el. A *Kerámia és a Kézműves műhelyben* a foglalkoztatás keretében végzett tevékenységek szakmai alapismereteinek oktatása, szintén külsős szakember bevonását tette szükségessé. **2022-ben** Újpalota - a XV. kerületi önkormányzat által támogatott kerületi rendezvényként - már **kilencedik alkalommal** adott otthont a **SpeciART** - Speciális Kulturális Fesztiválnak, ahol 400 fő fogyatékkal élő amatőr művész lépett fel és az évek alatt a közönség létszáma is többszázas nagyságúra növekedett.

Havonta szülőklubot tartanak, ahol megbeszélhetik az aktuális problémákat, teendőket, valamint támogatást nyújthatnak, egymás számára. A kliensek hozzátartozóin túl szívesen látják a téma iránt érdeklődő kerületi lakosokat.

A magasabb szakmai minőség megvalósulása érdekében folyamatosan kutatják a pályázati lehetőségeket. A hatékonyság jegyében és a pályázati forrásoktól meghatározottan lehetőség szerint havonta szerveznek szabadidős tevékenységet- kézműves műhely, táncház, film klub azoknak, akik jelenleg nem veszik igénybe a szolgáltatást, de hosszabb távon kliensekké válhatnak.

Alternatív szociális szolgáltatásként működik a befogadó csoport. Célja: nappali ellátás és gyógypedagógiai fejlesztés biztosítása súlyos-középsúlyos értelmi fogyatékos felnőttek számára, akik életkörülményeikből adódóan csak meghatározott időre igénylik a szolgáltatást.

A szolgáltatás feladata: biztonságos felügyelet, egyénre szabott egyénre szabott differenciált fejlesztés, szabadidő hasznos eltöltése, információ nyújtása a szociális ellátásokról és a fogyatékos-ügyi kérdésekről, szakmai tanácsadás. „Zsilipelő” funkciót tölt be a család és a nappali ellátás között.

Az **Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthonának** engedélyezett férőhelyeinek száma 32 fő. Jelenleg 32 fő rendelkezik jogviszonnyal. Az ellátottak átlagéletkora 42 év. Várakozók létszáma 2022. év végén 23 fő.

Terepintézménye az ELTE BGGYTF karának, valamint a szociális munkás képzésnek és a szociális ápoló gondozó szakképzésnek.

Fejlesztő foglalkoztatás

Célja a gondozási, fejlesztési, illetve rehabilitációs tervben foglaltak szerint az egyén egészségi állapotának, korának, fizikai és mentális állapotának megfelelő fejlesztési és foglalkoztatási szolgáltatás biztosítása útján, az egyén felkészítése az önálló munkavégzésre vagy a nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedésre.

Fejlesztő foglalkoztatásban részesülhet a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár eléréséig az, aki intézményi jogviszonya alapján

- közösségi alapellátást,
- támogató szolgáltatást,
- nappali ellátást,
- átmeneti elhelyezést nyújtó intézményi ellátást,
- ápolást, gondozást nyújtó intézményi ellátást,
- rehabilitációs intézményi ellátást,
- lakóotthoni ellátást vagy
- támogatott lakhatást vesz igénybe.

A foglalkoztatás formái:

- a) Mt. szerinti határozott idejű munkaviszonyban vagy
- b) Szt. szerinti fejlesztési jogviszonyban

Az Mt. szerinti határozott idejű munkaviszonyban történő foglalkoztatás célja az önálló munkavégzést segítő képességek, készségek fenntartása, fejlesztése, új munkafolyamatok megismerése, új szakma elsajátítása, az ellátott felkészítése a nyílt munkaerőpiacon történő munkavégzésre.

Az Szt. szerinti fejlesztési jogviszonyban történő foglalkoztatás célja az ellátott testi és szellemi képességeinek, valamint a munkavégzéssel összefüggő készségeinek helyreállítása, megőrzése és fejlesztése, továbbá az ellátott felkészítése az önálló munkavégzésre.

Fejlesztési jogviszonyban végzett tevékenységek:

Fűszer-, aroma-, gyógynövény termesztése (TEÁOR 08: 01.28)
Egyéb feldolgozóipari tevékenység (TEÁOR 08: 32.99)
Szivacsfeldolgozás, papíripari tevékenység, gyümölcsaszalás, csomagolás, Ajándéktárgy készítés.
Divatékszer gyártása (TEÁOR 08: 32.13)
Egyéb kerámiatermék gyártása (TEÁOR 08: 23.49)
Csomagolás (TEÁOR 08: 82.92)

Mt. szerinti határozott idejű munkaviszonyban végzett tevékenységek:

Általános épülettakarítás (TEÁOR 08: 81.21)
Egyéb feldolgozóipari tevékenység (TEÁOR 08: 32.99)
Zöldterület-kezelés (TEÁOR 08: 81.30)
Téztáflék gyártása (TEÁOR 08: 10.73)
Piaci kiskereskedelem (TEÁOR 08: 47.89)
A munkavégzés jelenleg 7 műhelyben zajlik, kiscsoportos formában, folyamatos segítői kontrollal.

Tervezett intézkedés: az Árendás köz 4-6 sz. alatti telephely alapterületbővítése megtörtént, az ÉNO férőhelyeinek növeléséhez további átalakítások szükségesek, emelten a vizes blokkok és a szociális helyiségek tekintetében. A fejlesztő foglalkoztatás folyamatos biztosítása. Termékfejlesztés a fejlesztő foglalkoztatásban.

Fejlesztési javaslat: Fejlesztő Gondozó Központ és az **Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona** az elmúlt években felmérte a Támogatott lakhatás XV. kerületi bevezetésének lehetőségét, mivel egyre több családban jelent nehézséget a sérült családtag otthoni, napi szintű ellátása. A TL biztosítana számukra egy, a lakóhelyükhöz közel eső, szükséglet központú ellátási formát. A TL megvalósítása érdekében a célcsoportban és hozzátartozóik körében megtörtént az igényfelmérés, egyeztetés indult a társintézményekkel és a Fenntartókkal, a XV. kerületi Önkormányzattal.

Fejlesztő Gondozó Központ (FENO)

A Göncz Árpád Szociális Intézmény szervezeti keretén belül működő Fejlesztő Gondozó Központ (FENO) szociális alapszolgáltatás keretében biztosítja a saját otthonukban élő, 6. életévüket betöltött, súlyosan, halmozottan fogyatékos gyerekek és felnőttek nappali ellátását. A célcsoportot jelentő súlyosan, halmozottan fogyatékos személyek kommunikációjukban akadályozottak, mozgáskorlátozottsággal, illetve érzékszervi sérüléssel rendelkeznek, értelmi fogyatékosokkal élnek és sok esetben egészségügyi problémával is küzdenek. Szükséglet alapú megközelítésben magas támogatási szükséglettel bírnak, 24 órás támogatást igényelnek a hét minden napján, az élet szinte összes területén.

A FENO a nappali ellátás keretében, szükség szerint a következő szolgáltatási elemeket biztosítja: tanácsadás, készségfejlesztés, háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás, étkeztetés, esetkezelés, felügyelet, gondozás, közösségi fejlesztés, gyógypedagógiai segítségnyújtás és pedagógiai segítségnyújtás.

A fejlesztés, gondozás a szakemberek által szeptemberben összeállított, egyénre szabott, komplex, sérülésspecifikus fejlesztési tervek alapján zajlik, folyamatosan nagy hangsúlyt fektetve a fejlesztő gondozás elemeire, illetve a mentális és fizikai szintentartási szempontokra. A foglalkozások keretét a csoportos és egyéni foglalkozások alkotják. A hat felnőtt csoport egy csoportvezető és két gondozó közreműködésével végzi tevékenységét, a projektrendszerű, élménypedagógiai központú foglalkozásmenetek szerint. A napi ritmust a napirend, illetve az órarend határozza meg. 2022-ben 36 férőhelyen 35 fő ellátását végezte az intézmény, az átlagéletkor 30,8 év volt.

2022 első felében a Salkaházi Sára Katolikus Általános Iskola, Szakképző Iskola, Készségfejlesztő Iskola és Fejlesztő Nevelés - Oktatást Végző Iskola a FENO-ban, mint telephelyen biztosította a tanköteles korú ellátott számára a fejlesztő nevelés-oktatást naponta 8.00-12.00-ig 7 fő részére. A 7 fő tanulói jogviszony június 15-vel megszűnt, ezzel együtt a FENO, mint a Salkaházi Iskola oktatási tevékenységet végző telephely státusza szintén, így 2022.június 15-től 35 fő ellátása a szolgáltatási idő teljes időtartamában a nappali ellátás keretében zajlott. A FENO köznevelési feladatellátási telephely státuszának megszűnése tervezhető folyamat volt, a megváltozott szolgáltatásnyújtási feltételekhez igazodó plusz álláshelyeket a fenntartó XV. kerületi önkormányzat biztosította. Az álláshelyek feltöltése folyamatosan zajlik.

Az elmúlt évek történései folyamatos változtatást kívántak meg az intézménytől szervezetileg, szakmailag egyaránt.

Az intézmény szolgáltatásai:

- a nappali ellátás által nyújtott szolgáltatás elemek,
- egyénre szabott, sérülés-specifikus gondozás, fejlesztés, szintentartás,
- napi háromszori étkezés,
- egyéni szükségleteknek megfelelő higiénés ellátás,
- segítségnyújtás az ellátottak társas kapcsolatainak kialakításában,
- kommunikáció, interakció kiemelt fejlesztése,
- tartalmas, hasznos szabadidős programok szervezése,
- az egészségügyi szakellátáshoz való hozzájutás segítése,
- családok támogatása hivatalos ügyeik intézésében, mentálhigiénés státuszuk megtartásában,
- jövőkép tervezés segítése aktív együttműködésben a Gondoskodás Gyermekéinkért Alapítvánnyal.

Fejlesztő Gondozó Központlgénybe vevők lakóhely szerinti megoszlása (fő) 2022. év

Település neve	Ellátási szerződés más önkormányzatokkal	Igénybe vevők létszáma
Csörög	-	1
Dunakeszi	-	1
Órbottyán	-	1
Csömör	-	1
Bp. IV. kerület	3	3
Bp. VII. kerület	-	1
Bp. X. kerület	-	1
Bp. XIII. kerület	2	2
Bp. XIV. kerület	-	2
Bp. XV. kerület	-	18
Bp. XVI. kerület	-	2
Bp. XVIII. kerület	-	1
Bp. XIX. kerület	1	1
Összesen		35

Forrás: GASZI

Alkalmazkodva a klienskör változó igényeihez (átlag életkor növekedése, társuló pszichés problémák gyakoriságának emelkedése, egészségügyi problémák szaporodása, mozgásstátusz romlása, iskolai csoport megszűnése) az alábbi tevékenységek zajlanak:

- kutya asszisztált fejlesztő pedagógia,
- színes kotta módszer,
- Hangpancsi módszer,
- udvari tevékenységek, tankert beépítése a terápiás programokba,
- a folyamatosan megújuló terápiás tevékenységekhez alkalmazkodó speciális fejlesztő eszközpark bővítése, szinten tartása,
- csoportok összetételének, elhelyezkedésének átstrukturálása speciális szükségletek szerint,

- szakmai team munkájának átszervezése, mentálhigiénés segítése (projekt –és forgó rendszer a csoportok között, belső és külső szakmai továbbképzések, intézménylátogatások, felsőfokú tanulmányok lehetőségének biztosítása),
- egészségügyi szűrésekhez való hozzáférés szervezése, segítése, kiszélesítése a Magyar Vöröskereszt bevonásával, kíséréssel, helyben történő szűrővizsgálatok szervezésével,
- szemléletváltó programok szervezése, megvalósítása (kisbuszos kirándulások, tematikus érzékenyítő programok lebonyolítása, közösségi szolgálat terephelyszíne),
- szülőklub facilitálása, pályázati programok megvalósítása a Gondoskodás Gyermekeinkért Alapítvánnyal együttműködésben,
- pályázatfigyelés, pályázati írás az alapítvánnyal közös munkában, illetve intézményi szinten,
- az ellátottak jövőképtervezésének, gyakorlati megvalósításának segítése (bentlakásos intézmények látogatása, jelentkezési lapok beszerzése, kapcsolattartás az adott intézménnyel, helyi lehetőségek feltérképezése) együttműködésben a Gondoskodás Gyermekeinkért Alapítvánnyal.

Az intézmény folyamatosan kapcsolatot tart a gyermekek, fiatalok, felnőttek lakóhelye szerinti illetékes önkormányzatokkal annak érdekében, hogy bővüljön azok köre, akik esetében ellátási szerződést köt a XV. Kerületi Önkormányzat a férőhelyek biztosítására és a költségek megosztására (beszámoló küldése az illetékes önkormányzatok felé az intézmény munkájáról és az adott ellátott fejlesztő-neveléséről, személyes kapcsolattartás a szülőkkel, egyeztetés a hivatali ügyintézőkkel).

A tárgyi feltételek folyamatosan alkalmazkodnak a szakmai programban megvalósítani kívánt tevékenységekhez. Az intézmény programjának jelentős részét képezik a terápiák (kutya asszisztált fejlesztő pedagógia, Alternatív és Augmentatív Kommunikáció, soundbeam, hangpancsi, hidromasszázs, egyéni és csoportos snoezelen, színes kotta, illatoskert), melyek fejlesztése folyamatos.

A társadalmi integráció, a jövőkép lehetőségeinek feltárása szempontjából együttműködést folytat az intézmény érdekképviseleti, illetve szakmai szervezetekkel (Társaság az Emberi Szabadságjogokért, Kézen Fogva Alapítvány, Nemzeti Szociálpolitikai Intézet (NSZI), Magyar Gyógynevelésügyi Egyesülete- MAGYE (súlyosan, halmozottan fogyatékosok szakosztálya, felnőtt fogyatékosügyi szakosztály), Budapesti Szociális Szakmatámogatási Hálózat Fogyatékos Emberek Budapesti Szociális Alap- és Szakosított Ellátási Szakmatámogatási Csoportja).

A témával évek óta foglalkoznak a GÁSZI szakemberei, célzott szakmai programokon, képzéseken vesznek részt, folyamatos kapcsolatot tartanak fent civil szervezetekkel a TL kapcsán.

Tervezett intézkedés:

Az önkormányzat a FENO fenntartását biztosítja, de a nem kerületi ellátottak esetében igényt tart az érintett önkormányzat anyagi hozzájárulására. Az intézménynek az érintett önkormányzatokkal folyamatosan fenn kell tartania a kapcsolatot.

A lehetséges szolgáltatásfejlesztés (szakosított ellátási forma-támogatott lakhatás) segítése, szakmai támogatása.

Mentesítő szolgáltatások feltérképezése, családok összekapcsolása ezekkel a szolgáltatásokkal.

A biztonságos működéssel kapcsolatos személyi feltételek monitorozása, a szakmai programok ennek megfelelő adaptálása, megvalósítása.

Javaslatok:

Folyamatosan alkalmazkodni kell az igénybe vevők változó speciális szükségleteihez. Ezt részben újszerű terápiák, módszerek bevonásával, ehhez kapcsolódó fejlesztő eszközök beszerzésével, részben pedig a szakemberek továbbképzéseken való részvételével kell biztosítani.

A jövőkép tervezés, a családról való leválás tudatos megsegítése a szakmai programba való beemelésével.

Olyan tudásbázis létrehozása, amely segítséget jelenthet az SHF személyt gondozó családnak a nappali ellátás igénybevételén túl, időszakos formában, nem szakosított ellátás keretein belül-otthon segítő szolgáltatások.

A Támogatott Lakhatás (TL), mint szakosított szociális ellátási forma, illetve fogyatékos személyek számára létrehozható új lakhatási forma létrehozásának segítése szakmai tudással, a Gondoskodás

Gyermekeinkért Alapítvánnyal való együttműködéssel. Olyan lakhatási szolgáltatást jelent, amellyel a közszolgáltatásokhoz és a közösségi alapú szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítható a fogyatékos személyek számára is. A szolgáltatás igénybevétele során a fogyatékos személyek lakhatása az alapellátást biztosító nappali ellátás közelében valósulna meg, integrálva, szükségleteiknek és igényüknek megfelelő kis létszámú lakásokban/házban teljes társadalmi részvételt gyakorolva a különböző életterületeken. A személyes gondoskodás keretében nyújtott határozott vagy határozatlan időre szóló TL közvetlenül a sérültséggel élőknek, közvetve a hozzátartozóknak nyújt segítséget. A TL által biztosított teljes körű ellátásra olyan esetekben mutatkozik igény, amikor a sérült otthoni, családban történő ellátása, gondozása valamilyen körülmény, élethelyzet, krízis miatt neheztelt vagy megoldhatatlan, ugyanakkor állandó felügyeletet, szakszerű gondoskodást igényel.

Támogatott lakhatás

Szt. 75.§ (1)-(2) bekezdése szerint a támogatott lakhatás a fogyatékos személyek, a pszichiátriai betegek - ide nem értve a demens személyeket - és a szenvedélybetegek részére biztosított ellátás, amely az életkornak, egészségi állapotnak és önellátási képességnek megfelelően, az ellátott önálló életvitelének fenntartása, illetve elősegítése érdekében biztosítja

a lakhatási szolgáltatást,

az önálló életvitel fenntartása, segítése érdekében a mentálhigiénés, szociális munka körébe tartozó és egyéb támogató technikák alkalmazásával végzett esetvitelt,

a közszolgáltatások és a társadalmi életben való részvételt segítő más szolgáltatások igénybevételeiben való segítségnyújtást,

az ellátott komplex szükségletfelmérése alapján, erre vonatkozó igény esetén da) a felügyeletet, db) az étkeztetést, dc) a gondozást, dd) a készségfejlesztést,

de) a tanácsadást,

df) a pedagógiai segítségnyújtást,

dg) a gyógypedagógiai segítségnyújtást,

dh) a szállítást,

di) a háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtást.

Támogatott lakhatásban az (1) bekezdés szerinti személy gyermeke is ellátható.

Az (1) bekezdés d) pontja szerinti szolgáltatási elemeket a fenntartó

a (3) bekezdés szerinti szociális szolgáltatást nyújtó szolgáltatóval, intézménnyel a szolgáltatási elem nyújtására kötött megállapodás útján,

a támogatott lakhatás részeként, a szakmai létszám és tárgyi feltételek teljesítésével,

a szintén saját fenntartásában álló, (3) bekezdés szerinti szociális szolgáltatások útján, vagy

az (1) bekezdés d) pontja szerinti szolgáltatási elemekre kiterjedő tevékenységi köre szerinti működési feltételeknek megfelelő szervezet útján, az intézményi szolgáltatások intézményen kívüli szervezet által történő ellátásának szabályai szerint biztosíthatja.

A támogatott lakhatás olyan ellátási forma, amely többek között fogyatékos személyek részére biztosít ellátást életkornak, egészségi állapotnak és önellátási képességnek megfelelően. Az ellátott önálló életvitelének fenntartása, illetve elősegítése érdekében:

lakhatási szolgáltatást,

esetvitelt,

segítségnyújtást,

az ellátott komplex szükségletfelmérése alapján, erre vonatkozó igény esetén egyéb szolgáltatásokat tartalmaz.

A támogatott lakhatás lakhatási szolgáltatása legfeljebb hat fő számára kialakított lakásban vagy házban, vagy hét-tizenkét fő számára kialakított lakásban vagy házban, vagy legfeljebb ötven fő elhelyezésére szolgáló lakások, épületek együttesében biztosítható. A helyi, illetve kistérségi igények felméréseivel, a nyilvántartási rendszerek adatai alapján körvonalazódhat a támogatott lakhatás, mint szolgáltatás által kínált lehetőségek kihasználhatósága helyi szinten. A súlyos fogyatékosággal élő emberek számára nagyon fontos a személyre szabott támogatás, minél kisebb létszámú otthonban és természetes támogató közegük (családjuk) közelében.

Más típusú fogyatékkal élő személyek nappali ellátása

A fogyatékosok más kategóriába sorolt személyek (hallássérültek, mozgássérültek, látássérültek) a tapasztalatok és felmérések szerint, illetve érdekvédelmi szervezeteik jelzése alapján - különböző okok miatt - nagyon csekély mértékben vennék igénybe a folyamatosan biztosított nappali rendszerű ellátást, ezért a részükre a konkrétan felmerült igény(ek) kapcsán jöhet szóba a szolgáltatás(ok) biztosítása. A lehetséges igények folyamatos felmérése és a megoldások keresése továbbra is feladat.

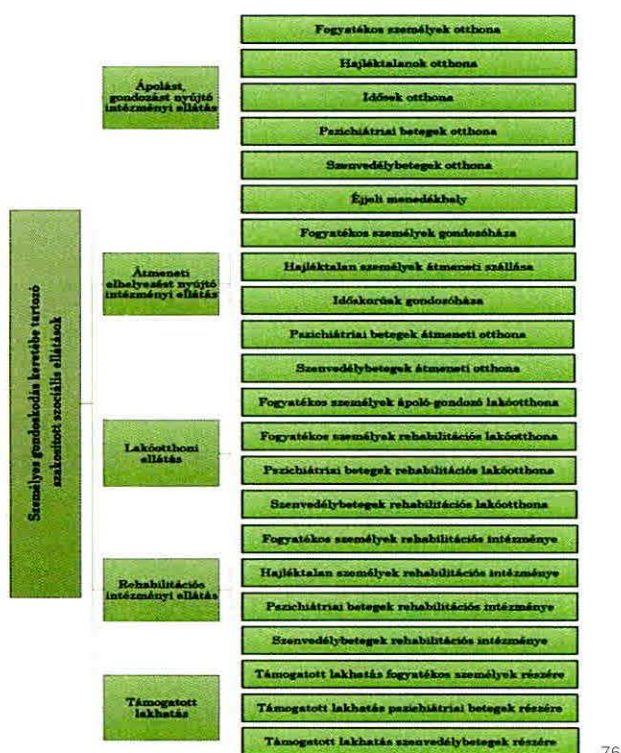
4.2.2. SZAKOSÍTOTT ELLÁTÁSOK

Az Szt. 66. § (1)-(2) bekezdése szerint ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt a rászorult személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

A szakosított ellátási formákat igénybe vevő személyek ellátásáról, az állapotuk változásáról, valamint a részükre biztosított gondozási, terápiás, valamint ápolási, illetve egyéb szolgáltatások tartalmáról - a külön jogszabályban meghatározott tartalommal - gondozási tervet kell készíteni.

Az Szt. 67. §(1)-(2) bekezdése szerint az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek napi legalább háromszori étkeztetéséről, szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátásáról, mentális gondozásáról, a külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátásáról, valamint lakhatásáról (a továbbiakban: teljes körű ellátás) az ápolást, gondozást nyújtó intézményben kell gondoskodni, feltéve, hogy ellátásuk más módon nem oldható meg. A 68. § (5) bekezdése szerinti személy ellátása esetén az ellátás tartalmát a 94/C. § szerinti megállapodás határozza meg.

(2) Ápolást, gondozást nyújtó intézmény az idősök otthona, a pszichiátriai betegek otthona, a szenvedélybetegek otthona, a fogyatékos személyek otthona, valamint a hajléktalanok otthona.⁷⁵



76

⁷⁵ Az önkormányzatnak nem kötelezően ellátandó feladata.

⁷⁶ <https://tamogatoweb.hu/szocialis-szakellatasok/>

4.2.2.1. Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények

Az Szt. 80.§-a szerint az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények - a hajléktalanok éjjeli menedékhelye és átmeneti szállása kivételével - ideiglenes jelleggel legfeljebb egyévi időtartamra teljes körű ellátást biztosítanak.

Az átmeneti elhelyezés különös méltánylást érdemlő esetben az intézmény orvosa szakvéleményének figyelembevételével egy alkalommal, egy évvel meghosszabbítható.

Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények típusai:

- időskorúak gondozóháza;
- fogyatékos személyek gondozóháza;
- pszichiátriai betegek átmeneti otthona;
- szenvedélybetegek átmeneti otthona;
- éjjeli menedékhely;
- hajléktalan személyek átmeneti szállása;

Időskorúak gondozóháza

Az Szt. 82.§-a szerint az idősek gondozóházába azok az időskorúak, valamint azok a 18. életévüket betöltött beteg személyek vehetők fel, akik önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni.

1999. január 1-től működik - az Egyesített Szociális Intézmény szervezeti keretén belül – a szakosított ellátást biztosító átmeneti elhelyezést nyújtó időskorúak Gondozó Háza.

Az intézmény az újpalotai Nyugdíjas Ház épületében (1157 Bp. Erdőkerülő u. 34.) helyezkedik el, amelyben három lakásban, valamint szükség esetén - a korábbi években kialakított - izolációs szobában végzik a gondozási feladatokat. A Gondozó Házban olyan 18 életévüket betöltött beteg emberek elhelyezése biztosítható, akik önmagukról átmenetileg nem képesek gondoskodni. Az ellátásnak azonban feltétele, hogy az igénylő részben önálló legyen, ne igényeljen állandó egészségügyi ellátást, mivel ennek feltételei nem adóttak.

En az átmeneti ellátási forma egy évig vehető igénybe, de indokolt esetben az intézmény vezetője ezt - orvosi javaslatra - további egy évvel meghosszabbíthatja. A téli hónapokban az elhelyezés iránti igény nő, mert a saját otthonukban élők a fűtési gondjaikat nem tudják megoldani. A nyári időszakban jellemzően azok veszik (vennék) igénybe a szolgáltatást, akiknek a hozzátartozói nyaralni szeretnének, vagy például lakásukat újítják fel.

A kétszintes panelszerkezetes épületnek több földszinti folyosóján kerültek kialakításra a Gondozó Ház működtetéséhez elengedhetetlen közösségi-, kiszolgáló helyiségek. Így az étkező, mosó és fürdőszoba, valamint a lakóegységek mind különböző folyosón találhatóak. Mivel az épület zárása a Nyugdíjas Ház lakói miatt nem megoldott, így a demenciával élő betegek ellátását nem tudják megoldani.

2014-2015-ben építészeti koncepcióterv készült arra vonatkozóan, hogy hogyan lehetne a Gondozó Ház által nyújtott idősek átmeneti otthoni elhelyezését fejleszteni a XV. kerületben. Az volt a javaslat, hogy a volt Észak-Pesti Kórház 3-as épületében kerüljön kialakításra egy olyan idősellátó centrum, amely a megnövelt férőhelyszám mellett, gondoskodik a demenciával élő betegek átmeneti otthoni ellátásáról is. Ennek a fejlesztési tervnek a megvalósítása nem történt meg. A korábban elfogadott jogszabály (Szt. 138. § (4) bekezdése), miszerint idősek számára átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény 2022. december 31-ig működhet, a 2021. évi CXXIX 2§. 2022. január 1. nappal hatályát veszítette, így az átmeneti Gondozó Ház kivezetésére nem került sor.

A Gondozóházban az igénybe vevők száma (fő/év)

Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Igénybe vevők	24	26	22	21	15	6	5

Forrás: GÁSZI

Tervezett intézkedés: A Nyugdíjsház épületének több földszinti folyosóján kialakított, a Gondozó Ház működtetéséhez elengedhetetlen közösségi-, kiszolgáló helyiségek (étkező, mosó és mozgáskorlátozott fürdőszoba, lakóegységek) egy folyosóra történő elhelyezésére lenne szükség a hatékonyabb és gördülékenyebb munkavégzéshez.

Fogyatékos személyek gondozóháza

Az Szt. 83. §-a szerint a fogyatékosok gondozóházában azok a fogyatékos személyek helyezhetők el, akiknek ellátása családjukban nem biztosított, vagy az átmeneti elhelyezést a család tehermentesítése teszi indokoltá.

A fogyatékkal élőkkel szembeni előítélet változása társadalmi szinten lassú folyamat. A családok sokszor erőn felül cselekedve, a családtagok mentális, testi egészségének veszélyeztetése ellenére is kitartanak a fogyatékos ember családjában tartása mellett. Nem akarják gyermekeiket gondnokság alá helyezni, nem minden esetben gondoskodnak a sérült ember jövőjéről, arról az időről, amikor majd elveszíti családtagjait. Bár a szülők tudnak róla, hogy a bentlakásos fogyatékos otthonok férőhelyei telítettek - a várakozási idő több év is lehet – mégsem tartják etikusnak, hogy várólistára vetessék gyermeküket. Szükség lenne egy olyan típusú átmeneti gondozóházra, amely megoldást nyújt a krízishelyzetek kezelésére, illetve átmeneti segítséget nyújt a családoknak, ha azok egy-egy hosszabb-rövidebb időszakra a rászoruló sérült ellátásában akadályoztatva vannak. Az érintett intézmények munkatársainak tapasztalatai szerint a XV. kerületben is számottevő igény van a szolgáltatásra, ezért a fogyatékosok átmeneti otthonának kialakításának a lehetőségét, terveit - a lakóotthonnal együtt kezelve - ki kell dolgozni. A fogyatékkal élők gondozóházának biztosítását továbbra is a megvalósítandó feladatok között kell szerepeltetni (lásd előzőekben).

Pszichiátriai betegek átmeneti otthona

Az Szt. 83/A. §-a szerint a pszichiátriai betegek átmeneti otthonában az a pszichiátriai beteg helyezhető el, akinek ellátása átmenetileg más intézményben vagy a családjában nem oldható meg, viszont tartós bentlakásos intézményi elhelyezése vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelése nem indokolt.

A szolgáltatás ellátására (nem kötelező önkormányzati feladat) a XV. kerületi Önkormányzat ellátási szerződést kötött a **Félúton Alapítvánnyal**, mely által a pszichiátriai betegek számára is hozzáférhetővé vált az átmeneti-otthoni ellátás. A Félúton Alapítvány "Your Self" (YS) Centruma végzi a pszichiátriai betegek nappali és átmeneti ellátását. A pszichiátriai betegeket kezelő intézet, - a "Your Self" (YS) Centrum - a Félúton Alapítvány második önálló szociális és egészségügyi szakintézménye. Az intézményben 65 fő nappali és 16 fő bentlakásos ellátását tudják egy időben biztosítani. Olyan krónikus pszichiátriai betegségekkel (pl.: depresszió, krónikus szorongásos problémák, skizofrénia) küzdő személyeknek nyújtanak segítséget, akik túl vannak az aktív kórházi kezelésen, állapotuk stabilizálódott, de a társadalomba való visszailleszkedéshez még segítségre van szükségük.

Szenvedélybetegek átmeneti otthona

Az Szt. 83/B. §-a szerint a szenvedélybetegek átmeneti otthonában az a személy helyezhető el, akinél szakorvosi (addiktológus, pszichiáter) szakvélemény alapján szenvedélybetegség került megállapításra, és ellátása átmeneti jelleggel családjában vagy lakókörnyezetében nem oldható meg. A pszichiátriai betegek átmeneti otthonához hasonlóan – ellátási szerződés keretei között – ezt a szolgáltatást (nem kötelező önkormányzati feladat) is az erre szakosodott **Félúton Alapítvány** biztosítja a XV. kerületben. A Félút Centrumban a kliensek elhelyezéséről az intézmény 16 férőhelyen, maximum 3 ágyas, erkélyes, fürdőszobával felszerelt szobákban gondoskodik. 2022-ben

karbantartási feladatokkal láttak el, többek között tisztításra került a fűtésrendszer, elromlott zárok, illetve csapok cseréje is megtörtént.

Szolgáltatásaik:

- napi háromszori étkezés,
- 24 órás nővéri felügyelet,
- szakorvosi ellátás,
- folyamatos, az egész napot lefoglaló program,
- a Névtelen Alkoholisták gyűléseinek rendszeres látogatása,
- az alkoholbeteg családjának segítése a társfüggőségi programunkon belül (ez utóbbi alkoholbetegek hozzátartozói számára külön is igényelhető szolgáltatás).

Elsősorban azoknak az alkoholbetegeknek tudják vállalni az ellátását, akiknek a hozzátartozói bizonyos előre megbeszélt programrészeknél aktívan együttműködnek a szolgáltatást nyújtó szakemberekkel.

Tervezett intézkedés: az ellátási szerződés fenntartása az állandó igény miatt szükséges.

4.3 A GYERMEKEK VÉDELMÉRŐL ÉS A GYÁMÜGYI IGAZGATÁSRÓL SZÓLÓ 1997. ÉVI XXXI. TÖRVÉNY (továbbiakban: Gyvt.) ALAPJÁN ADHATÓ PÉNZBENI ÉS TERMÉSZETBELI ELLÁTÁST ÉS SZEMÉLYES GONDOSKODÁST BIZTOSÍTÓ TÁMOGATÁSI FORMÁK

A gyermekek védelmének rendszere

A Gyvt. 14. § (1)-(3) bekezdése szerint a gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

A Gyvt. 15.§ (1)-(4) bekezdése szerint a **pénzbeli és természetbeni ellátások:**

a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,

a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,

a gyermektartásdíj megelőlegezése,

az otthonteremtési támogatás,

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

a gyermekjóléti szolgáltatás,

a gyermekek napközbeni ellátása,

a gyermekek átmeneti gondozása.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:

a) az otthont nyújtó ellátás,

b) az utógondozói ellátás,

c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:

a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,

a védelembe vétel,

a családbafogadás,

az ideiglenes hatályú elhelyezés,

a nevelésbe vétel,

a nevelési felügyelet elrendelése,

az utógondozás elrendelése,

az utógondozói ellátás elrendelése,

a megelőző pártfogás elrendelése.

4.3.1. Pénzbeli és természetbeni ellátások

A Gyvt. 18. § (1)-(4) bekezdése szerint a jogosult gyermek számára

a) a gyámhatóság az e törvényben meghatározott feltételek szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg.

A települési önkormányzat vagy a fenntartó az e törvényben meghatározott módon, természetbeni ellátásként biztosítja a gyermekétkeztetést.

A települési önkormányzat képviselő-testülete a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint a gyermek és fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel pénzbeli támogatást állapíthat meg.

E törvény szerint a gyámhatóság a gyermek gondozó szülőjének vagy más törvényes képviselőjének a gyermektartásdíjat megelőlegezi, a jogosult fiatal felnőttnek otthonteremtési támogatást állapít meg, és ezen pénzbeli ellátások folyósításáról rendelkezik.

Az (1) bekezdésben meghatározott pénzbeli és természetbeni ellátások megállapítását nevelési-oktatási intézmény, gyámhatóság, továbbá más családvédelemmel foglalkozó intézmény, illetve természetes személy vagy a gyermekek érdekeinek védelmét ellátó társadalmi szervezet kezdeményezheti.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A Gyvt 19. § (1)-(9) bekezdése szerint a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult

- a) a 21/B. §-ban meghatározott ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és – ha megfelel a 21/C. §-ban foglalt feltételeknek – a szünidei gyermekétkeztetésnek,
- b) a 20/A. §-ban meghatározott pénzbeli támogatásnak,
- c) az e törvényben és más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek után a gyermek családbafogadó gyámjával kirendelt hozzátartozó kiegészítő pénzbeli ellátásra jogosult, ha

- a) a gyermek tartására köteles, és
- b) nyugellátásban, korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, táncművészeti életjáradékban, átmeneti bányászjáradékban, megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban, időskorúak járadékában vagy olyan ellátásban részesül, amely a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások emeléséről szóló jogszabály hatálya alá tartozik.

A gyámhatóság megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

- a) a szociális vetítési alap összegének a 180%-át, ha⁻
 - aa) a gyermeket egyedülálló szülő vagy más törvényes képviselő gondozza,⁻
 - ab) a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy⁻
 - ac) a nagykorúvá vált gyermek megfelel a 20. § (2) bekezdésében foglalt feltételeknek;⁻
- b) a szociális vetítési alap összegének 165%-át az a) pont alá nem tartozó esetben,⁻ feltéve, hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg külön-külön vagy együttesen a (7) bekezdésben meghatározott értéket.

Az egy főre jutó jövedelem megállapításánál a 131. § (2) bekezdését kell alkalmazni. Ettől eltérni akkor lehet, ha a jövedelmi viszonyokban igazolható ok miatt tartós romlás vélelmezhető.

A (2) bekezdésben meghatározott összeg számításánál – a kérelem benyújtásának időpontjában – közös háztartásban élő közeli hozzátartozóként (gondozó családként) kell figyelembe venni az egy lakásban együtt lakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező

- a) szülőt, a szülő házastársát vagy élettársát,
- b) 20 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező gyermeket,
- c) 23 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, a nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytató gyermeket,
- d) 25 évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, felsőoktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytató gyermeket,
- e) korhatárra való tekintet nélkül a tartósan beteg és a fogyatékos gyermeket,
- f) az a)–e) pontokba nem tartozó, a Ptk. családjogra irányadó szabályai alapján a szülő vagy

házastársa által eltartott rokont.

A (4) bekezdés alkalmazásában szülő alatt a családbafogadó gyámot kell érteni, ha a családbafogadó gyám a gyámsága alá helyezett gyermek tartására köteles.

A vagyoni helyzet vizsgálata kiterjed a (4) bekezdésben meghatározott közös háztartásban élő közeli hozzátartozók vagyonára.

Vagyon alatt azt a hasznosítható ingatlant, járművet, továbbá vagyoni értékű jogot kell érteni, amelynek egy főre jutó értéke a gyermeket gondozó családban

- a) külön-külön számítva a szociális vetítési alap összegének húszszorosát, vagy
 - b) együtt számítva a szociális vetítési alap összegének hetvenszeresét
- meghaladja, azzal, hogy nem minősül vagyonnak az az ingatlan, amelyben a szülő vagy a tartásra köteles más törvényes képviselő életvitelszerűen lakik, az a vagyoni értékű jog, amely az általuk lakott ingatlanon áll fenn, továbbá a mozgáskorlátozottságra vagy tartós betegségekre tekintettel fenntartott gépjármű.

A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítására irányuló kérelmet elutasítja, ha a (4) bekezdésben megjelölt személyek együttesen vagy külön-külön a (7) bekezdésben meghatározott értékű vagyonnal rendelkeznek.

Nem állapítható meg rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, illetőleg a megállapított jogosultságot meg kell szüntetni, ha a gyermek tartózkodási joga megszűnt vagy tartózkodási jogának gyakorlásával felhagyott.

A Gyt. § 20.§-a szerint a feltételek fennállása esetén a gyámhatóság egy év időtartamra, de legfeljebb

- a) a (2) bekezdés a) pontja szerinti esetben a nagykorúvá vált gyermek 23. életévének betöltéséig,
- b) a (2) bekezdés b) pontja szerinti esetben a nagykorúvá vált gyermek 25. életévének betöltéséig

megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát.

Az egyéb jogosultsági feltételek fennállása esetén nagykorúvá válása után is jogosult a gyermek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, ha

a) nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat és 23. életévét még nem töltötte be, vagy

b) felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be,

és a nagykorúvá válását megelőző második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válását megelőző nap közötti időszakban legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot, ideértve a 19. § (1a) bekezdés szerinti kiegészítő pénzbeli ellátásra való jogosultságot is, a gyámhatóság – hivatalból vagy kérelemre – felülvizsgálja, ha a megállapított jogosultság időtartama alatt a jogosultsági feltételekben változás következett be.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság

a) megszűnik az (1) bekezdésben meghatározott időtartam leteltével,

b) megszüntetésre kerül, ha

ba) a (3) bekezdés szerinti felülvizsgálat azzal az eredménnyel zárul, hogy a jogosultsági feltételek nem állnak fenn, vagy

bb) a gyermek gyermekvédelmi szakellátásba kerül.

A Gyvt. 20/A. § (1) bekezdése szerint a gyámhatóság annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága

a) a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel,

b) a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel

alapösszegű pénzbeli támogatást folyósít, feltéve, hogy a gyermek, fiatal felnőtt az a) és b) pont szerinti időpontban a gyámhatóság határozata alapján nem minősül a 67/A. §-ban foglaltak szerint hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének, valamint a külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

A feltételek fennállása esetén a jegyző a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt határozattal egy évre állapítja meg a jogosult számára, amely elsősorban gyermekétkeztetési kedvezmény igénybevételét teszi lehetővé.

2022-ben a veszélyhelyzet alatti átmeneti intézkedések során emelkedett a jövedelemhatár, ami 2023-ban átvezetésre került a Gyvt.-be is. A módosítás értelmében a jövedelemhatár az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 165, illetve 180%-a. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők évente két alkalommal augusztusban és novemberben a központi költségvetésben meghatározott összegű támogatást kapnak. A támogatás összege 2017. augusztus hónaptól a hátrányos helyzetűek esetében 6.500 Ft/alkalom, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez társuló támogatás esetében 6.000 Ft/alkalom. A gyermekek nagyobb szociális biztonságát garantálja a törvény azzal, hogy a Gyvt. a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez társuló természetbeni támogatást 2019-től újra pénzbeli támogatás formájában folyósítja.

A pénzbeli támogatás értékét a Magyar Államkincstár a jelzett igénylés alapján az önkormányzatnak utalja, amit az ügyfelek felé továbbít, így az önkormányzatot csak a kézbesítési költség terheli.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma és a kifizetett támogatás összege

Év	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	435	332	300	385	242
Összesen (eFt)	5 497	4 198	3 788	4 545	3 072

Forrás: helyi adat

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt kérő és védelembe vett családokra vonatkozóan a jegyzőnek egy évben két alkalommal (május, október) jelentési kötelezettsége van a kerületben élő hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekekről, továbbá a KSH felé minden tárgyévet követő

január 31-ig a gyámhatóság tevékenységének jelentésén belül van erre vonatkozó adatközlési kötelezettsége 8 KSH 1210 jelentés)

A gyámhatóság 2013. szeptember 1-jétől, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre – külön döntésben-, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény időszakra megállapítja a gyermek, a nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

Hátrányos helyzetű gyermek az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében a Gyvt.-ben meghatározott körülmények közül (alacsony iskolai végzettség, alacsony foglalkoztatottság, elégtelen lakókörnyezet, lakáskörülmény) egy fennáll. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében a Gyvt.-ben meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll. A hátrányos helyzetet 2013. szeptember 1-jétől külön határozatban kell megállapítani.

Hátrányos helyzetű gyermekek száma

Év	2021	2022
Fő	126	112

Forrás: helyi adat

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma

Év	2021	2022
Fő	26	19

Forrás: helyi adat

Javaslat: a gyermekintézmények, mint a jelzőrendszer tagjai, tájékoztatással segítsék elő, hogy minél több rászoruló család kérje a kedvezményre való jogosultság megállapítását.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

A Budapest Főváros XV. ker. Önkormányzat Képviselő-testülete, az Szt-ben, illetve a Gyvt 18. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján - az egyének és családok szociális biztonságának megőrzése és elősegítése érdekében – megalkotta a települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól szóló 5/2015.(II. 5.) önkormányzati rendeletet.

A törvénymódosítás következtében 2015-ben megváltozott a támogatások rendszere, a Gyvt.-ből kikerült a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, mint támogatási forma, ezért kerületünkben, 2015. március 01-től a Palota rendkívüli gyermekvédelmi támogatás került bevezetésre.

Az önkormányzati rendelet szerint, egy évben négy alkalommal lehet támogatást igényelni. A támogatás maximális összege 14 000 Ft/gyermek.⁸⁰

Palota rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma és a kifizetett támogatás összege

Év	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	562	470	529	439	393
Összesen (eFt)	13 216	10 717	11 818	14 279	11 946

Összességében megállapítható, hogy a kérelmezők többsége 1-3 gyermeket egyedül nevelő, illetve alacsony egy főre jutó jövedelemmel rendelkező szülő(k), aki(k) a családi pótlékon, az egyéb segélyeken és sok esetben az alkalmi munkából származó jövedelmen kívül egyéb jövedelemmel

⁸⁰ az 5/2015. (II.5) ök. rendelet 2022. december 31. napjáig hatályos időállapota szerint

nem rendelkezik. Az eset szám csökkenése összefüggésben van a gyermekkorú lakosság számának fogyásával, a segélyezésből egyéb okból kiesők számával valamint a szigorúbb jogszabályi rendelkezésekkel.

Tervezett intézkedés: a Palota rendkívüli gyermekvédelmi támogatás családközpontú támogatás, ezért az önkormányzat e támogatási forma fenntartását szükségesnek tartja. Az éves a költségvetések összeállításakor minden évben vizsgálni szükséges az alkalmanként adható támogatási összeg emelésének lehetőségét és a vonatkozó rendelet módosítását.

4.3.2 SZEMÉLYES GONDOSKODÁST BIZTOSÍTÓ TÁMOGATÁSI FORMÁK

A Gyvt. 38. § (1)-(3) bekezdése szerint az alapellátásnak hozzá kell járulnia a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.

Az alapellátás hozzájárul a gyermek hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetének feltárásához, és a gyermek szocializációs hátrányának csökkentésével annak leküzdéséhez.

Az alapellátás keretében nyújtott személyes gondoskodást – lehetőség szerint – a jogosult lakóhelyéhez, tartózkodási helyéhez legközelebb eső ellátást nyújtó személynél vagy intézményben kell biztosítani.

Ha a gyermekek átmeneti gondozását a települési önkormányzat ellátási szerződés keretében biztosítja, és az ellátást nyújtó intézmény nem a települési önkormányzat területén működik, a gyermekjóléti szolgáltatási feladatok ellátását lehetőség szerint a szülő lakóhelye szerinti települési önkormányzatnak kell biztosítania.

Biztos Kezdet Gyerekház⁸¹

A Gyvt. 38/A. § (1)-(2) bekezdése szerint a Biztos Kezdet Gyerekház célja a szociokulturális hátrányokkal küzdő, elsősorban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek egészséges fejlődésének biztosítását támogató, fejlődési lemaradását kompenzáló, a szülői kompetenciákat erősítő, a szülő és az óvodába még nem járó gyermek számára együttesen nyújtott társadalmi felzárkózást segítő prevenciós szolgáltatás biztosítása.

A Biztos Kezdet Gyerekház a gyermek sikeres óvodai beilleszkedése, valamint a gyermek és a család sikeres társadalmi integrációja érdekében együttműködik különösen a család- és gyermekjóléti szolgálattal, a család- és gyermekjóléti központtal, a védőnői szolgálattal, az óvodával, a helyben elérhető egyéb, a gyermekek és a gyermekes családok számára szolgáltatást nyújtó intézménnyel, valamint szükség esetén a gyermekvédelmi jelzőrendszer egyéb tagjaival.

Gyermekek napközbeni ellátása

A Gyvt. 41. § (1)-(3) bekezdése szerint a gyermekek napközbeni ellátásaként az életkornak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást és étkeztetést kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, törvényes képviselői munkavégzésük – ideértve a gyermekgondozási díj, a gyermekgondozást segítő ellátás és a gyermeknevelési támogatás folyósítása melletti munkavégzést is –, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, nappali rendszerű iskolai oktatásban, a nappali oktatás munkarendje szerint szervezett felnőttoktatásban, felsőoktatási intézményben nappali képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő, törvényes képviselő munkarendjéhez igazodik. Gyermekek napközbeni ellátásának igénybevételére jogosult az átmeneti gondozásban és az otthon nyújtott ellátásban részesülő gyermek is.

(2) Az (1) bekezdés szerinti egyéb ok miatt a gyermekek napközbeni ellátását különösen az olyan gyermek számára kell biztosítani,

a) akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége,

⁸¹ a XV. kerületben nem működik ilyen intézmény

b) akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel,
c) akinek a szülője, törvényes képviselője szociális helyzete miatt az ellátásáról nem tud gondoskodni.

(3) A gyermekek napközbeni ellátásának formái – a gyermekek életkorának megfelelően –

- a) a bölcsődei ellátás,
- b) a napközbeni gyermekfelügyelet, és
- c) az alternatív napközbeni ellátás.

A Gyvt. 42. § (1)- (5) bekezdése szerint a bölcsődei ellátás keretében – ha e törvény kivételt nem tesz – a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását kell biztosítani.

(2) Bölcsődei ellátást biztosíthat a bölcsőde, a mini bölcsőde, a munkahelyi bölcsőde és a családi bölcsőde.

(3)* Bölcsődei ellátás keretében a sajátos nevelési igényű gyermek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermek nevelése és gondozása is végezhető.

(3a)* A sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermek bölcsődei ellátása történhet a többi gyermekkel közös bölcsődei csoportban vagy speciális bölcsődei csoportban.

(4) A bölcsődei ellátás keretében az (1) bekezdés szerinti ellátáson túl – szolgáltatásként – speciális tanácsadás, időszakos gyermekfelügyelet, gyermekhotel működtetése vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatás is biztosítható. Ezeket a szolgáltatásokat a gyermek hatodik életévének betöltéséig lehet igénybe venni.

(5) A bölcsődei nevelési év szeptember 1-jétől a következő év augusztus 31-éig tart.

A Gyvt. 42/A. § (1)- (4) bekezdése szerint a bölcsődei ellátás keretében a gyermek húszhetes korától nevelhető és gondozható

- a) az óvodai nevelésre nem érett gyermek esetén a (2) bekezdésben meghatározott időpontig,
- b)* a a sajátos nevelési igényű gyermek, valamint a korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermek esetén a (3) bekezdésben meghatározott időpontig,
- c) az a) és b) pont alá nem tartozó gyermek esetén, ha a harmadik életévét
- ca) január 1-je és augusztus 31-e között tölti be, az adott év augusztus 31-éig,
- cb) szeptember 1-je és december 31-e között tölti be, a következő év augusztus 31-éig, ha a szülő, törvényes képviselő nyilatkozik arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását eddig az időpontig bölcsődei ellátás keretében kívánja megoldani.

(2) Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig.

(3) A bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.

(4) Meg kell szüntetni annak a gyermeknek a bölcsődei ellátását, aki orvosi szakvélemény alapján egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható.

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet módosításáról szóló 6/2016. (III. 24.) EMMI rendelet 46. § (1)-(3) bekezdése szerint a bölcsődében egy bölcsődei csoportban legfeljebb tizenkét gyermek nevelhető, gondozható, kivéve, ha a bölcsődei csoportban

- a) valamennyi gyermek betöltötte a második életévét, vagy
- b) sajátos nevelési igényű gyermeket is nevelnek, gondoznak.

Az (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben egy bölcsődei csoportban legfeljebb tizennégy gyermek nevelhető, gondozható.

Az (1) bekezdés b) pontja szerinti esetben egy bölcsődei csoportban, ha

- a) egy sajátos nevelési igényű gyermeket látnak el, legfeljebb tíz gyermek,
- b) kettő sajátos nevelési igényű gyermeket látnak el, legfeljebb nyolc gyermek,
- c) három-hat sajátos nevelési igényű gyermeket látnak el, legfeljebb hat gyermek nevelhető, gondozható.

Egyesített Bölcsődék

A családban nevelkedő gyermekek napközbeni gondozását, nevelését ellátó intézményként működő Egyesített Bölcsődék 6 tagintézményben látja el a gyermekeket.
Férőhelyek száma 2022. szeptember 01-től: 558.

Szeptembertől módosításra kerültek a férőhelyek, melynek szükségességét a bölcsődék finanszírozása, a kihasználtság, továbbá a 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 39. §-a indokolta, mely alapján a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál a bölcsődei csoportszoba bútorzat nélküli hasznos alapterülete gyermekenként legalább három négyzetméter.

A Kontyfa utcai Százholdas Pagony bölcsődében az alacsony kihasználtság miatt átmenetileg szüneteltetésre került két csoportszoba, ami 28 fővel csökkentette a felvehető gyermeklétszámot. Összességében így 86 férőhellyel csökkent az Egyesített Bölcsődék engedélyezett férőhelyszáma, ami 644-ről 558-ra módosult.

Önkormányzati bölcsődék 2021

Sorszám	Bölcsőde neve	Bölcsőde címe	Férőhelyek száma
1.	Gyöngyszem	1158 Budapest, Bezsilla N. utca 17.	40
2.	Szivárvány	1152 Budapest, Fő út 33.	100
3.	Mazsolapalota	1157 Budapest, Kavicsos köz 6.	140
4.	Csometekert	1154 Budapest, Wesselényi utca 31.	84
5.	Százholdas Pagony	1156 Budapest, Kontyfa utca 6.	140
6.	Idevár	1156 Budapest, Nádastó park 1.	140
Összesen:			644

Forrás: helyi adat

Önkormányzati bölcsédék 2022

Sorszám	Bölcsőde neve	Bölcsőde címe	Férőhelyek száma
1.	Gyöngyszem	1158 Budapest, Bezsilla N. utca 17.	30
2.	Szivárvány	1152 Budapest, Fő út 33.	94
3.	Mazsolapalota	1157 Budapest, Kavicsos köz 6.	127
4.	Csometekert	1154 Budapest, Wesselényi utca 31.	72
5.	Százholdas Pagony	1156 Budapest, Kontyfa utca 6.	112
6.	Idevár	1156 Budapest, Nádastó park 1.	123
Összesen:			558

Forrás: helyi adat

Felvett gyermekek száma 2021. december 31-én

Bölcsőde neve	Engedélyezett férőhely	Felvett gyermekek száma	Feltöltöttség %
Gyöngyszem	40	36	90
Szivárvány	100	91	91
Mazsolapalota	140	83	59,28
Csometekert	84	56	66,66
Százholdas Pagony	140	60	42,85
Idevár	140	87	62,14
Összesen:	644	413	64,13

Forrás: helyi adat

Felvett gyermekek száma 2022. december 31-én

Bölcsőde neve	Engedélyezett férőhely	Felvett gyermekek száma	Feltöltöttség %
Gyöngyszem	30	29	97
Szivárvány	94	91	97
Mazsolapalota	127	79	62
Csemetekert	72	49	68
Százholdas Pagony	112	65	58
Idevár	123	83	67
Összesen:	558	396	71

Forrás: helyi adat

A gyermekek életkori megoszlása 2021. december 31-én

Kor	Fő	%
1 – 10 hónapos	3	0,73
11 – 18 hónapos	32	7,75
19 – 36 hónapos	330	79,90
37 – és több hónapos	48	11,62
Összesen:	413	100

Forrás: helyi adat

A gyermekek életkori megoszlása 2022. december 31-én

Kor	Fő	%
1 – 10 hónapos	3	0,76
11 – 18 hónapos	19	4,80
19 – 36 hónapos	346	87,37
37 – és több hónapos	28	7,07
Összesen:	396	100

Forrás: helyi adat

A kétévesnél fiatalabb gyermekek aránya:

2021. december 31-én: 17,19 %

2022. december 31-én: 22,5%

Összes gondozott gyermek a 2021. évben

Bölcsőde neve	Összes gondozott gyermek
Gyöngyszem	65
Szivárvány	164
Mazsolapalota	163
Csemetekert	98
Százholdas Pagony	128
Idevár	145
Összesen:	763

Forrás: helyi adat

Összes gondozott gyermek a 2022. évben

Bölcsőde neve	Összes gondozott gyermek
Gyöngyszem	59
Szivárvány	164
Mazsolapalota	150
Csemetekert	104
Százholdas Pagony	131
Idevár	157
Összesen:	765

Forrás: helyi adat

Az Egyesített Bölcsődék alapvető célkitűzése a magas szintű, a lakossági és szakmai igényeknek mind jobban megfelelő nevelői - gondozói munka biztosítása a kerület valamennyi bölcsődéjében. A bölcsődék rendelkeznek azokkal a személyi és tárgyi feltételekkel, melyek biztosítják a mindezt elősegítő magas szintű nevelő-gondozó munkát.

A korszerű táplálkozásnak megfelelő ételmezést két központi konyhán keresztül biztosítják a gyermekek számára. A speciális étkezést (liszt, cukor, tej érzékeny stb.) igénylő gyermekek számára továbbra is a szükségleteknek megfelelő ételmezést nyújtanak. A HACCP előírásainak betartását folyamatosan ellenőrzik minden konyhában. A takarékos gazdálkodás érdekében a mosdai tevékenységet két mosókonyha látja el.

A bölcsőde vállalhatja a hat éven aluli sajátos nevelési igényű gyermek nevelését, gondozását, amennyiben az ellátáshoz szükséges tárgyi feltételekkel rendelkezik. Ezen gyermekek számára 18 férőhely áll rendelkezésre az Idevár Bölcsődében.

A sajátos nevelési igényű gyermekek korai fejlesztése, a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013 (II.26) EMMI rendelet 4.§ (3) pontja szabályozza, mely szerint, ha a gyermek bölcsődei nevelésben, gyermekotthoni ellátásban, fogyatékosok nappali intézményében, fogyatékosok ápoló-gondozó bentlakásos intézményében intézményi ellátásban részesül, a korai fejlesztést és gondozást - amennyiben a feladat ellátásához szükséges feltételek biztosítottak - az intézményben kell ellátni.

A pedagógiai szakszolgálati intézmény a tanácsadást a szülőn kívül a feladatellátási hely adott gyermekkel foglalkozó szakalkalmazottal részére is biztosítja.

A sajátos nevelési igényű gyermekek korai fejlesztése, fejlesztő felkészítése a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 97. § (5) bekezdés szerint – 2013. január 1-ig folyhatott bölcsődei nevelés-gondozás keretein belül.

Ennek értelmében 2013. január 1-től a bölcsőde a sajátos nevelési igényű gyermekek rehabilitációját és rehabilitációját nem, kizárólag nevelését-gondozását végezheti.

A Nádastó parki Idevár Bölcsőde nyújt lehetőséget a szociális rehabilitációra, egy másfajta inger gazdag környezet megismerésére, nagyobb fokú önállósodásra. Az integrált fejlesztés, gondozás az egészséges gyermekek esetében a másság elfogadását és a toleranciát fejleszti, a szülők számára lehetővé teszi a munkavállalást, csökkenti a kirekesztettség érzését, tanácsot ad a sajátos igényű gyermek neveléséhez.

2022-ben 37 sajátos nevelési igényű gyermeket gondoztak az elvárásoknak megfelelően, speciális csoportban a részleges integráció módszerét alkalmazva, illetve teljes integrációban. 29 gyermeket a Nádastó parki Idevár bölcsődében láttak el, 4 gyermeket a Fő úti Szivárvány bölcsődében, 1 gyermeket a Mazsolapalota és három gyermeket a Százholdas Pagony bölcsődében. Ebben az évben 14 fő korai fejlesztésben részesülő gyermeket is elláttak, így összességében 51 gyermek igényelt sajátos ellátást, kiemelt figyelmet. Ez a létszám az előző évhez képest nagy eltérést mutat, ami összességében 15,5% emelkedés.

Az egyéni foglalkozások mellett csoportfoglalkozások keretében történt a gyermekek fejlesztése, melyeken az ép fejlődésmentű gyermekek biztosítják a húzóerőt. Biztosított volt a TSMT (tervezett szenzomotoros tréning), a kognitív fejlesztés és a zenei foglalkozás heti rendszerességgel, továbbá kutyaterápiát tudunk biztosítani heti egy alkalommal.

A 2022. évben a fejlesztéseket egész évben folyamatosan tudták biztosítani a Pedagógiai Szakszolgálat szakembereivel. Az évek óta rendszeresített team megbeszélést szeptemberben megtartották, ahol részletesen beszéltek meg a gyermekek fejlesztéséhez szükséges információkat. Ezeken az értekezleteken részt vett a Pedagógiai Szakszolgálat XV. kerületi vezetője, az Egyesített Bölcsődék igazgatója, gyógypedagógusok, pszichológusok, szakmai tanácsadó, kisgyermeknevelők és a gyógypedagógiai asszisztens. A rendszeres megbeszélések által összehangoltabb és eredményesebb a fejlesztő munka.

Korai fejlesztés esetén inkább habilitációról beszélünk, ami - eltérő fejlődésmenet esetén – a fejlődés útjára való ráhelyezést jelent. Amikor egy kisgyermek lassabban fejlődik, a szülők gyakran hónapokat eltöltenek azzal, hogy rászánják magukat arra, hogy segítséget kérjenek. Ebben az életkorban az idő azonban létfontosságú, hiszen az első életevek a gyermek fejlődése szempontjából meghatározó jelentőségűek.

Statisztikai mutatók az Idevár bölcsődében SPECIÁLIS csoportban gondozott sajátos nevelési igényű gyermekek 2021. évi gondozásáról

Idevár Bölcsőde	Felvehető száma	SNI gyermekek	Beíratott száma (felvett)	gyermekek
2021. január	18		12	
2021. február	18		13	
2021. március	18		14	
2021. április	18		15	
2021. május	18		15	
2021. június	18		16	
2021. július	18		16	
2021. augusztus	18		14	
2021. szeptember	18		17	
2021. október	18		16	
2021. november	18		17	
2021. december	18		18	

Forrás: helyi adat

Statisztikai mutatók az Idevár bölcsődében SPECIÁLIS csoportban gondozott sajátos nevelési igényű gyermekek 2022. évi gondozásáról

Idevár Bölcsőde	Felvehető száma	SNI gyermekek	Beíratott száma (felvett)	gyermekek
2022. január	18		13	
2022. február	18		13	
2022. március	18		14	
2022. április	18		15	
2022. május	18		16	
2022. június	18		16	
2022. július	18		16	
2022. augusztus	18		14	
2022. szeptember	18		11	
2022. október	18		12	
2022. november	18		12	
2022. december	18		12	

Forrás: helyi adat

Alapellátáson túli szolgáltatások

Sószoba

Mind a hat intézményükben sószobát üzemeltetnek, melyet a gyermekek alapellátáson túli szolgáltatásként térítés mentesen tudnak igénybe venni. A somadrin oldat belégzése jótékony hatással van légúti megbetegedésben szenvedő gyerekekre, illetve erősíti az immunrendszerüket, növeli szervezetük ellenálló képességét. A csak természetes anyagokat tartalmazó telített sóoldat a nagy párolgási felületnek hála minden motorizáció nélkül átalakítja a helység mikroklímáját, a szoba pedig lényegében az áldásos hatásokról közismert sóbarlangokat "utánozza". A sószoba a Somadrin Klímaoldat folyamatos párolgása során jelentősen emeli a helység relatív páratartalmát, serkenti a légzőszervek aktivitását, a hörgők öntisztulását, mely által csökken a nyálkahártya gyulladása.

Gyerekeknek fél éves kortól ajánlott. Orvosilag bizonyított, hogy a rendszeresen sóbarlangba járó gyerekek ritkábban betegszenek meg, és hamarabb gyógyulnak.

A felsőlégúti megbetegedések megelőzése céljából ősztől tavaszig előre meghatározott ütemterv és igény szerint rendszeresen látogatják bölcsődéseink ezeket a sószobákat, melyekben a jótékony hatás mellett számos tevékenységre is nyílik lehetőség.

A sószobában eltöltött idő ősztől – tavaszig szerves része a napirendnek, a gyerekek 3-5 fős csoportokban, heti 2-3 alkalommal $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ órát tartózkodnak ott.

A szülők nagy örömmel fogadják ezt a külön szolgáltatást, mellyel kompenzálni tudják a fizetendő gondozási díjat, hiszen ez minden gyermek számára térítésmentesen elérhető, amennyiben a szülő igényli.

Tanácsadás

Gondozási- nevelési kérdésekben a kisgyermeknevelők és a bölcsődevezetők is rendelkezésre állnak. Lehetőség van négy szemközti beszélgetésre és kiscsoportban a szülőcsoportos beszélgetésen is választ kaphatnak a szülők felmerülő kérdéseikre. Témaválasztásnál kikérik a szülők véleményét.

Családi nevelést segítő külön szolgáltatások

Időszakos gyermekfelügyelet

A napközbeni ellátást igénybe nem vevő, kisgyermeket nevelő családok közül többen jelezték, hogy nehezen tudják megoldani gyermekük felügyeletét, hivatalos ügyeik intézése és munkahelykeresésük időtartamára. Az igény erősítette és alátámasztotta az ez irányú szakmai elképzeléseket.

A Gyvt. 42. § (4) bekezdése értelmében, ha a bölcsőde alapfeladatát nem veszélyezteti, a bölcsőde térítési díj ellenében, külön szolgáltatásként időszakos gyermekfelügyeletet működtethet, mely szolgáltatást a gyermek 6. életévének betöltéséig lehet igénybe venni. Az időszakos gyermekfelügyelet a gyermek számára a szülő által igényelt alkalommal és időtartamban, az e célra kialakított csoportban vagy a bölcsődei ellátást nyújtó bölcsődei csoport üres férőhelyein nyújtható szolgáltatás. Ha a bölcsődei csoport üres férőhelyein nyújtják a szolgáltatást, a bölcsődei ellátást és az időszakos gyermekfelügyeletet azonos időben igénybe vevő gyermekek száma nem haladhatja meg az e rendeletben meghatározott, egy bölcsődei csoportban ellátható gyermekek maximális számát. A szülők alkalmi elfoglaltsága idejére, néhány órára is előzetes igény bejelentés alapján kérheti gyermeke felügyeletét a szolgáltató egységben térítés ellenében.

A csoportösszetétel változékonysága és a széles skálán mozgó elvárások kezelése kisgyermeknevelőktől kiemelkedően magas szintű ismereteket, rugalmasságot igényel.

Az időszakos gyermekfelügyelet igénybevétele esetén is ajánlatos előzetesen, lehetőleg a szülővel együtt ismerkedni a leendő új környezettel és a kisgyermeknevelőkkel.

A tagbölcsőde vezetője a gyermek személyi adatain kívül rögzíti a szolgáltatás igénybevételének napját, időtartamát, és azt, hogy kinek adható ki a gyermek, kit és hol lehet értesíteni sürgős esetben. Az időszakos gyermekfelügyeletet két telephelyen valósították meg. Figyelembe véve a bölcsődék elhelyezkedését, a Szivárvány bölcsődében a felújítás során kialakított baba-mama szobában, vagy az üres férőhelyeken, illetve a Százholdas Pagony Kontyfa utcai bölcsődében az üres férőhelyeken.

Az időszakos gyermekfelügyelet keretében mindkét bölcsőde a gyermekek számára az alábbiakat biztosítja:

szakszerű gondozás-nevelés,
testi-lelki szükségletek kielégítése,
a fejlődés és a szocializáció segítése,
igény szerinti étkezés, az itt töltött időszaknak megfelelően,
a fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet,
egészségvédelem egészségnevelés,
kulturhigiénés szokások kialakulásának segítése,
egyéni bánásmód,
a gyermek korának megfelelő játékeszközök.

Az időszakos gyermekfelügyelet lehetőséget nyújt arra, hogy intézményi felvétel nélkül - a szülők igényeinek megfelelően - a gyermek néhány órát töltsön a bölcsődében. Mindkét intézmény személyi és tárgyi feltételei a feladat biztosítására megfelelőek. Az időszakos gyermekfelügyelet biztosítása az Önkormányzat részéről többletkiadással nem jár. A szolgáltatás díja: 300 Ft/óra + étkezés
A többéves tapasztalat azt mutatja, hogy ez a szolgáltatás nagy segítség a családoknak, és azok a gyermekek, akik időszakos gyermekfelügyelet alkalmával megismerkednek a bölcsődei élettel, sokkal könnyebben alkalmazkodnak majd ahhoz a helyzethez, amikor ténylegesen is bölcsődéssé esetleg már óvodássá válnak. A szolgáltatást a két intézményben összesen 21 család vett igénybe.

Játszócsoport

A Gyvt. 42. § (4) bekezdése értelmében, ha a bölcsőde alapfeladatát nem veszélyezteti, a bölcsőde térítési díj ellenében, külön szolgáltatásként játszócsoportot működtethet, mely szolgáltatást a gyermek 6. életévének betöltéséig lehet igénybe venni.

A bölcsődében, külön játszócsoport kialakításával, a szülővel vagy hozzátartozókkal együtt fogadják a gyermekeket a hét bizonyos napjain. A kisgyermeknevelő szerepe megváltozik: ő a háziasszony a csoportban, a gyermekeket a kísérőik gondozzák.

A játszócsoport lehetőséget teremt arra, hogy:

A szülő és gyermeke kedvező körülmények között játszhasson együtt,
a gyermekek barátkozhassanak egymással,
a szülők beszélgethessenek egymással, kicserélhessék tapasztalataikat,
a szülők tanácsot, segítséget kérhessenek a kisgyermeknevelőtől,
klubszerű foglalkozások keretében beszélgethessenek (a kisgyermeknevelés és gondozás, az egészséges életmód stb.) a terület szakembereivel.

A Játszócsoport szolgáltatás jelentősége abban van, hogy a szülők jobban megismerik gyermekük életkori sajátosságaiból adódó reakcióit, a szülő-gyermekkapcsolat, az örömteli együttlét alatt mélyül, a szülők szerepeikben megerősödnek, barátságok szövődnek, kialakul egy önkéntes segítőkör. A gyermekek számára ebéd is igényelhető.

A szülők megismerhetik azokat az ételféleségeket, melyek a 0–4 éves kisgyermeknek egészséges fejlődését biztosítják, ételrecepteket kérhetnek, cserélhetnek.

A Játszócsoport háziasszonya segítségével közösen szervezik a gyermekek napirendjét, megtapasztalják, hogy az adott korú gyermekek értelmi fejlődését milyen típusú játékok segítik.

Ez a szolgáltatás alkalmas a bölcsődei, illetve óvodai közösség előkészítésére, hiszen itt a gyermekek olyan társas viselkedésekről szerezhetnek élményt a mamák biztonságot nyújtó jelenléte mellett, melyeket a későbbi szocializációs helyzetekben már önállóan kell átélniük.

A játszócsoport a bölcsőde külön erre a célra kialakított helyiségében működik, ezért ezt a szolgáltatást a Szivárvány bölcsődében tudták megvalósítani, mert ebben az intézményben van ilyen helyiség.

A bensőséges hangulat kialakításához nagyon fontos a létszám határok figyelembevétel. A helyiség méreteit tekintve maximum 8 gyermek és szülője számára tudják biztosítani alkalmanként a szolgáltatást.

A 2022. évben heti három alkalommal:

kedd: ½ 10 – ½ 12 óráig

szerda ½ 10 – ½ 12 óráig

csütörtök: ½ 10 – ½ 12 óráig

A növekvő igényekkel a gyakoribb foglalkozások is megoldhatóak. Az intézmény személyi és tárgyi feltételei a feladat biztosítására megfelelőek. A szolgáltatás díja: 600 Ft/alkalom (1 alkalom 2 óra) A gyermek számára ebéd is igényelhető.

A szülők visszajelzései alapján elmondható, hogy ez a legnépszerűbb szolgáltatás. Örülnek ennek a lehetőségnek, a gyermekek szeretik a foglalkozásokat. Tapasztalataik alapján elmondható, hogy az ide járó gyermekek nagy része később igénybe veszi az időszakos gyermek felügyeletet is, majd később bölcsődések, illetve óvodások lesznek. Szakmai véleményük szerint ez a folyamat mind a gyermek mind pedig a szülő számára a legbarátságosabb módja az intézményes nevelés megkezdésének. A szolgáltatás igénybevétele a pandémia utáni időszakban kicsit alább hagyott, 2022-ben ezt a lehetőséget 25 család vette igénybe.

Sószoba használat

Az egészséges életmódra nevelés része a bölcsődei életnek. Az intézménybe járó gyermekek hetente több alkalommal is megfordulnak a sószobában. Emellett módot biztosítanak arra is, hogy a bölcsődébe nem járó családok térítési díj ellenében igénybe vegyék ezt a lehetőséget. Két bölcsődét találtak alkalmasnak arra, hogy ezt a szolgáltatást bevezessék, az igényektől függően a hét meghatározott napjain.

A Százholdas Pagony Kontyfa utcai bölcsőde és a Mazsolapalota Kavicsos közti bölcsőde.

A szolgáltatás díja: 130 Ft/30 perc.

Érdeklődés van, de konkrét igénybevétel nagyon csekély. Ennek oka, hogy a szülők terápiás céllal kívánják igénybe venni ezt a szolgáltatást. Az igénybevétel feltétele azonban, mivel a bölcsődés gyermekek is ugyanabba a helyiségbe járnak, az, hogy a gyermek egészséges legyen. Tehát ez egy prevenciós szolgáltatás lenne. Igénybevétel a 2022. évben nem volt.

Gyermekvédelem

A gyermekvédelmi feladatok területén a bölcsődék vezetői folyamatos kapcsolatot tartanak a jelzőrendszer többi tagjával, a gyermekorvosokkal, a védőnőkkel, a Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársaival, és a gyámügyi szakemberekkel. A rászoruló családok részére közös megbeszéléseken alakítják ki a hatékony segítség formáit, eszközeit. 2022-ben 31 gyermek felvételére került sor a gyermekvédelem munkatársainak a javaslatai alapján.

Fokozottan figyelemmel kísérik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a védelembe vett gyermekek fejlődését.

Kiemelt feladatuknak tartják, a szociális problémákkal küzdő, vagy periférián élő családok gyermekeinél a hátrányok csökkentését, az egyéni bánásmód, az egyéni szükségletek, a megfelelő személyi-és tárgyi feltételek, valamint a szeretetteljes, derűs légkör biztosításával.

Nagy figyelmet fordítanak a diétás étkezést igénylő gyermekek ellátására.

Részt vettek a gyermekjóléti központ éves tanácskozásán, amely online formában tudott megvalósulni. Telefonon, levélben szükség esetén tájékoztatták egymást adott gyermekek esetében.

Házi gyermekfelügyelet- Napközbeni gyermekfelügyelet

A XV. kerületben 1994-óta működött a házi gyermekgondozónői szolgálat bölcsődei keretek között. A Gyvt. alapján korábban kötelező feladatként ellátandó házi gyermekfelügyeletet 2006. január 1-jétől az Egyesített Szociális Intézmény a Házi segítségnyújtáson belül biztosítja, 2 gondozónői státusszal. „FIÓKA” Gyermek és Ifjúságjóléti Központ jelzése alapján látják el a feladatot, amit térítésmentesen biztosítanak a családoknak.

2015 év folyamán 3főt (egy családot) láttak el, ahol hármás ikrek ellátásában kértek segítséget. 2016-ban egyáltalán nem volt igénybe vevője ennek a szolgáltatásnak, így lehetőség nyílt a felszabaduló szabad emberi erőforrás-kapacitást átcsoportosítani a jogszabályok által előírt módon a demens betegek nappali ellátásának megszervezéséhez.

Az elmúlt időszakban ikergyermek születése kapcsán ismét felmerült az igény arra, hogy a szülő segítséget kérhessen gyermekei otthonában való napközbeni gondozásában, nevelésében. A Gyvt.

44/C. (1) bekezdés b) pontja alapján, ha többes ikrek születnek és a szülő ikergyermekei gondozásában és nevelésében segítségre szorul, lehetőség van napközbeni gyermekfelügyeletet biztosítani a szülő, törvényes képviselő otthonában, amennyiben a gyermekek állandó vagy időszakos ellátása nappali intézményben - betegsége vagy egyéb ok miatt - nem biztosítható, és a szülő, törvényes képviselő a gyermekek napközbeni ellátását nem vagy csak részben tudja megoldani.

A feladat jellegéből adódóan az Egyesített Bölcsődék gondozói tudják ezt a feladatot a leghatékonyabban ellátni, ezért az intézmény alapító okiratának – a 104030 (Gyermekek napközbeni ellátása családi bölcsőde, munkahelyi bölcsőde, napközbeni gyermekfelügyelet vagy alternatív napközbeni ellátás útján) kormányzati funkciószámmal való - kiegészítése vált szükségessé.

A Képviselő-testület a 115/2023. (III. 30.) ök. számú határozatával jóváhagyta az Egyesített Bölcsődék alapító okiratának módosítását, amely tartalmazza a költségvetési szerv közfeladatát, alaptevékenységét, ezek kormányzati funkció szerinti megjelölését és főtevékenységének államháztartási szakágazati besorolását.

A Magyar Államkincstár a Budapest Főváros XV. Kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzata által benyújtott, 2023. április 04. napján, a 01-TNY-149-1/2023-515289 iktatószámon érkezett, az Egyesített Bölcsődékre vonatkozóan benyújtott változás-bejelentési kérelemnek helyt adott. Az Egyesített Bölcsődék, Magyar Államkincstár által vezetett közhiteles törzskönyvi nyilvántartásba bejegyzett adatain a kérelmezett módosításokat (új kormányzati funkciók felvétele) 2023. 04. 05. alkalmazási dátummal átvezette.

Magánintézmények

A XV. kerületben - magánvállalkozás keretében – az alábbi intézmények fogadják a gyermekeket.

Hancúrház Bölcsőde 1151 Budapest, Fő út 35.

Csillagpagony Családi Bölcsőde 1151 Bp. Platán u.4.

Morzsa Sportóvoda 1151 Bp. Szódliget u. 16.

Habos Kakaó Magánóvoda 1154 Bp. Dalnoki Jenő u. 1.

Gyermektáborok

A **nyári szünidőben** történő gyermekfelügyelet keretében az Önkormányzat önként vállalt feladatként **Nyári napközis tábort** szervez és üzemeltet. A nyári napközis tábor működtetésével kapcsolatos feladatok ellátását a Polgármesteri Hivatal Népjóléti és Intézményfelügyeleti Főosztálya és a GMK közösen végzi.

A tábor az elmúlt évekhez hasonlóan több helyszínen került megszervezésre. Kettő az Önkormányzat tulajdonában lévő, de az Észak-Pesti Tankerületi Központ (1165 Budapest, Jókai Mór utca 6.) vagyonkezelésében lévő iskolában került megtartásra. A tábori helyszínek a következők voltak:

- Általános Iskola (1152 Budapest, Széchenyi tér 13.),
- Kontyfa Általános Iskola és Gimnázium (1156 Budapest, Kontyfa utca 5.).

A nyári napközis táborban Önkormányzat közigazgatási területén bejelentett lakóhellyel rendelkező és/vagy az Önkormányzat közigazgatási területén működő iskolák tanulói vehettek részt, akik az általános iskola első osztályát elvégezték, illetve az adott évben a 12. életévüket a tábor utolsó napjáig nem töltötték be.

Egyedi kérelem útján, a polgármester jóváhagyásával vehetett részt a nyári napközis táboroztatásban az a gyermek, aki a tárgyévben a 14. életévét még nem töltötte be, de 12 évnél idősebb, illetve aki nem rendelkezik az Önkormányzat közigazgatási területén bejelentett lakóhellyel, és nem az Önkormányzat közigazgatási területén működő iskola tanulója.

A nyári napközis táborban napi háromszori étkezés (tízórai, ebéd, uzsonna) volt biztosított a gyermekek részére az iskolában év közben nekik járó kedvezmények érvényesítésével. Sok gyermek több hetet is eltölt a három tábori helyszín egyikén.

Nyári napközis táborban résztvevő gyermek létszáma

Év	2019	2020	2021	2022
Fő	341	291	305	324

Az **Önkormányzat által fenntartott táborok, a Bernecebaráti Üdülő és Gyermektáborban** (2639 Bernecebaráti, Szokoly utca 5.) és a **Siófoki Gyermektábor** (8600 Siófok, József Attila utca 1.) ebben az évben a normál kerékvágás szerint üzemelt.

A résztvevők számára továbbra sem nőttek meg a táborozás költségei az előző évhez képest. Az 2022-es évben a nyári tábor során külsős programokkal színesedett a tábori időszak. A külsős helyszínek a Parlament, a Fővárosi Állat- és Növénykert, a Budakeszi Vadaspark és Dino Park, Szentendrei Skanzen a Tarzan Park, a Tropicarium és a Gyermekvasút a Normafával egybekötve voltak. A tábor során a Csokonai Kulturális Központ felajánlása által a táborozók minden héten mozi előadást nézhetek meg. A tábor során minden héten több alkalommal mehetek a kerületben található Tanuszodába. A tábor utolsó hetén pedig egy Kovácsovics Fruzsina koncerttel zárultak a programok, amelynek a Csokonai Kulturális Központ. A táborokat jó színvonalon, felelősségteljesen, gyermekközpontúan, az Önkormányzat elvárásainak és a résztvevők igényeinek megfelelően működtette a feladatot ellátó költségvetési szerv. A tábor alatt egyetlen alkalommal sem merült fel betegség gyanúja.

Bernecebaráti Gyermektábor

Igénybevevők száma

Év	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021*	2022
Erdei iskola	563	529	496	968	752	767	201	-	-	-
Nyári tábor	477	536	781	741	614	630	576	-	-	591
Bérlők	147	276	7	222	0	0	0	-	11	14
Összesen	1187	1341	1284	1661	1366	1397	777	-	11	605

Siófoki Gyermektábor

Igénybevevők száma (év/fő)

Év	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021*	2022
Táborozók száma	445	491	509	471	604	580	384	-	-	609

*A COVID-19 világjárvány miatt 2020-ban és 2021-ben nem fogadta a táborozó gyermekeket.

Óvoda és iskola

Az oktatási intézmények 2013. január 1-jétől – az óvodák kivételével – nem önkormányzati fenntartásúak. A XV. kerület tankerületében alapítvány, korlátolt felelősségű társaság és a Klebelsberg Intézményfenntartó működtet iskolát. A kerületben 13 általános iskola, 5 gimnázium, 5 középiskola, 1 alapfokú művészetoktatási intézmény működik.

Az óvodákat jobb és költséghatékony kihasználása miatt három területi egységre osztotta a Képviselő-testület. 2017. augusztus 1-től. A kerületi önkormányzati óvodai intézményhálózat 3 intézményből, összesen 19 telephelyből áll. Az önkormányzati óvodai intézményhálózat összes kapacitása a 2022/2023-as nevelési évben 2 232 fő.

A XV. kerületi óvodások és tanulók száma (fő)

Év	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Óvoda	2 049	1 980	1 855
Általános iskola	3 969	3 820	3 642
Középiskola	1 201	1 244	1 234
Összesen:	7 150	7 044	6 731

Forrás: Tankerület, NIF

Tervezett intézkedés: együttműködést a Klebelsberg Intézményfenntartó Központtal, a kerületi iskolák, óvodák és a kerület szociális és gyermekvédelmi intézményei között. Az eddigiekben jól működő (programok együttes lebonyolítása, vetélkedők szervezése, stb....), az együttműködés tovább fejlesztése. Az elkövetkezendő időszakban továbbra is össze kell hangolni a gyermekek részére szervezett szabadidős és nyári programokat. Biztosítani kell a nyári táboroztatás feltételeit.

4.3.5 Gyermekek átmeneti gondozása

A Gyvt. 45. § (1)-(3) bekezdése szerint a gyermekek átmeneti gondozása keretében – kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja – a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról (a továbbiakban: teljes körű ellátás) kell gondoskodni.

A gyermekek átmeneti gondozását – a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő (a továbbiakban együtt: szülő) kérelmére vagy bejegyzésével – ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátással kell biztosítani, ha a szülő egészségi állapota, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban nem tudja megoldani, vagy utógondozói ellátásban részesül. A fogyatékos gyermek számára a különleges szükségleteihez igazodó ellátást kell biztosítani.

A gyermekek átmeneti gondozásának helyén a gyermek otthontalanná vált szülője is elhelyezhető. A tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket szüleitől elválasztani csak kivételesen indokolt esetben lehet. A tizenkettedik életévét be nem töltött gyermek átmeneti gondozását – a 7. § (2) bekezdésében foglalt kivételekkel – elsősorban helyettes szülőnél kell biztosítani. A szülő gyermeke ellátásában munkarendjéhez igazodóan részt vesz.

A gyermekek átmeneti gondozása érdekében a XV. kerületi Önkormányzat - a *helyettes szülői ellátás* biztosítására - a XX. kerületi Önkormányzattal kötött ellátási szerződést és 2018 júniusában megújította az „Aranyhíd” Gyermekek Átmeneti Otthonában biztosított 8 férőhelyre szóló ellátási szerződését Újpest Önkormányzatával.

Az „Aranyhíd” Gyermekek Átmeneti Otthona a 2022-es évben is ellátta az ellátási szerződés alapján a XV. Kerületi Önkormányzat arra rászoruló gyermekeit. Az iskolák-, óvodák gyermekvédelmi felelőseivel, osztályfőnökeivel, valamint a XV. kerület Család-és Gyermekjóléti Központjával való kapcsolattartás megfelelő volt. Az átmeneti otthon a gyermekvédelmi törvény szellemében olyan családok gyermekeit fogadta, akik krízishelyzetbe kerültek, életvezetési problémákkal küzdenek.

A gyermekek átmeneti gondozása érdekében a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról teljes körű ellátás keretében kell gondoskodni.

Az ellátást a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátással kell biztosítani.

Az otthon célja, hogy szervesen illeszkedve a kerület gyermekvédelmi rendszerébe speciális és otthont pótló segítséget nyújtson a gyermekvédelmi alapellátás keretében a gyermek gondozásának időszakos átvállalásával. A gyermekotthon a Család- és Gyermekjóléti Központ családsegítőivel/esetmenedzsereivel együttműködve segítséget nyújt a felmerülő problémák feltárásában és azok megoldásában.

A Gyermekotthon a Család- és Gyermekjóléti Központokkal együttműködve segítséget nyújt a gyermek családba való visszatéréséhez, ennek meghiúsulása esetén a gyermek számára

legmegfelelőbb megoldás megkereséséhez, melynek szakmai támogatását az intézmény egyben a küldetésének is tekinti.

Az „Aranyhíd” Gyermek Átmeneti Otthonában elhelyezett gyermekek napjainak száma és szolgáltatás díja

Év	2020	2021	2022
Ellátottak száma (fő)	3	5	9
Ellátási napok száma	425	714	1 421
Férőhely	8	8	8
Szolgáltatási díj (eFt)	17 275	17 228	17 228

Javaslat: a gyermekek átmeneti otthoni elhelyezése érdekében kötött ellátási szerződést Önkormányzatunk 2023-ban felülvizsgálja, és a szükségleteknek megfelelően továbbra is fenntartja.

4.3.6 A családok átmeneti otthona

A Gyvt 51. § (1)-(4) bekezdése szerint az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy – ha tanulói jogviszonyban, hallgatói jogviszonyban vagy felnőttképzési jogviszonyban áll –, legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától. A nagykorú testvér tanulói jogviszonyának, hallgatói jogviszonyának vagy felnőttképzési jogviszonyának fennállását félévente igazolni kell.

A családok átmeneti otthona legalább tizenkettő, de legfeljebb negyven felnőtt és gyermek együttes ellátását biztosítja.

A családok átmeneti otthona a felnőtt és a gyermek együttes ellátása során

a) befogadja az életvezetési problémák vagy más szociális és családi krízis miatt otthontalanná vált, továbbá védelmet kereső szülőt és gyermekét,

b) befogadja a válsághelyzetben lévő bántalmazott vagy várandós anyát, illetve a szülészetről kikerülő anyát és gyermekét, valamint a várandós anya kérelmére az anya élettársát vagy férjét,

c) biztosítja az ellátást igénylő gyermek átmeneti gondozását és befogadja otthontalanná vált szüleit,

d) segítséget nyújt a szülőnek gyermeke szükség szerinti ellátásához, gondozásához, neveléséhez,

e) biztosítja a szülő számára a gyermekével való együttes lakhatást és a szükség szerinti ellátást,

f) a szülőknek az ellátás mellett jogi, pszichológiai és mentálhigiénés segítséget nyújt,

g) közreműködik – a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve – az átmeneti gondozást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család helyzetének rendezésében, otthontalanságának megszüntetésében.

Krizisközpontként kizárólag a családok átmeneti otthona működhet.

A családok-, illetve a gyermekek átmeneti gondozását a 2022 évben Szociális a Családok Átmeneti Otthonai nevű integrált intézmény látta el a XV. kerületi Önkormányzattal kötött ellátási szerződés szerint. A Családok Átmeneti Otthonaiban összesen 34 család számára nyújtottak ellátást 120 férőhelyen.

Az Aporháza utcai integrált intézményben 2 szakmai egységet működtetnek, amelyekben 21 családos férőhelyen nyújtanak ellátást (a „Szivárvány” Családok Átmeneti Otthonában 11 család, a „Fészek” Családok Átmeneti Otthonában pedig 10 család). Az intézmény székhelyéhez és telephelyéhez tartozó szolgáltatási helyeken működtetett lakásokban további 13 család átmeneti gondozására volt lehetőség. A szolgáltatási helyek olyan átlagos lakókörnyezetben található intézményi férőhelyek, amelyek önállóbb életkörülményeket biztosítanak a családoknak, ugyanakkor ezen ellátás igénybevételének is alapvető feltétele a megfelelő gondozási együttműködés, illetve ezen férőhelyeken is elérhető a családok számára minden szolgáltatásunk. Az átmeneti otthonok maximum 12 hónapig tudják befogadni a családokat, amely időtartam indokolt esetben 6 hónappal meghosszabbítható.

Az intézmény szakmai tevékenységében jelentős változás következett be 2022-ben. A fenntartási nehézségek megoldása érdekében a hozzájuk tartozó 13 lakásból 5 működési engedélyének megszüntetését kérelmezték, így ellátórendszerükben 8 lakás maradt, amelyek ellátási formája családok átmeneti otthona telephelyről külső férőhellyé vált. Az átszervezés során a korábbi, Családok Átmeneti Otthonai nevű integrált intézményük két különálló intézménnyé alakult, amelyeket január 1-től „Fészek” Családok Átmeneti Otthona és „Szivárvány” Családok Átmeneti Otthona néven működtetnek.

A „Fészek” Családok Átmeneti Otthonában 2022-től 10 családot (27 fő), a hozzá tartozó 3 külső férőhelyen 3 családot (13 fő), a „Szivárvány” Családok Átmeneti Otthonában pedig 11 családot (40 fő), a hozzá tartozó 5 külső férőhelyen pedig 5 családot (19 fő) látnak el. Összesen 29 család (99 fő) átmeneti gondozását jelenti, ami lehetővé teszi a kerületi igények kiszolgálását. A szervezeti átalakítás az intézmények szakmai működését is érinti, mert a külső férőhelyeken az átalakítás következtében a jogszabályok hosszabb időtartamú ellátást tesznek lehetővé, továbbá a fenntartási költségek is jelentősen csökkentek.

A szolgáltatásainkat igénybe vevők számának alakulása

A „Szivárvány” és a „Fészek” Átmeneti Otthonok összesen 29 családos férőhelyére 2022-ben 32 család költözött be és 32 család költözött ki. Ez 20 %-kal kevesebb, mint 2021-ben, melynek oka lehet

- a férőhelyek csökkenése,
- az, hogy az elmúlt évben bekerülő családok élethelyzetének rendezéséhez több időre volt szükség,
- a pandémia miatt gyakoribbak voltak az intézményi ellátás iránti bizalmatlanság miatti kiköltözések, továbbá
- nehezebbé vált az ellátottak számára a bérlakáshoz jutás, így többen ragadtak az intézményben.

A Szociális és Rehabilitációs Alapítvánnyal (SZÉRA) az ellátási szerződést az önkormányzat fenntartja és folyamatosan meghosszabbítja. Az önkormányzat a szerződés alapján 2014. január 1-jétől 18 millió forint támogatást nyújtott az Alapítvány részére, mely összeg 2017. május 24-étől évente 20 millió forintra, majd 2019. január 1-jétől évi 22 millió forintra, 2023. évben pedig 27 millió forintra emelkedett.

A XV. kerületi ellátási szerződésében ellátottak számának alakulása

Év	2018	2019	2020	2021	2022
Ellátott családok száma (család)	89	62	72	69	61
Ebből felnőtt	157	104	127	134	113
Gyermek	184	125	139	119	114
Ellátást igénylő családok	235	226	155	158	114

Forrás: SZÉRA

A fenti táblázatban jól látható, hogy az ellátást kérő családok száma jóval meghaladja az intézményi férőhelyek számát.

2022-ben is minden olyan kerületi család számára elérhetőek voltak a szolgáltatásaik, akiknek valóban átmeneti gondozásra volt szükségük és megfeleltek az ellátás jogi és szakmai feltételrendszerének. A jelentkezők számában a más kerületekből vagy településről érkezők igényei is megjelennek. Az ellátás igénylők számában az év első felében jelentősen csökkenő tendenciát tapasztaltak, amiben valószínűleg közrejátszhatott még a korábbi évek pandémiás hullámai által okozott bizalmatlanság, az év második felében a kedvezőtlen nemzetközi és hazai gazdasági folyamatok hatására ismét megnőtt az intézményi elhelyezést igénylők száma.

Tervezett intézkedés: önkormányzatunk ellátási szerződés keretében továbbra is biztosítja a családok átmeneti otthonában való elhelyezés lehetőségét a rászorulóknak részére. Az alapítvány által használt épület felújítását – anyagi lehetőségeihez mérten – is biztosítja. Tovább vizsgálja a kiléptető lakások nagyobb számban való rendelkezésre bocsátásának lehetőségét.

V. A NEM ÖNKORMÁNYZATOK ÁLTAL VÉGZETT SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK HELYE ÉS SZEREPE A KERÜLETI ELLÁTÁSBAN

5.1. A CIVIL SZERVEZETEK SZEREPE A SZOCIÁLIS JELLEGŰ TEVÉKENYSÉG RENDSZERÉBEN

A civil szervezetek biztosítják a társadalmi önszerveződés és érdekérvényesítés kereteit, lehetővé teszik bizonyos társadalmi problémák közösségi kezelését. Lényegükből adódóan ismerik a helyi igényeket, így olyan szolgáltatásokat is képesek létrehozni és működtetni, amelyek nem tartoznak az önkormányzat érdekeltségi körébe.

Szerepvállalásuk többféle módon valósulhat meg – önmaguk vállalhatják meghatározott feladatok ellátását, munkájukkal az önkormányzat szolgáltatásait egészíthetik ki, alternatív szolgáltatásokat kínálhatnak, vagy teljesen átvehetik bizonyos önkormányzati feladatok ellátását.

5.2. ELLÁTÁSI SZERZŐDÉSEK KÖTÉSE ÖNKORMÁNYZATI FELADAT ÁTVÁLLALÁSÁRA

A XV. kerületi Önkormányzat 2000. június 30-án ellátási szerződést kötött a **Szociális és Rehabilitációs Alapítvánnyal** a hajléktalan egyének és családok átmeneti otthoni ellátása érdekében. Az önkormányzat ezen ellátási kötelezettségét ezután az alapítvány vállalta fel úgy, hogy a működési költség mintegy egyharmadát, azaz évente 6 millió forintot kapott támogatásként. Az alapítvány minden évben kétszer beszámol a tevékenységéről az önkormányzat illetékes Bizottsága előtt, illetve ekkor számol el a részére átadott összeg felhasználásáról. Meg kell említeni, hogy az önkormányzati tulajdonban levő épületet, amelyet az alapítvány használ *Szociális Gondozási Központ* céljaira a tulajdonos térítésmentesen biztosítja. 2004-ben a Szociális és Rehabilitációs Alapítvány egy a XV. kerületen kívüli telephelyén beindította a hajléktalanok számára kialakított rehabilitációs otthonát, amely annyiban változtatott a helyzeten, hogy a XV. kerület ellátási kötelezettsége alá tartozó hajléktalan egyének számára ezentúl a rehabilitációs gondozás is biztosítottá vált.

A Szociális és Rehabilitációs Alapítvánnyal az ellátási szerződést az önkormányzat fenntartja, valamint a 2016. évi jelentős felújítási munkálatokat követően Együttműködési Megállapodást is kötöttek a XV. kerületi Gazdasági Működtetési Központtal.

A XV. kerületi Önkormányzat ellátási szerződést kötött a kötelezően végzendő szociális szolgáltatások közül a közösségi ellátás (2009. január 1-től nem kötelező feladat) nyújtására a Humán Sztráda Kft.-vel, a pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek nappali ellátásának biztosítására a Félúton Alapítvánnyal kötött megállapodást. Ugyancsak a Félúton Alapítvány biztosítja a pszichiátriai betegek és a szenvedélybetegek átmeneti otthoni elhelyezését is (lásd előzőekben).

A **Baptista Integrációs Központ** (BIK) családok átmeneti otthonának új épülete kerületünkben, a Sztárai téren nyitotta meg kapuit. A korábban raktárként üzemelő ingatlan átalakítása másfél évet vett igénybe, miután a korábbi otthont tüzeset miatt ki kellett üríteni. A 2020. június 11-én, megnyitott intézmény befogadóképessége 80 férőhely. Az igény óriási, a várólistán jelenleg is közel 90 rászoruló család szerepel. A BIK-kel együttműködésre törekszünk, hiszen számos kerületi család kap elhelyezést náluk.

5.3. PÁLYÁZATOK ÉS EGYÉB TÁMOGATÁSOK SZOCIÁLIS CÉLÚ CIVIL SZERVEZETEK RÉSZÉRE

Az XV. kerületi Önkormányzat anyagilag folyamatosan támogatja a kerületben működő civil szervezeteket, alapítványokat. Évente ír ki pályázatot számukra, amelyek esetleges megnyerésével jelentős összeghez juthatnak. 2013-ban 8 millió forint, 2014. évtől minden évben a pályázattal feltételek teljesítésével újabb 10 millió forint állt rendelkezésre, e célra. Az Önkormányzat éves költségvetési rendeletében biztosítja a civil szervezetek részére nyújtható vissza nem térítendő pénzügyi támogatás keretösszegét.

Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzatának Képviselő-testülete a 2022. évi költségvetésről szóló 7/2022. (II.28.) önkormányzati rendeletében úgy döntött, hogy a rendelet 6. mellékletében foglalt "Civil szervezetek pályázati keret" terhére vissza nem térítendő támogatást nyújt a kerületi civil szervezeteknek.

A támogatás mértéke összesen 9.330.900 Ft, azaz kilencmillió-háromszázharmincezer-kilencszáz forint, amely az alábbiak szerint került felosztásra az érvényes pályázatot benyújtó 18 egyesület és 7 alapítvány között:

Egyesület neve	Program	2022. évi támogatás
"ÁLLAT ÉS EMBER" Állat- és természetvédő, Kulturális és Szabadidő Egyesület	A Kuttyások a XV. Kerületért Állatvédő Egyesülettel együttműködve a szociálisan rászoruló XV. kerületi lakosok állatainak ingyenes ivartalanítása, kóbor kolóniák megszüntetése.	400 000 Ft
CORTEX Alapítvány	Hajdúszoboszló Hotel Barátságban szállás étkezés az agyserültek és kísérőik számára.	400 000 Ft
Drogprevenációs Alapítvány	Drogprevenációs fórum megtartása.	400 000 Ft
Együtt Újpalotáért Kulturális és Szociális Érdekképviseleti Egyesület	Idegenvezető közreműködésével a kerület bemutatása autóbusszal	400 000 Ft
ERESZ Látássérültek Egyesülete	Csapatépítő kirándulás a vak és gyengénlátó egyesületi tagok részvételével a Zsóry-fürdőbe.	400 000 Ft
Gondoskodás Gyermekünkért Alapítvány	Súlyosan, halmozottan fogyatékos és autista gyermekeket, fiatalokat nevelő családok közös nyaralása mentálhigiénés tréninggel Balatonmárfafürdőn.	400 000 Ft
Hornyák Alapítvány	Balatonlelleli táborozás fogyatékkal élő fiataloknak.	400 000 Ft
Kegyelem Alapítvány	Tahitótfalu nyári baptista tábor gyermekek részére.	200 000 Ft
Kontyfa Sportiskola Egyesület	Nyári Gyerektáboroztatás.	200 000 Ft
Korona Diáksport Egyesület	Túrák, Egészséges életmód népszerűsítését célzó programok megvalósítása, gyermekek nyári napközis táboroztatás.	390 900 Ft
Kreatív Kulturális Közösség Egyesület	Családi program szervezése Szent Miklós ünnephez kapcsolódva az Adventi időszakban.	300 000 Ft
Lokálpatrióták a XV. Kerületért Egyesület	2023. évi falinaptár készítése.	400 000 Ft

Magyar Kékkereszt Egyesület	Alkoholizmus preventálása alkalmából, szermentes nap - csendesnap keretében előadás szervezése, továbbá 2 csoportalkalom megtartása.	400 000 Ft
Nihon Újpalotai Egyesülete	Balatonlelle nyári edzőtábor szervezése.	400 000 Ft
Otthon Segítünk Alapítvány	Családsegítő önkéntesek elméleti és gyakorlati képzése, továbbképzése, csapatépítő foglalkozások szervezése.	390 000 Ft
Összefogás Tisztább Humánusabb Élhetőbb Településért Egyesület	A kerület 8 óvodájában környezetvédelmi műsor megtartása.	400 000 Ft
Pestújhelyi Pátria Közhasznú Egyesület	Kirándulás Komárom, Komárnó környékén. Földvár megtekintése, múzeumlátogatások.	400 000 Ft
Rákospalota Örökségünk Egyesület	Karácsony Benő Parkban rendezett Szüreti felvonulás szervezése.	400 000 Ft
Rászorulókat Támogató Egyesület	Jótekingysági Főzőverseny 15-20 csapat részvételével "Egy tál melegétel Karácsonyra!" program szervezése.	400 000 Ft
Segítsd az Iskoládat! Egyesület	Gárdonyi Géza halálának 100. évfordulójához kapcsolódóan több részből álló vetélkedő szervezése a XV. kerületi meghívott általános iskolák részvételével.	400 000 Ft
Szolidáris Kisnyugdíjasok Egyesülete	Rendezvények, kirándulások szervezése, múzeumlátogatások.	300 000 Ft
Szülők, Tanítványok a Kolozsvár Úti Iskoláért Alapítvány	Tantestület csapatépítő kirándulása Szarvasra.	400 000 Ft
Tegyünk Együtt Rákospalota-Kertvárosért Közhasznú Egyesület	Szomszédsgági rendezvény szervezése.	350 000 Ft
Újpalota Sportegyesület	Iskola előkészítő napközis sporttábor szervezése.	400 000 Ft
Unilever Tömegsportegyesület	"Négy évszak 2022" ismeretterjesztő és készségfejlesztő természetjáró program megvalósítása.	400 000 Ft
Összesen		9 330 900 Ft

Forrás: helyi adat

A Magyar Vöröskereszt és a Nagycsaládosok Újpalotai Egyesülete 2022-ben az Önkormányzat éves költségvetésében szereplő összeg alapján kapott támogatást. A támogatás összegét a 2022. évi költségvetésről szóló 7/2022. (II.28.) Önkormányzati rendelet 6. melléklet 1./II./3. pontjában megjelölt előirányzat („Egyéb működési célú támogatások államháztartáson kívülre”) terhére biztosította.

Szervezet neve	Program	2022. évi támogatás
Magyar Vöröskereszt	A XV. kerületi szervezetének működési támogatása	1 000 000 Ft
Nagycsaládosok Újpalotai Egyesülete	Az egyesület által kifejtett tevékenységek szervezéséhez és végzéséhez közvetlenül köthető működési célú kiadásokra és költségekre.	1 500 000 Ft
Összesen		2 500 000 Ft

A Tanácsadó (civil) Kollégiumi (a továbbiakban: Kollégium) tagok választása régi hagyomány már a kerületben. A polgármestert a megalapozott döntés előkészítése érdekében öt tagból és kettő póttagból álló Tanácsadó Kollégium támogatja.

A Kollégium tagjait a Budapest XV. kerület Díszpolgára Cím, valamint a Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Érdemérem Díj kitüntetettjei közül a Képviselő-testület kéri fel.

A Kollégium megbízatása 1 évre szól.

A Kollégiumot minden év február 28-ig kell felkérni.⁸²

Tervezett intézkedés: a pénzügyi segítség mellett különösen fontos, hogy élő kapcsolatban legyen az önkormányzat a különböző civil szervezetekkel, mivel olyan információkkal, tanácsokkal tudják egymást ellátni, amely mindkét fél számára hasznos lehet bizonyos helyzetek, problémák átlátásában, megoldásában. Az XV. kerületi Önkormányzat folyamatosan kezdeményezi a kapcsolattartást a kerületi kötődésű civil szervezetekkel, hogy kölcsönösen, egymást támogatva legyenek képesek a lakosság, illetve az érintett célcsoportok érdekeit biztosítani, tudjanak számukra segítséget nyújtani.

5.4. HELYI SZOCIÁLPOLITIKAI KERESZTAL

Szt. 58/B. § (2) A 2000 fő feletti lakosságszámú települési önkormányzat vagy társulás, illetve a fővárosi önkormányzat helyi szociálpolitikai kerekasztalt hoz létre, különösen a szolgáltatástervezési koncepcióban meghatározott feladatok megvalósulásának, végrehajtásának folyamatos figyelemmel kísérésére. A helyi szociálpolitikai kerekasztal évente legalább egy alkalommal ülést tart, tagjai a helyi önkormányzat, illetve a társulás területén szociális intézményeket működtető fenntartók képviselői, továbbá a helyi rendeletben meghatározott szervezetek képviselői.

Az 1993. évi III. törvényben előírt kötelezettségének eleget téve a XV. kerületi Önkormányzat 2004. év októberében megalakult a *Szociálpolitikai Kerekasztal*, az alakuló ülésén elfogadta ügyrendjét és megtárgyalta a XV. kerületi Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió képviselő-testület elé kerülő vitaanyagát.

2008 első félévében a Szociálpolitikai Kerekasztal megvitatta a nyugdíjasok helyzetét és vizsgálta a megoldandó problémákat. Ezen az ülésen tekintette át és véleményezte a XV. kerületi Önkormányzat Esélyegyenlőségi Programját. A második félévben tudomásul vette a kerületi idősgondozásban bekövetkezett változásokat, és elfogadta az ezzel kapcsolatos új feladatokról és tennivalókról szóló tájékoztatást. Megtárgyalásra és elfogadásra javasolta a képviselő-testületnek a XV. kerület Szolgáltatástervezési Konceptióját. Tudomásul vette a hajléktalanok téli krízisellátásáról szóló tájékoztatást.

évből Szociálpolitikai Kerekasztal megvitatta a XV. kerületi Önkormányzat közfoglalkoztatási tervének tervezetét és a munkanélküliek együttműködésének szabályairól szóló önkormányzati rendelet-tervezetet, amelyet a Képviselő-testületnek megtárgyalásra és elfogadásra javasolt, valamint elfogadta a HPV vírus elleni oltás önkormányzati támogatásáról szóló tájékoztatást

⁸² 4/2011. (II.22.) önkormányzati rendelet a civil szervezetek pályázati önkormányzati támogatásáról.

évben szintén a közfoglalkoztatási terv megvitatására került sor, melyet megtárgyalásra és elfogadásra javasoltak a Képviselő-testületnek. A Szociálpolitikai Kerekasztal elfogadta a Fővárosi Önkormányzat Szolgáltatástervezési Konceptiójáról és a kerület Szociális térképéről szóló tájékoztatást.

évben a Szociálpolitikai Kerekasztal megvitatta megtárgyalásra és elfogadásra javasolta a képviselő-testületnek a XV. kerület aktualizált és felülvizsgált Szolgáltatástervezési Konceptióját.

évben a Szociálpolitikai Kerekasztal megtárgyalta a szolgáltatástervezési koncepcióban meghatározott feladatok időarányos végrehajtását, valamint tájékoztatás hangzott el a kerületi szociális ellátórendszerben történő változásokról és a kerületi kormányhivatalok kialakításáról.

évben a Szociálpolitikai Kerekasztal elfogadta a Szolgáltatástervezési Konceptió felülvizsgálatának tapasztalatairól szóló tájékoztatást, és a Helyi Esélyegyenlőségi Programot. A Szolgáltatástervezési Konceptió és a Helyi Esélyegyenlőségi Program egymással összhangban egymást erősíti.

évben a Szociálpolitikai Kerekasztal elfogadta a Szociális térkép bemutatását, valamint a Helyi Esélyegyenlőségi program időarányos teljesítéséről szóló tájékoztatást és meghallgatta a 2014. évi szociális támogatások, valamint a 2015. évre várható változásokról szóló tájékoztatást.

évben a Szociálpolitikai Kerekasztal megtárgyalta a kerületi szociális szolgáltatásokról és Szolgáltatástervezési Konceptió felülvizsgálatáról szóló tájékoztatást egyhangúan elfogadta, támogatta.

évben a Szociálpolitikai Kerekasztal megtárgyalta a Szolgáltatástervezési Konceptióban meghatározott feladatok időarányos végrehajtását, tájékoztatás hangzott el a kerületi lakásgazdálkodási, lakáspolitikai koncepció terveiről, valamint a szociális ellátórendszerben történő folyamatos változásokról.

évben a Szociálpolitikai Kerekasztal megtárgyalta a kerületi szociális szolgáltatásokról és Szolgáltatástervezési Konceptió felülvizsgálatáról szóló tájékoztatást, melyet egyhangúan elfogadott és támogatott.

évben a Szociálpolitikai Kerekasztal megtárgyalta és elfogadta a Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálati anyagát, egyhangúan támogatta a 2019-2023 évekre szóló a HEP Intézkedési tervében megfogalmazott célkitűzések tervezett időarányos teljesítését.

évben a Szociálpolitikai Kerekasztal megtárgyalta és elfogadta a HEP időarányos teljesítéséről szóló beszámolót.

éven évben a Szociálpolitikai Kerekasztal összehívására a COVID-19 világjárvány miatt nem került sor.

Figyelemmel a növekvő járványveszélyre, ebben az évben nem került sor a személyes egyeztetésre; a tagok részére elektronikus úton 2021. november 11-én megküldésre került a Szolgáltatástervezési Konceptió tervezete.

évben a Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálatának megbeszélésére és elfogadására került sor.

Tervezett intézkedés: a Kerekasztal a jövőben, évente legalább egy alkalommal, illetve szükség szerint ülésezzen.

VI. STRATÉGIAI KIHÍVÁSOK A SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK FEJLESZTÉSÉBEN

6.1 A szociális ellátórendszer SWOT analízise	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
szakmai elhivatottság együttműködési készség, partnerség, a nyílt kommunikáció, a demokratikus légkör a munkahelyeken jól képzett szakemberek, akik rugalmasak, innovatívak, nyitottak, szakmai és szakmaközi kommunikációs csatornák megléte a tapasztalatok gyűjtése, a kliensek bizalmának megnyerése, empatiszus probléma megoldás, a szakemberek reális énképe, önértékelése, a kiégés (burn out) szindróma megelőzési szándéka, a dolgozók közti támogató eszmecsere segítségével, -technikai lehetőségek fejlődése, elterjedése hozzáférhetőbbé teszi a szolgáltatásokat, az esélyegyenlőségi kérdések előtérbe helyezése segítheti a szemléletváltás.	ellátottak és gondozottak zártsága, bizalmatlansága, az új típusú szolgáltatások iránti bizalmatlanság, kedvezőtlen, és lassan javuló infrastrukturális adottságok, a szakma alacsony társadalmi presztízse, gyakran változó, nem összehangolt jogi környezet, finanszírozás kiszámíthatatlansága, helyi források bevonhatóságának hiánya, alacsony bérek, önkéntesek hiánya, fluktuáció gyakorisága.
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
humánerőforrásokkal való jobb gazdálkodás, képzések, továbbképzések, szakmai kapcsolati háló felhasználása az ismeret-és tapasztalatszerzésre, új szolgáltatások bevezetése, a meglévő szolgáltatások szélesebb körben való megismertetése, -civil szervezetekkel való együttműködési lehetőségek felkutatása, felhasználása, szervezési feladatok ellátásának jobbítása, az intézmények tevékenységének publikációja a közvélemény hiteles tájékoztatása, kritikák, vélemények szisztematikus összegyűjtése, figyelembe vétele, az intézmények alkalmazottainak egyénre	a működés túlbürokratizálódása, normatív támogatás elégtelensége, fluktuáció a humán erőforrás tekintetében, pályaelhagyás, túlszabályozottság, a személyi és tárgyi feltételek folyamatos fenntartása, javítása gazdasági akadályba ütközik, szigorodó EU követelmények az intézményekkel szemben, a rossz anyagi helyzet miatti és egészségi és mentális leépülés, a népesség fogyást nem sikerül megállítani.

6.2 A TERVEZETT TENNIVALÓK, CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSA ÉS A TOVÁBBI FELADATOK KIJELELŐLÉSE

Hozzáférhető, valós szükségleteken alapuló emberközeli szolgáltatások fejlesztése, a hiányzó alapellátási és intézményi formák kiépítése, illetve a már létezők korszerűsítése, az egyes ellátásoknál megjelölt feladatok elvégzésével. Az ágazat megtartó erejének erősítése, humán erőforrásának fejlesztése, a szociális képzések és igazgatás korszerűsítése. A szociálpolitikai ellátások családi funkciók megőrzését szolgáló szerepének fejlesztése a családsegítő szolgáltatások

erősítésével, a család és munkahely összeegyeztetését segítő szolgáltatások kialakításával, a gyermekek családban nevelkedésének fokozott támogatásával. A szociálpolitikai ellátások társadalmi integrációt szolgáló szerepének erősítése: a fogyatékossgal élők, pszichiátriai betegeket, szenvedélybetegeket segítő szolgáltatások fejlesztésével, a hajléktalan ellátás fejlesztésével, az igényekre reagáló, új segítő szolgáltatások biztosításával. A nem állami részvétel erősítése mind a szolgáltatások, mind pedig a döntés – előkészítés terén (civil részvétel az alapellátásban és szakellátásban, önkéntes munka), partnerségi kapcsolatok kialakítása, érdekegyeztetés.

A jövőkép kialakításához számításba kell venni a várható változásokat: A gazdasági válság kettős hatását kell ellensúlyozni – egyrészt a lakosság életkörülményei romlanak, a rosszabb élethelyzetű családoké erőteljesebben – pl. munkanélküliség, a rezsihátralék növekedése. Ugyanakkor az ellátórendszer finanszírozása is szűkül, ily módon a jövőben feltételezhetően egyre nagyobb terhet jelent a kerületnek a támogatások fenntartása.

Ennek függvényében érdemes meghatározni a további prioritásokat, melyekre a kerület vezetése a jövőben hangsúlyt kíván fektetni.

Továbbgondolásra érdemesnek tartott területek:

- a kerület előregedésével összefüggő tennivalók meghatározása,
- a lakhatás problémakörének elemzése,
- az eladósodás kezelésére teendő intézkedések.
- a helyi kisközösségek erősítésére irányuló törekvések támogatása

A szociális szolgáltatáshoz kapcsolódó önkormányzati feladatok:

- az Szt. valamint a végrehajtási rendeletek várható módosításai, továbbá a megváltozott társadalmi környezet kapcsán előkészíteni és elvégezni az önkormányzati szociális tárgyú rendeletek módosítását,
- pályázatfigyelés és a szükséges pályázati önrész biztosítása az éves költségvetésben,
- a szociális és gyermekvédelmi intézmények szakmai tevékenységének évenkénti értékelése,
- a szolgáltatástervezési koncepcióban megfogalmazottak megvalósulása érdekében intézkedések megtétele,
- a Szociálpolitikai Kerekasztal összehívása évente,
- a lakosság körében igényként felmerülő szociális szolgáltatások lehetőségének tervezése és vizsgálata,
- a szociális szolgáltatások folyamatos reklámozása a helyi médiumokban, hiszen sok kerületi polgár még mindig nem ismeri a már jelenleg is rendelkezésre álló lehetőségeket, szolgáltatásokat,
- kerületi szociális térkép felülvizsgálata,
- a kerületi időügyi program felülvizsgálata,
- civil szervezetekkel való szoros együttműködés fenntartása,
- a Fióka áthelyezése az Árendes közti óvoda épületbe,
- Helyi Esélyegyenlőségi Program folyamatos teljesítésének figyelemmel kísérése, felülvizsgálat 2027-ben,
- a Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata 2025. évben.

VII. SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI ELLÁTÁSOK FINANSZÍROZÁSA

A XV. kerületi Önkormányzat az elmúlt években az alábbi táblázatban megtekinthető összegeket fordította szociális és gyermekvédelmi intézményeinek a fenntartására. A 6. számú mellékletben láthatók a nyertes pályázatok.

Göncz Árpád Szociális Intézmény (GÁSZI)

Év	Működési bevétel, pályázat	saját,	Állami támogatás	Önkormányzati támogatás	Összesen
2008	54 506		189 351	395 957	639 814
2009	62 284		193 346	372 163	627 793
2010	81 912		162 086	431 212	675 210
2011	78 910		174 034	444 082	697 026
2012	78 054		177 378	387 755	643 187
2013	90 570		204 069	366 352	660 991
2014	89 209		159 241	353 842	612 292
2015	89 161		192 923	392 830	674 914
2016	101 680		147 203	489 491	738 374
2017	67 513		239 057	475 502	782 072
2018	118 707		244 420	467 535	830 662
2019	98 091		313 778	485 806	897 675
2020	90 696		345 256	682 644	1 118 596
2021	15 071		660 000	204 776	879 847
2022	22 457		715 536	367 592	1 105 585

Egyesített Bölcsődék (eFt)

Év	Működési bevétel, pályázat	saját,	Állami támogatás	Önkormányzati támogatás	Összesen
2008	46 619		203 601	269 610	519 830
2009	50 872		213 183	245 020	509 075
2010	56 640		203 671	299 823	560 134

2011	59 943		214 671	262 044	536 658
2012	58 564		227 053	264 532	550 149
2013	14 211		184 784	239 933	438 928
2014	12 803		181 416	288 081	482 300
2015	16 256		229 235	269 708	515 199
2016	15 484		219 020	347 071	581 575
2017	19 551		297 278	346 532	663 361
2018	19 253		421 937	394 951	836 141

Budapest Főváros XV. kerület Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió felülvizsgálata 2023

2019	21 521	142 444	231 219	695 184
2020	12 414	647 255	133 963	793 632
2021	15 071	660 000	204 776	879 847
2022	22 457	715 536	367 592	1 105 585

VIII. Mellékletek

1.melléklet

Kapcsolódó legfontosabb jogszabályok jegyzéke:

- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény,
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény,
- a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény,
- a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény,
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról 1991. évi IV. tv.
- a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény és falugondnoki szolgálat működésének engedélyezéséről, továbbá a szociális vállalkozás engedélyezéséről 188/1999. (XII.16.) Korm. rendelet,
- a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások térítési díjáról szóló 29/1993. (II.17.) Korm. rendelet,
- a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet,
- a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételeiről szóló 9/1999. (XI.24.) SzCsM rendelet,
- A személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról szóló 8/2000 (VIII.4.) SzCsM rendelet,
- 1/2004(01.30.) ök. rendelete a szociális és gyermekvédelmi pénzübeni és természetbeni ellátásokról,
- 5/2015.(II. 5.)⁸³ önkormányzati rendelete a települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól,
- 41/2003. (XII.8.) ök. rendelete a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásokról,
- 27/2004. VI.9. ök. rendelete a lakásfenntartási támogatásokról,
- 7/2005. (Iv.4.) ök. rendelete a szociális szolgáltatásokról,

⁸³ Elfogadta a Képviselő-testület 2015. január 29-i ülésén. Hatályos 2015. március 1. napjától.

2.melléklet

LÉTMINIMUM ÉRTÉKEK, SZEGÉNYSÉG

A létminimum kiszámításának nemzetközileg elfogadott tematikája van. Magyarországon az un. normatív számítás alkalmazzák, amely azt jelenti, hogy számítás alapja az élelmiszerfogyasztás értéke. Magyarországon az élelmiszer-normatíva alapja az Országos Élelmiszer- és Táplálkozástudományi Intézet által összeállított élelmiszerkosár. A létminimum, az élelmiszer-normatíva körüli értékben élelmiszert fogyasztó háztartások összes személyes kiadásának, havi átlagos értéke.

A létminimum fontos mérőszáma egy ország gazdasági erejének, illetve jól mutatja a lakosság életszínvonalának a szintjét. A létminimum az, az összeg, amelyből egy ember, közepes fizikai igénybe vétel mellett fedezni tudja a szükséges tápanyag,- vitamin és ásványi anyag szükségletét, illetve az alapvető egészségügyi szükségleteket. Arról természetesen Magyarországon is viták folynak, hogy ez az összeg a gyakorlatban is elegendő-e ahhoz, hogy egy ember legalább a legalapvetőbb szükségleteit betöltse a segítségével.

A létminimum összege nem egyforma egy felnőtt, munkaképes ember esetén, és egy gyermek, vagy egy nyugdíjas esetén. Az első felnőtt értéke a számításokban 1, a többi felnőtté 0,75, az első 14 évnél fiatalabb gyermek értéke 0,65, a második 14 éven aluli gyermeké 0,5, és a harmadik, és minden további 14 éven aluli gyermek értéke ebben a számításban 0,4. Így viszonylag egyszerűen ki lehet számítani egy család létminimum szükségletét.

A Központi Statisztikai Hivatal 1991 óta évente közölte a számított létminimum értéket. 2015-ben a KSH bejelentette, hogy szakmai okok miatt nem folytatja a létminimum-számítás közzétételét. Annak érdekében, hogy ez az értékes szakmai munka ne szakadjon meg, és legyen továbbra is egy olyan mérőszám, amely megmutatja, hogy milyen a társadalmi fejlődés dinamikája, ezt követően a Policy Agenda folytatta a kutatási programot.

A 2020. évre elvégzett létminimum-számításuk háztartásállománya 371 ezer fogyasztási egységet képviselt. Ennek az adatnak és e háztartások havi 46,3 milliárd Ft-os kiadási összegének egybevetéséből következően hányadosként adódott az átlagos érték. 2020-ban a létminimum egy fogyasztási egységre számított átlagos értéke havonta 124 820 Ft volt.

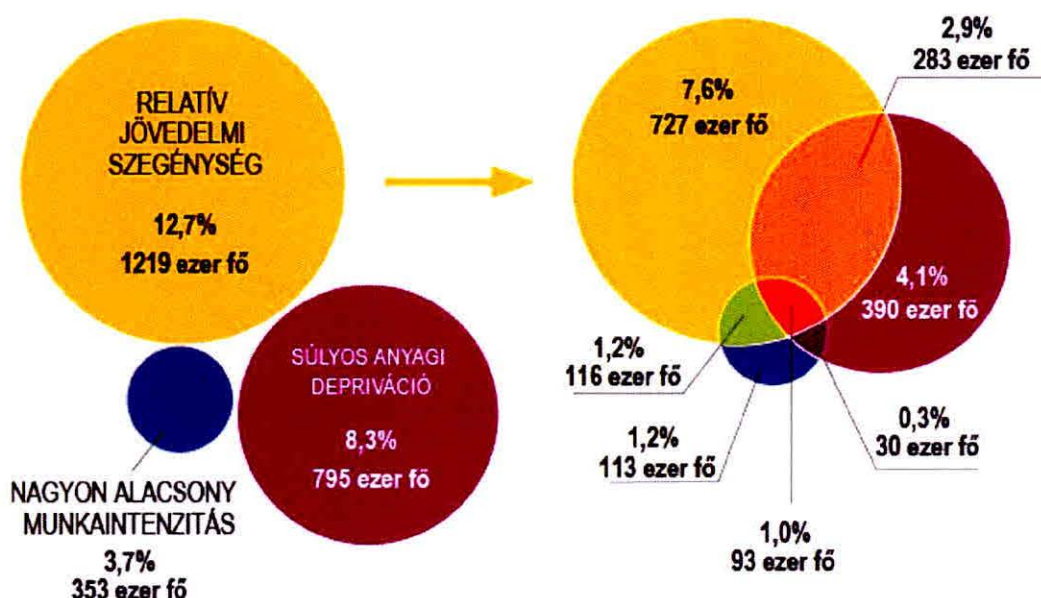
Becsléseik szerint 2020-ban e számított értékeknél alacsonyabb jövedelemből élt a lakosság 30%-a.⁸⁴

A 2020-as évet úgy tartjuk számon, mint a 2008-as pénzügyi válság óta a legnehezebb évet: februárban Nyugat-Európában, március elején Magyarországon is megjelent a Kínából érkező SARS-CoV-2 (Covid-19) koronavírus, mely rég nem tapasztalt járvánként söpört végig a világon, és mind a mai napig itt van velünk újabb és újabb mutációk formájában.

Nem csak az egészségügyet terhelte le, de a kényszerű termelési leállások miatt a gazdaságot is, mely közvetlenül hatással volt a lakosság életszínvonalára. A 2020-as adatokat dolgozta fel a Központi Statisztikai Hivatal, így november elején megjelenhetett *A háztartások életszínvonala, 2020* című kiadványuk. Ebből kiderül, hogy a tavalyi évben nőtt idehaza a szegénység, és a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya, meghozzá 51 ezer fővel 1 millió 752 ezerre.

⁸⁴ <https://policyagenda.hu/elemlzesek/tarsadalom/2023/letminimum-magyarorszagon-2019-2020/attachment/letminimumszamitasa20201/>

A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek száma és aránya dimenzióként külön, illetve a dimenziók együttes figyelembevételével, 2020⁸⁵



A nettó minimálbér (havi 133 ezer Ft) alatt volt a nyugdíjak 42 százaléka. A Policy Agenda szerint a nyugdíjas létminimum 2020-ban havi 114 ezer forint volt, ami 2022-ben 145 ezer forintra emelkedhetett az átlagtól eltérő nyugdíjas fogyasztói kosár miatt. Ez alapján 1,2 millió nyugdíjas, a nyugdíjasok több mint felének nyugdíja nem érte el a nyugdíjas létminimum szintjét 2022-ben. Várhatóan 2023-ban a helyzet még rosszabb lesz, mivel a nyugdíjas árindex ismét meghaladja majd a kapott emelés mértékét - írja a GKI.

Háztartások életszínvonala⁸⁶

2022-ben hazánkban tovább nőtt a háztartások jövedelme. Az egy főre jutó éves bruttó jövedelem 3 millió 84 ezer forint volt, 17,6%-kal több, mint az előző évben. Az egy főre jutó éves nettó jövedelem (16,9%-os növekedés mellett) 2 millió 245 ezer forintot tett ki. A reáljövedelem 2,0%-kal nőtt. 2015 és 2022 között a háztartások egy főre jutó nettó jövedelme reálértéken 43,6%-kal emelkedett.

A legszűkebb jövedelmi ötödben az egy főre jutó éves átlagos bruttó jövedelem 1 millió 246 ezer forint volt, az országos átlag 40,4%-a, a legfelső ötödben pedig 6 millió 27 ezer forint, az országos átlag kétszerese. A két szélső ötöd egy főre jutó bruttó jövedelme közti különbség a megelőző évi 4,3-szeresről 4,8-szeresre nőtt.

2022-ben az egy főre jutó összes személyes célú kiadás 1 millió 715 ezer forint volt, folyó áron 15,6, a fogyasztóiár-emelkedést is figyelembe véve reálértéken 1,0%-kal növekedett az egy évvel korábbihoz képest. 2015 és 2022 között a háztartások egy főre jutó kiadása reálértéken 29,0%-kal nőtt. 2022-ben a szolgáltatási kiadások újra emelkedésnek indultak, vendéglátásra és szálláshelyszolgáltatásra 15,2, kultúrára, szórakozásra 5,8%-kal többet költött a lakosság reálértéken, mint 2021-ben. Az élelmiszerek és alkoholmentes italok (27,6%-os) drágulása következtében a háztartásban fogyasztott élelmiszerek és alkoholmentes italok volumene az előző évhez képest 7,1%-kal csökkent.

Fogyasztói árak alakulása⁸⁷

2022. decemberben a fogyasztói árak átlagosan 24,5%-kal haladták meg az egy évvel korábbit. Az elmúlt egy évben a háztartási energia és az élelmiszerek ára emelkedett a leginkább. A fogyasztói árak egy hónap alatt átlagosan 1,9%-kal nőttek, 2022-ben pedig átlagosan 14,5%-kal emelkedtek az előző évhez képest.

⁸⁵ Forrás KSH

⁸⁶ <https://ksh.hu/s/helyzetkep-2022/#/kiadvany/a-haztartasok-eletszinvonala>

⁸⁷ <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/far2212>

12 hónap alatt, 2021. decemberhez viszonyítva:

Az élelmiszerek ára 44,8%-kal emelkedett, ezen belül leginkább a sajt (83,2%), a tojás (82,7%), a kenyér (81,1%), a vaj és vajkrém (79,4%), a tejtermékek (79,2%), az édesipari lisztesáru (71,0%), a száraztészta (70,8%), a margarin (58,0%), a péksütemények (57,2%), a tej (52,1%) és a baromfihús (51,5%) drágult. A termékcsoponton belül a liszt (6,7%) és az étolaj (1,5%) ára nőtt a legkisebb mértékben.

A háztartási energia 55,5%-kal drágult. Ezen belül a vezetékes gáz ára 97,8, a tűzifáé 58,6, a palackos gázé 48,7, az elektromos energiáé 27,8%-kal nőtt.

A tartós fogyasztási cikkekért 13,6, ezen belül az új személygépkocsikért 24,1, a fűtő- és főzőberendezésekért 20,8, a konyha- és egyéb bútorokért 20,3, a szobabútorokért 18,7%-kal kellett többet fizetni.

A szolgáltatások díja 9,5%-kal emelkedett, ezen belül a taxi 30,0, a lakásjavítás és -karbantartás 24,3, a járműjavítás és -karbantartás 22,6, a sport- és múzeumi belépők 22,0, a belföldi üdülés 20,9, a testápolási szolgáltatás 17,9%-kal került többbe.

1 hónap alatt, 2022. novemberhez viszonyítva:

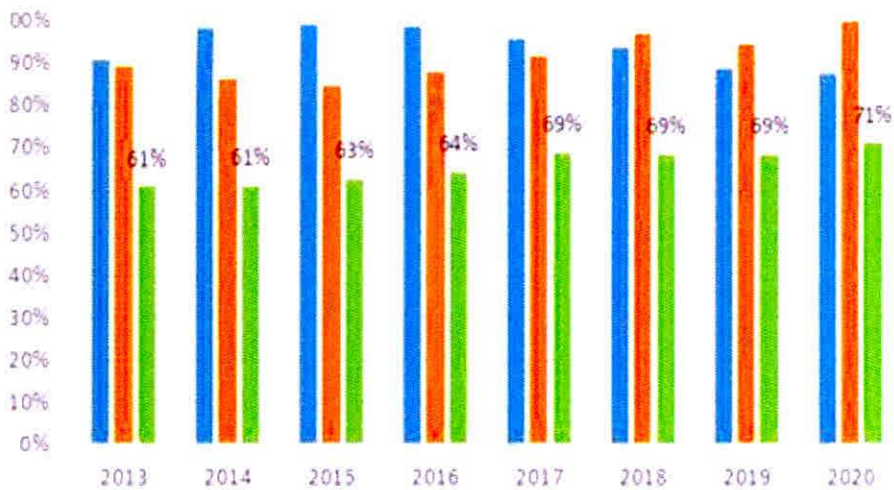
A fogyasztói árak átlagosan 1,9%-kal nőttek. Az élelmiszerek 2,1%-kal drágultak, ezen belül a tej 7,2, a tejtermékek és a vaj, vajkrém egyaránt 6,2, a sajt 4,9, a bűféárak 4,0%-kal kerültek többbe. Csökkent a – a hatósági ársapka által érintett termékkörbe bekerülő – tojás (7,9%), valamint a margarin (1,6%) ára. A háztartási energia ára 6,0%-kal mérséklődött, ezen belül a vezetékes gázért 11,8%-kal kevesebbet kellett fizetni. A mosó- és tisztítószeres 2,5, az állateledelek 1,5, a lakásjavító és -karbantartó cikkek 1,2%-kal kerültek többbe. A járműüzemanyagok a termékkörre vonatkozó hatósági ársapka megszüntetése következtében 24,4%-kal drágultak. A szolgáltatások ára átlagosan 0,8%-kal nőtt, ezen belül a belföldi üdülési szolgáltatás 5,4, a sport- és múzeumi belépők 2,2, a testápolási szolgáltatás 1,0%-kal drágult.

2022-ben az előző évhez képest:

A fogyasztói árak átlagosan 14,5%-kal nőttek, ezen belül a legnagyobb mértékben az élelmiszerek drágultak 26,0%-kal. A háztartási energia ára 21,7, a tartós fogyasztási cikkeké 12,2, az egyéb cikkeké 12,0, a szeszes italok, dohányáraké 9,9, a szolgáltatásoké 7,1, a ruházkodási cikkeké 5,5%-kal emelkedett. A fogyasztói árak a nyugdíjas háztartások körében átlagosan 15,2%-kal nőttek.

A szociális területen dolgozók átlagkeresete 2020 -ban⁸⁸

- fogyatékosok nappali ellátásában dolgozó, 35 éves munkavisztonnyal: nettó 120 020 Ft
- idősek nappali ellátásában dolgozó, 31 év munkavisztonnyal: nettó 152 064 Ft
- fogyatékosok nappali ellátásában dolgozó, 20 éves munkavisztonnyal: nettó 158 402 Ft
- fogyatékosok nappali ellátásában dolgozó, 21 éves munkavisztonnyal, két diplomával:
• nettó 195 305 Ft
- házi segítségnyújtásban dolgozó, 30 éves munkavisztonnyal: nettó 172 532 Ft

**A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete nemzetgazdasági áganként (részlet)⁸⁹**

Év	Nemzetgazdasági ágak együtt A-S	Ebből: ipar	Ebből: humán-egészségügyi, szociális ellátás Q	Ebből: ezen belül: humán-egészségügyi ellátás QA	Ebből: ezen belül: szociális ellátás QB	Ebből: humán-egészségügyi, szociális ellátás Q	Ebből: ezen belül: humán-egészségügyi ellátás QA	Ebből: ezen belül: szociális ellátás QB
Bruttó átlagkereset, Ft/fő/hó								
2019	367 833	396 079	247 211	357 608	175 065	314 746	358 047	259 458
2020	403 616	428 230	296 212	442 308	196 594	377 720	442 751	295 480
2021	438 814	462 738	353 208	551 742	211 415	449 772	552 301	316 573
2022	515 766	533 244	441 853	672 283	263 902	546 032	672 788	379 527

⁸⁸ <https://24.hu/belfold/2020/10/07/szocialis-agazat-idosgondozas-havi-kereset-atlagkereset/>⁸⁹ https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0054.html

4.melléklet

Nyertes pályázatokBÖLCSŐDE

Év	Pályázatot kiíró	Pályázat témája	Intézmény	Elnyert támogatás összege (eFt)	Önrész, saját forrás (eFt)
2008	KMOP – 4.5.2./A	Férőhely-bővítés	Kavicsos közti bölcsőde	70.000	-
2009	Önkormányzati és Igazságügyi Min.	Infrastrukturális fejlesztés (tocsogó, fűvesítés, bicikliút)	Bezsilla utcai, Wesselényi utcai, Nádastó	8.000	2.000
2010	Önkormányzat	Vagyonvédelmi (beléptető rendszer kiépítése)	Kavicsos közti bölcsőde	235	-
2012	KMOP-4.5.2-11 2012-0032	Férőhely bővítés és komplex bölcsőde	Fő utcai bölcsőde (Fő u. 33-35.)	134.694	88.853
2014	XV. ker Önkormányzat Köznevelési, Kulturális, Közművelődési, Rendezvény szervezési Ifjúsági és Sport Bizottság	„Egészségnap a bölcsődében”	XV/2 Bezsilla u XV/3 Fő út XV/5 Kavicsos XV/6 Wesselényi XV/10 Kontyfa XV/12 Nádastó	600	-
2016	XV. ker Önkormányzat Köznevelési, Kulturális, Közművelődési, Rendezvény szervezési Ifjúsági és Sport Bizottság	„Egészségnap a bölcsődében”	XV/2 Bezsilla u XV/3 Fő út XV/5 Kavicsos XV/6 Wesselényi XV/10 Kontyfa XV/12 Nádastó	451	-

2017	XV. ker Önkormányz at Köznevelési, Kulturális, Közművelőd ési, Rendezvény szer vezési Ifjúsági és Sport Bizottság	„Egészségnap a bölcsődében”	XV/2 Bezsilla u XV/3 Fő út XV/5 Kavicsos XV/6 Wesselényi XV/10 Kontyfa XV/12 Nádastó	295	-
2018	XV. ker Önkormányz at Köznevelési, Kulturális, Közművelőd ési, Rendezvény szer vezési Ifjúsági és Sport Bizottság	„Egészségnap a bölcsődében”	XV/2 Bezsilla u XV/3 Fő út XV/5 Kavicsos XV/6 Wesselényi	315	-
	XV. ker Önkormányz at Köznevelési, Kulturális, Közművelőd ési, Rendezvény szer vezési Ifjúsági és Sport Bizottság	„Egészségnap a bölcsődében”	XV/10 Kontyfa XV/12 Nádastó		
Összesen:				214 590	90 853

Göncz Árpád Szociális Intézmény

Év	Pályázatot kiíró	Pályázat témája	Intézmény	Elnyert támogatás összege (eFt)	Önrész, saját forrás (eFt)
2017	SZGYF	Szociális foglalkoztatás	ÉNO	3 842	-
2017	SZGYF	Fejlesztő foglalkoztatás	ÉNO	9 706	-

Budapest Főváros XV. kerület Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata 2023

2017	NRSZH	Utcai szociális munka fejlesztése	Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat	1 000	-
2017	Hajléktalanokért Közalapítvány	Hajléktalan személyek ellátásának megszervezése	Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat	182	-
2017	SZGYF	Utcai szociális munka fejlesztése	Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat	3 745	-
2018	Belügyminisztérium	Nappali Melegedő hosszabbított nyitvatartásának támogatása	Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat	1 780	-
2018	SZGYF	Fejlesztő Foglalkoztatás	ÉNO	9 934	-
2018	SZGYF	Fejlesztő Foglalkoztatás módosítás	ÉNO	599	-
2018	XV. kerületi Önk. KKB	Intézmények által szervezett rendezvények támogatása	FENO	50	-
Összesen:				30 838	-

Év	Pályázatot kiíró	Pályázat témája	Intézmény	Elnyert támogatás összege (eFt)	Önrész, saját forrás (eFt)
2019	SZGYF	Fejlesztő Foglalkoztatás	ÉNO	12 245	-
2019	SZGYF	Utcai szociális munka fejlesztése	Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat	7 747	-
2019	Belügy-minisztérium	Nappali Melegedő hosszabbított nyitva tartásának támogatása	Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat	5 033	-
2020	SZGYF	Fejlesztő Foglalkoztatás	ÉNO	11 576	-
2020	SZGYF	Utcai szociális munka fejlesztése	Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat	7 747	-
2021	Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet	Fejlesztő foglalkozás	ÉNO	11 869	-
2021	Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet	Utcai Szociális munka fejlesztése	Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat	8 311	-
2022	Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet	Fejlesztő foglalkozás	ÉNO	13 882	-
2022	Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet	Utcai szociális munka fejlesztése	Nappali Melegedő és Utcai Gondozó Szolgálat	9 421	-
Összesen:				44 348	-

KIVONAT

készült a Képviselő-testület
2023. december 14-én, 9.00 órakor kezdődő
nyilvános ülésén hozott határozatokról

Előterjesztés a XV. kerületi Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió felülvizsgálatáról
(Ikt.sz.2/19-190/2023. sz. anyag)

417/2023. (XII. 14.) ök. számú határozat

Budapest Főváros XV. Kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzatának Képviselő-testülete úgy dönt, hogy **elfogadja a Budapest Főváros XV. kerület Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiójának 2023. évi felülvizsgálatát.**

Felelős: polgármester

Határidő: 2023. december 14. (elfogadásra)

(Jogsabályi hivatkozás: 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) 92. § (3) bekezdése; 1/2000. (I.7)

SzCsM rendelet 111/A. és 111/B. §-ai)

(Szavazati arány: 21 igen szavazat, egyhangú)

K.m.f.

dr. Kevevári Edit s.k.

jegyző

Cserdiné Németh Angéla s.k.

polgármester



KIVONAT

készült a Képviselő-testület
2023. december 14-én, 9.00 órakor kezdődő
nyilvános ülésén hozott határozatokról

Előterjesztés a XV. kerületi Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió felülvizsgálatáról
(Ikt.sz.2/19-190/2023. sz. anyag)

418/2023. (XII. 14.) ök. számú határozat

Budapest Főváros XV. Kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzatának Képviselő-testülete úgy dönt, **hogy felkéri a polgármestert, hogy gondoskodjon Budapest Főváros XV. kerület 2023. évi Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiója felülvizsgálatának megjelentetéséről az Önkormányzat honlapján.**

Felelős: polgármester

Határidő: 2024. január 15.

(Jogsabályi hivatkozás: 1993. évi III. törvény 92. § (3) bekezdése; 1/2000. (I.7) SzCsM rendelet 111/A. és 111/B. §-ai)

(Szavazati arány: 21 igen szavazat, egyhangú)

K.m.f.

dr. Kevevári Edit s.k.
jegyző

Cserdiné Németh Angéla s.k.
polgármester

